

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

14 päivänä toukokuuta 2014*

Kilpailu — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Teräs- ja kaasuteollisuuden käyttämän kalsiumkarbidin ja magnesiumin markkinat ETA-maissa lukuun ottamatta Irlantia, Espanjaa, Portugalia ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa — Päätös, jossa todetaan EY 81 artiklan rikkominen — Hintojen vahvistaminen ja markkinoiden jakaminen — Sakot — Asetuksen (EY) N:o 1/2003 23 artikla — Sakkojen laskennasta annetut vuoden 2006 suuntaviivat — Lieventävät seikat — Yhteistyö hallinnollisessa menettelyssä — Perusteluvollisuus — Yhdenvertainen kohtelu — Oikeasuhteisuus — Maksukyky

Asiassa T-406/09,

Donau Chemie AG, kotipaikka Wien (Itävalta), edustajinaan asianajajat S. Polster, W. Brugger ja M. Brodey,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään aluksi N. von Lingen ja M. Kellerbauer, avustajanaan professori T. Eilmansberger, sittemmin von Lingen ja Kellerbauer,

vastaajana,

jossa on kyse [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/39.396 – Teräs- ja kaasuteollisuuden käyttämät kalsiumkarbidi- ja magnesiumpohjaiset reagenssit) 22.7.2009 tehdyn komission päätöksen C (2009) 5791 lopullinen 2 artiklan kumoamisvaatimuksesta siltä osin kuin kyseinen päätös koskee kantajaa ja toissijaisesti kantajalle mainitulla päätöksellä määrätyn sakon määrän alentamisvaatimuksesta,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja O. Czúcz sekä tuomarit I. Labucka ja D. Gratsias (esittelevä tuomari),

kirjaaja: hallintovirkamies K. Andová,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 16.10.2013 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

tuomion

Asian tausta

- 1 Euroopan yhteisöjen komission katsoi [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/39.396 – Teräs- ja kaasuteollisuuden käyttämät kalsiumkarbidi- ja magnesiumipohjaiset reagenssit) 22.7.2009 tekemällään päätöksellä C (2009) 5791 lopullinen (jäljempänä riidanalainen päätös), että teräs- ja kaasuteollisuuden käyttöön tarkoitetun kalsiumkarbidin ja magnesiumin pääasialliset tuottajat olivat rikkoneet EY 81 artiklan 1 kohtaa ja Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen 53 artiklaa osallistuessaan 7.4.2004–16.1.2007 yhtenä kokonaisuutena pidettävään jatkettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen, joka muodostui markkinoiden jakamisesta, kiintiöiden vahvistamisesta, asiakkaiden jakamisesta, hintojen vahvistamisesta ja arkaluonteisten ETA-maissa sijaitsevia asiakkaita koskevien tietojen vaihtamisesta lukuun ottamatta Espanjaa, Portugalia, Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja Irlantia.
- 2 Menettely aloitettiin sen jälkeen, kun Akzo Nobel NV oli tehnyt 20.11.2006 sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetussa komission tiedonannossa (EYVL 2002, C 45, s. 3; jäljempänä sakkojen lieventämistä koskeva vuoden 2002 tiedonanto) tarkoitetun pyynnön sakoista vapauttamisesta.
- 3 Kantajana oleva Donau Chemie AG jätti 25.1.2007 sakkojen lieventämistä koskevassa vuoden 2002 tiedonannossa tarkoitetun sakkonsa määrän alentamista koskevan pyynnön (riidanalaisen päätöksen 342 perustelukappale; jäljempänä sakkojen alentamista koskeva kantajan pyyntö).
- 4 Komission katsoi riidanalaisessa päätöksessä (1 artiklan c alakohta), että kantaja oli osallistunut kilpailusääntöjen rikkomiseen 7.4.2004–16.1.2007. Erityisesti riidanalaisen päätöksen 57, 64–92, 114 ja 214 perustelukappaleesta ilmenee, että komission mukaan kantaja oli edellä mainittuna ajanjaksona johtonsa tai henkilöstönsä välityksellä osallistunut kalsiumkarbidijauheeseen ja -granulaattiin liittyvien sopimusten tai yhdenmukaistettujen menettelytapojen osiin. Sitä vastoin komissio katsoi, että kantaja ei ollut osallistunut mainittujen sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen magnesiumia koskeviin osiin.
- 5 Komissio määräsi riidanalaisen päätöksen 2 artiklan c alakohdassa kantajalle 5 miljoonan euron suuruisen sakon edellä mainittujen kilpailusääntöjen rikkomisten vuoksi.
- 6 Määrittääkseen kantajalle ja muille riidanalaisen päätöksen adressaateille määrätyn sakon määrän komissio käytti asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annetuissa suuntaviivoissa (EUVL 2006, C 210, s. 2; jäljempänä suuntaviivat) kuvailtua menetelmää.
- 7 Tämä menetelmä sisältää kaksi vaihetta. Ensinnäkin komissio määrittää kullekin yritykselle tai yritysten yhteenliittymälle perusmäärän rikkomiseen suoraan tai epäsuorasti liittyvien sellaisten tavaroiden tai palveluiden myyntiarvon perusteella, jotka yritys on myynyt asian kannalta merkityksellisellä maantieteellisellä alueella. Sakon perusmäärä lasketaan sellaisena osuutena myyntiarvosta, joka määritetään rikkomisen vakavuuden perusteella, ja näin saatu luku kerrotaan niiden vuosien lukumäärällä, joina rikkomisen tapahtui. Suuntaviivojen 25 kohdan mukaan riippumatta rikkomiseen osallistuneen yrityksen osallistumisen kestosta komissio sisällyttää lisäksi perusmäärään määrän, niin sanotun lisämaksun, joka on 15–25 prosenttia määritellystä myyntiarvosta, estääkseen yrityksiä osallistumasta hintojen vahvistamisesta, markkinaosuuksista ja tuotantorajoituksista tehtäviin horisontaalisiin sopimuksiin. Toiseksi komissio voi mukauttaa ensimmäisessä vaiheessa vahvistettua perusmäärää korottamalla tai alentamalla sitä ottaakseen huomioon raskauttavat tai lieventävät seikat.

- 8 Nyt käsiteltävässä asiassa komissio vahvisti 17 prosentiksi rikkomiseen liittyvien myyntien arvon osuuden, joka olisi otettava huomioon niin sakon perusmäärää kuin lisämaksuakin varten (riidanalaisen päätöksen 301 ja 306 perustelukappale). Lisäksi riidanalaisen päätöksen 288 perustelukappaleessa olevasta taulukosta ilmenee, että komissio on katsonut, että kantajan sekä jauheena että granulaattina myymän kalsiumkarbidin myyntiarvo, joka on otettava huomioon sakon määrän vahvistamisessa, on kummankin tuotteen tapauksessa 5 ja 10 miljoonan euron välillä.
- 9 Lisäksi riidanalaisen päätöksen 55–91 ja 92–112 perustelukappaleesta ilmenee, että kantaja osallistui kalsiumkarbidijauhetta koskevaan kartellin osaan 22.4.2004–16.1.2007 (eli kaksi vuotta, yhdeksän kuukautta ja 24 päivää) ja että se osallistui kalsiumkarbidigranulaattia koskevaan kartellin osaan 7.4.2004–16.1.2007 (kaksi vuotta, yhdeksän kuukautta ja yhdeksän päivää). Tällä perusteella riidanalaisen päätöksen 304 perustelukappaleessa olevasta taulukosta ilmenee, että komissio on katsonut, että kantajan suorittamien kalsiumkarbidijauheen myyntien arvon osa (joka oli vahvistettu 17 prosentiksi kyseisestä arvosta) oli kerrottava 2,5:llä tähän tuotteeseen liittyvän osuuden määrittämiseksi sakon perusmäärästä. Kalsiumkarbidigranulaatin osalta samasta taulukosta ilmenee, että komissio on valinnut kertoimeksi luvun 3.
- 10 Kantajalle määrättävän sakon perusmäärä, sellaisena kuin se ilmenee riidanalaisen päätöksen 308 perustelukappaleessa olevasta taulukosta, oli siten 7,7 miljoonaa euroa. Riidanalaisen päätöksen 342–346 perustelukappaleessa mainituista syistä komissio päätti kuitenkin myöntää kantajalle sakon perusmäärästä 35 prosentin alennuksen sen hallinnollisessa menettelyssä tekemän yhteistyön perusteella sakkojen lieventämistä koskevassa vuoden 2002 tiedonannossa tarkoitetulla tavalla (ks. edellä 3 kohta).
- 11 Komissio tutki riidanalaisen päätöksen 362–378 perustelukappaleessa useiden kartelliin osallistuneiden vaatimuksia sakon määrän alentamisesta suuntaviivojen 35 kohdan perusteella. Komissio hylkäsi kantajan tätä koskevan vaatimuksen (riidanalaisen päätöksen 373 ja 374 perustelukappale). Se myönsi sitä vastoin toiselle kartelliin osallistuneelle, Almamet GmbH:lle, 20 prosentin alennuksen sakon määrästä (riidanalaisen päätöksen 372 perustelukappale).
- 12 Komissio vahvisti edellä 9 ja 10 kohdassa yhteenvedona esitettyjen toteamusten perusteella kantajalle riidanalaisessa päätöksessä määrätyn sakon määräksi 5 miljoonaa euroa.

Menettely ja asianosaisten vaatimukset

- 13 Kantaja nosti esillä olevan kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 5.10.2009 jättämällään kannekirjelmällä.
- 14 Koska unionin yleisen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanoja muutettiin, alun perin nimitetty esittelevä tuomari nimitettiin kolmanteen jaostoon, jolle esillä oleva asia näin ollen siirrettiin. Koska osa unionin yleisen tuomioistuimen jäsenistä vaihtui, nyt käsiteltävään asiaan määrättiin samasta jaostosta uusi esittelevä tuomari.
- 15 Unionin yleinen tuomioistuin (kolmas jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ja kehotti unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan mukaisena prosessinjohtotoimena komissiota toimittamaan tietyt asiakirjat. Komissio noudatti tätä kehotusta asetetussa määräajassa.
- 16 Osapuolten suulliset lausumat ja niiden yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin antamat vastaukset kuultiin 16.10.2013 pidetyssä istunnossa.

- 17 Kantaja pyysi istunnossa saada esittää otteita ilmoituksesta, jonka se oli tehnyt komissiolle sakkojen alentamista koskevan pyyntönsä yhteydessä. Komissio vastusti kyseessä olevan asiakirjan esittämistä. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kantajan pyynnön jäljempänä 212–214 kohdassa mainituista syistä.
- 18 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin
- kumoaa riidanalaisen päätöksen 2 artiklan kantajaa koskevin osin
 - toissijaisesti alentaa sille riidanalaisessa päätöksessä määrätyn sakon määrää
 - velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 19 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin
- hylkää kanteen ja
 - velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

- 20 Kantaja on täsmentänyt, että sen kanne koskee yksinomaan sille määrätyn sakon määrän vahvistamista. Se väittää tältä osin, että komissio on rikkonut monessa suhteessa unionin oikeutta sekä suuntaviivoja ja sakkojen lieventämistä koskevaa vuoden 2002 tiedonantoa kantajalle määrätyn sakon määrän määrittämisessä. Se väittää, että komissio on jättänyt ottamatta huomioon nyt käsiteltävän asian keskeiset olosuhteet, jotka ovat kantajalle edulliset, ja lisäksi arvioinut ja soveltanut arviointiperusteita sekä oikeudellisesti että tosiseikkoja koskevin osin virheellisesti, mikä kantajan mukaan merkitsee unionin oikeuden rikkomista. Komissio on sen mukaan lisäksi ylittänyt lainvastaisesti harkintavaltansa rajat.
- 21 Vaikka kantaja ei ole muodollisesti jakanut väitteitään kanneperusteisiin, kannekirjelmästä ilmenee, että se vetoaa lähtökohtaisesti viiteen kanneperusteeseen, joista ensimmäinen koskee sakon perusmäärän virheellistä määrittämistä, toinen sitä, että on lainvastaisesti jätetty ottamatta huomioon sille edulliset lieventävät seikat, kolmas sakkojen lieventämistä koskevan vuoden 2002 tiedonannon rikkomista, neljäs yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista ja viides sitä, että komissio on lainvastaisesti jättänyt alentamatta kantajalle määrätyn sakon määrää sen maksukyvyyn puuttumisen perusteella ja käsiteltävän asian erityispiirteiden vuoksi. Näitä kanneperusteita tutkitaan jäljempänä peräkkäin. Lisäksi on todettava, että kantaja on kannekirjelmän lopussa vedonnut olennaisten menettelymääräysten rikkomiseen riidanalaisen päätöksen väitettyjen useiden perusteluja koskevien puutteiden vuoksi. Tällä kanteen osalla ei kuitenkaan ole tarkoitus kehittää itsenäistä kanneperustetta vaan muistuttaa, että viiden edellä mainitun kanneperusteen yhteydessä vedotaan useisiin väitettyihin perusteluja koskeviin puutteisiin riidanalaisessa päätöksessä. Näitä väitteitä tutkitaan siten yhdessä kutakin näitä viittä kanneperustetta koskevien muiden perustelujen kanssa.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee sakon perusmäärän virheellistä määrittämistä

- 22 Kantaja väittää, että sille määrätyn sakon perusmäärä, joka on vahvistettu riidanalaisen päätöksen 308 perustelukappaleessa 7,7 miljoonaksi euroksi, on liian suuri. Kantajan tästä esittämät perustelut jakautuvat kuuteen osaan, joista ensimmäinen koskee kartelliin osallistuneiden yritysten yhteenlasketun markkinaosuuden virheellistä arviointia, joka johtuu relevanttien markkinoiden määritelmässä tapahtuneesta virheestä, toinen sitä, että komissio ei ole ottanut huomioon sitä, että rikkomisen ei vaikuta markkinoihin, kolmas relevanttien markkinoiden taloudellisen merkityksen

virheellistä arviointia, neljäs kantajan rikkomiseen osallistumisen vakavuuden virheellistä arviointia, viides sitä, että komissio ei ole ottanut huomioon sitä, että kantaja on osallistunut vain rikkomisen tiettyihin osiin, ja kuudes lisämaksun määrittämistä koskevaa oikeudellista virhettä ja perusteluvollisuuden laiminlyöntiä.

Alustavat huomautukset

- 23 Kuten edellä 7 kohdassa on todettu, suuntaviivoissa vahvistetun ja komission nyt käsiteltävässä asiassa käyttämän menetelmän mukaan kullekin kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneelle yritykselle määrättävän sakon perusmäärä lasketaan osuutena rikkomiseen liittyvien myyntien arvosta ja näin saatu luku kerrotaan niiden vuosien lukumäärällä, joina rikkominen tapahtui (suuntaviivojen 19 kohta).
- 24 Suuntaviivojen 21 kohdan mukaan ”sakon perusmäärässä huomioon otettava osuus myyntiarvosta on yleensä enintään 30 prosenttia”. Suuntaviivojen 22 kohdassa määrätään tästä seuraavaa: ”Päättyessään, olisiko tietyssä tapauksessa otettava huomioon asteikon ala- vai yläpäähän sijoittuva osuus myyntiarvosta, komissio ottaa huomioon tiettyjä tekijöitä, kuten rikkomisen luonne, kaikkien osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus, rikkomisen maantieteellinen ulottuvuus ja se, onko rikkominen toteutunut käytännössä.” Suuntaviivojen 23 kohdan mukaan ”hinnoista sopimisesta, markkinoiden jakamisesta ja tuotantorajoituksista tehdyt horisontaaliset sopimukset – –, jotka ovat yleensä salaisia, kuuluvat luonteeltaan vakavimpiin kilpailunrajoituksiin[; t]ällaisista sopimuksista on määrättävä kilpailupolitiikan mukaan ankaria seuraamuksia[; k]yseisten rikkomisten tapauksessa huomioon otettava osuus myynnistä sijoittuu sen vuoksi yleensä asteikon yläpäähän”.
- 25 Suuntaviivojen 25 kohdassa määrätty lisämaksu (ks. edellä 7 kohta) lisätään näin määritettyyn määrään, ja tämä summa muodostaa sakon perusmäärän. Kuten jo on todettu, komission nyt käsiteltävässä asiassa soveltama prosenttiosuus sekä suuntaviivojen 19–24 että niiden 25 kohdan soveltamiseksi oli 17 prosenttia kaikille kartelliin osallistuneille yrityksille.
- 26 Aluksi on todettava, että vaikka nyt käsiteltävässä asiassa kilpailusääntöjen rikkomisen luonteen perusteella olisi ollut oikeutettua ottaa suuntaviivojen 23 kohdan mukaisesti huomioon asteikon yläpäähän (joka ylittää 30 prosenttiin) sijoittuva prosenttiosuus myynnistä, komission huomioon ottama 17 prosentin osuus on tämän asteikon keskivälillä. Lisämaksun määrittämisen osalta tämä sama prosenttiosuus on hyvin lähellä suuntaviivojen 25 kohdassa määrätyn asteikon alarajaa (15 prosenttia). Tämä toteamus on otettava huomioon analysoitaessa kantajan nyt käsiteltävän kanneperusteen puitteissa esittämien perusteiden eri osia.
- Ensimmäinen osa, joka koskee kartelliin osallistuneiden yhteenlasketun markkinaosuuden virheellistä arviointia, joka johtuu relevanttien markkinoiden määritelmässä olevasta virheestä
- 27 Kantaja moittii komissiota yhtäältä muodolliselta kannalta riidanalaisen päätöksen perustelujen puuttumisesta tai niiden riittämättömyydestä ja toisaalta asiakysymyksen kannalta kartelliin osallistuneiden yhteenlasketun markkinaosuuden määrittelyssä tapahtuneista oikeudellisista ja tosiseikkoja koskevista virheistä. Se katsoo, että jos komissio olisi arvioinut oikein kartellin kohteena olleita markkinoita, sen olisi tällöin pitänyt katsoa, että riidanalaisen rikkomisen vakavuus oli vähemmän merkittävä, ja vahvistaa pienempi sakon perusmäärä.
- 28 Aluksi on muistutettava, että EY 253 artiklassa määrätty perusteluvollisuus on olennainen menettelymääräys, joka on erotettava perustelujen aineellisesta paikkansapitävyydestä, koska viimeksi mainittu koskee riidanalaisen toimen aineellista lainmukaisuutta (asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok., s. I-1719, 67 kohta; asia C-17/99, Ranska v. komissio, tuomio 22.3.2001, Kok., s. I-2481, 35 kohta ja asia C-521/09 P, Elf Aquitaine v. komissio, tuomio 29.9.2011, Kok., s. I-8947, 146 kohta).

- 29 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy myös ilmi, että EY 253 artiklassa edellytettyjen perustelujen on oltava kyseessä olevan toimenpiteen luonteen mukaisia ja niistä on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmentävä yhteisön toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja että toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia, koska tutkittaessa sitä, täyttävätkö päätöksen perustelut EY 253 artiklan vaatimukset, on otettava huomioon päätöksen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (ks. edellä 28 kohdassa mainittu asia komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomion 63 oikeuskäytäntöviittauksineen ja asia T-304/02, Hoek Loos v. komissio, tuomio 4.7.2006, Kok., s. II-1887, 58 kohta).
- 30 Lisäksi EY 253 artiklan mukainen perusteluvollisuus edellyttää, että päätöksen perustana oleva päättely on selkeää ja yksiselitteistä. Toimen perustelujen pitää siten olla johdonmukaiset, eikä niissä saa varsinkaan olla sisäisiä ristiriitaisuuksia, jotka haittaisivat toimeen johtaneiden syiden ymmärtämistä (edellä 28 kohdassa mainittu asia Elf Aquitaine v. komissio, tuomion 151 kohta).
- 31 Kantaja väittää ensinnäkin, että riidanalainen päätös on puutteellisesti perusteltu, koska 297 perustelukappaleessa todetaan, että ”niiden yritysten yhteenlasketun markkinaosuuden, joiden osalta on todettu rikkominen, on vahvistettu olevan tietyllä maantieteellisellä alueella – – alle 80 prosenttia”. Kantaja huomauttaa, että tällainen toteamus on järjetön, koska sillä voidaan tarkoittaa kaikkia mahdollisia markkinaosuuksia aina 80 prosenttiin asti.
- 32 Tätä argumenttia ei voida hyväksyä. Tältä osin on otettava huomioon riidanalaisen päätöksen alaviite nro 620, jossa viitataan 297 perustelukappaleeseen. Tämä alaviite kuuluu seuraavasti: ”Arvio perustuu osapuolten ilmoittamaan myyntiarvoon (ks. 288 perustelukappale ja erityisesti alaviite [nro] 604) ja perustelukappaleessa 46 olevaan taulukkoon käytettyihin tietoihin”.
- 33 Riidanalaisen päätöksen 46 perustelukappale sisältää taulukon, jossa mainitaan kunkin kartellin kohteena olleen kolmen tuotteen markkinaosuudet, jotka kullakin tähän kartelliin osallistuneella yrityksellä oli vuonna 2006. Tässä samassa taulukossa mainitaan myös erillisellä rivillä ”muiden” eli samoilla markkinoilla toimivien yritysten, jotka eivät olleet osallistuneet kartelliin, yhteenlasketut markkinaosuudet. Tästä taulukosta ilmenee, että kartelliin osallistuneiden yritysten yhteenlasketut myynnit vuonna 2006 olivat 80 ja 85 prosentin välillä kalsiumkarbidijauheen kokonaismyynneistä tietyllä maantieteellisellä alueella, 65 ja 70 prosentin välillä kalsiumkarbidigranulaatin kokonaismyynneistä ja 70 prosenttia magnesiumgranulaatin myynneistä. Kunkin kartelliin osallistuneen yrityksen saman ajanjakson aikana suorittamien myyntien arvo euroissa, sellaisena kuin se on vahvistettu kyseisten yritysten itsensä antamien tietojen perusteella, ilmoitetaan riidanalaisen päätöksen 288 perustelukappaleessa olevassa taulukossa.
- 34 Tästä seuraa, että riidanalaisen päätöksen 297 perustelukappaleessa oleva ilmaisu ”alle 80 prosenttia” voidaan, kuten komissio on perustellusti huomauttanut, asiayhteydessään helposti ymmärtää siten, että kartelliin osallistuneiden yhteenlaskettu markkinaosuus on hyvin lähellä tätä prosenttiosuutta sitä kuitenkaan ylittämättä, joten riidanalainen päätös on tältä osin oikeudellisesti riittävän perusteltu.
- 35 Toiseksi kantaja moittii komissiota riidanalaisen päätöksen perustelujen puuttumisesta kartellin kohteena olleiden tuotteiden markkinoiden rajaamisen suhteen. Kantaja väittää tältä osin, että komissio on riidanalaisen päätöksen 3 perustelukappaleessa ja sitä seuraavissa perustelukappaleissa tuonut esiin magnesiumjauheen ja -granulaatin käyttöerot sekä 40 perustelukappaleessa ja sitä seuraavissa perustelukappaleissa näiden kahden tuotteen välisen eron kysynnän kannalta. Riidanalaisen päätöksen 46 perustelukappaleessa olevassa markkinaosuustaulukossa tehdään ero kalsiumkarbidijauheen ja -granulaatin välillä. Näillä viittauksilla annetaan ymmärtää, että nämä kaksi viimeksi mainittua tuotetta kuuluvat eri markkinoille, mutta riidanalaisen päätöksen 182 ja 183 perustelukappaleesta, jotka koskevat näiden kahteen tuotteen samanlaisia ominaisuuksia ja niiden hintojen ja kustannusrakenteiden kehitystä, voidaan sitä vastoin päätellä, että komissio on katsonut niiden kuuluvan samoille markkinoille. Samoin riidanalaisen päätöksen 184 perustelukappaleessa

olevat maininnat – jotka tosin ovat moniselitteisiä – kalsiumkarbidijauheen ja magnesiumgranulaatin välisestä suhteesta viittaavat siihen, että komissio on katsonut näiden kahden tuotteen kuuluvan yksille ja samoilta markkinoille. Tässä yhteydessä riidanalaisen päätöksen 177 perustelukappaleessa oleva toteamus, jonka mukaan ”tämän päätöksen kohteena olevien tapahtumien voidaan hyvinkin katsoa toteutuneen kaksilla erilaisina pidettävillä markkinoilla ja koskevan kolmea tuotetta”, on kantajan mukaan yksinkertaisesti käsittämätön. Kantaja katsoo siis, että komission riidanalaisessa päätöksessä tekemät toteamukset kartellin kohteena olevista markkinoista ovat epä johdonmukaisia, ristiriitaisia ja käsittämättömiä, mikä merkitsee riidanalaisen päätöksen perustelujen puuttumista ja lainvastaisuutta.

36 Nämä kantajan perustelut, jotka perustuvat riidanalaisen päätöksen osittaiseen ja asiayhteydestään irralliseen lukemiseen, eivät myöskään voi menestyä.

37 Komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 3–5 ja 7 perustelukappaleessa kartellin kohteena olleista tuotteista seuraavaa:

”(3) Kalsiumkarbidi (CaC_2) on kemiallinen yhdiste, joka valmistetaan karbidiuunissa pelkistysmenettelyn avulla korkeassa lämpötilassa. Se esiintyy harmahtavan valkean värisinä lohkareina, jotka on murskattu, seulottu, jauhettu ja pakattu kunkin asiakkaan laatuvaatimusten mukaan – –. Kalsiumkarbidia voidaan käyttää eri käyttötarkoituksiin – –

(4) Kalsiumkarbidia käytetään emäksisessä kuutiomuodossa (granulaattina) kaasuteollisuudessa asetyleenin valmistukseen. Asetyleeniksi hitsaus ja paloittelu ovat suhteellisen vanhanaikaisia tekniikoita, mutta ne ovat edelleen maailman käytetyimmät menetelmät materiaalien yhdistämiseksi. Päätöksessä viitataan tämälntyyppiseen käyttöön kalsiumkarbidigranulaatin käsitteellä.

(5) Kalsiumkarbidia käytetään jauheena terästeollisuudessa poistamaan happi (hapenpoisto) ja rikki (rikinpoisto) sulasta teräksestä. Rikinpoistoa varten kalsiumkarbidi sekoitetaan pieniin määriin aktiivisia ainesosia, kuten hiilipölyyn, sulattimiin ja magnesiumiin sen ominaisuuksien vahvistamiseksi. Päätöksessä viitataan tämälntyyppiseen käyttöön kalsiumkarbidijauheen käsitteellä. – –

(7) Rikinpoistossa terästeollisuudessa kalsiumkarbidi kilpailee magnesiumpohjaisten reagenssien kanssa. Magnesium on kalliimpaa, mutta sitä tarvitaan pienempiä määriä ja se vaikuttaa nopeammin – –. Päätöksessä viitataan magnesiumpohjaisten reagenssien käyttöön rikinpoistamisessa terästeollisuudessa magnesiumgranulaatin käsitteellä.”

38 Komissio on riidanalaisen päätöksen 40–43 perustelukappaleessa antanut kartellin kohteena olevan kolmen tuotteen kysynnästä seuraavat selitykset:

”(40) Kalsiumkarbidia kysyvät asiakkaat voidaan jakaa kahteen ryhmään: terästeollisuudessa toimiviin (kalsiumkarbidijauheen kuluttajat) ja kaasuteollisuudessa toimiviin (kalsiumkarbidigranulaatin kuluttajat). Näiden kahden ryhmän asiakkaiden määrä oli rajallinen, ja kullakin niistä oli useampia tuotantopaikkoja ETAn alueella.

(41) Kalsiumkarbidijauhetta kysyvät asiakkaat ostivat yleensä tuotetta useilta toimittajilta. Alueilla, joilla on vain yksi ainoa tuottaja (kuten Pohjois-Eurooppa), asiakas teki hankintansa pääasiallisesti sen kansallisilla markkinoilla toimivalta toimittajalta.

(42) Kaasuteollisuuden markkinat olivat vakaammat; teknisistä syistä kaasutehdas yleensä käyttää yhtä ainoaa kalsiumkarbiditoimittajaa – –.

- (43) Kalsiumkarbidin kysyntä on laskenut taloudellisen ja teknisen kehityksen vuoksi – –. Hiilen ja sähkön hinnan nousu on myös tehnyt magnesiumista kysytyemmän. Tietyt asiakkaat voivat helposti siirtyä kalsiumkarbidijauheen käyttämisestä magnesiumgranulaatin käyttöön suuntauksen mukaisesti. Euroopan teräs- ja kaasuteollisuuden konsolidointi on aiheuttanut asiakkaiden vaikutusvallan kasvamiseen markkinoilla.”
- 39 Riidanalaisen päätöksen 168–194 perustelukappaleissa, joiden joukkoon kuuluvat kantajan perusteluissaan esiin tuomat 177 ja 182 perustelukappale, käsitellään kysymystä siitä, muodostavatko mainitussa päätöksessä todetut sopimukset ja yhdenmukaistetut menettelytavat yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkettun kilpailusääntöjen rikkomisen. Kuten edellä 1 kohdassa on todettu, komissio vastasi tähän kysymykseen myöntävästi.
- 40 Erityisesti riidanalaisen päätöksen 181–184 perustelukappale kuuluu seuraavasti:
- ”(181) Kysynnän kannalta terästeollisuussektorin asiakkaat voivat käyttää magnesiumgranulaattia vaihtoehtoisena tuotteena kalsiumkarbidille – –. Molemmat ovat terästeollisuuden käyttöön tarkoitettuja rikinpoistoaineita, ja oli siten loogista, että kalsiumkarbidipohjaisten reagenssien toimittajat laajensivat salaisen yhteistyönsä koskemaan magnesiumpohjaisia reagensseja ja yrityksiä, jotka myivät näitä kahdentyyppisiä reagensseja, ja ne hyödynsivät siten kalsiumkarbidijauhetta koskevaa salaista yhteistyötä myös magnesiumgranulaatin osalta.
- (182) Kalsiumkarbidi on granulaatin muodossa ehkä eri käytössä kuin kalsiumkarbidijauhe (kaasuteollisuus/terästeollisuus), mutta tarjonnan kannalta tuotteet ovat hyvin samanlaisia – –. Vain viimeistely eroaa. Käsittelemätön tuote on sama – – ja samanhintainen riippumatta sen käyttötarkoituksesta. Näin ollen granulaatin muodossa olevan tuotteen hintakehitys on samanlainen tiettyyn pisteeseen asti kuin jauhemaisessa muodossa olevan tuotteen hintakehitys, ja lopussa tehdään välttämätön hintatarkistus kummallekin tuotteelle – –. Suurelta osin tämän käsittelemättömän tuotteen samanlaisen kustannusrakenteen vuoksi ja markkinahintojen samanlaisuuden vuoksi oli loogista, että kyseessä olevat yritykset hyödynsivät kalsiumkarbidigranulaatin osalta kalsiumkarbidijauhetta koskevaa salaista yhteistyötä.
- (183) Lisäksi kalsiumkarbidijauhetta koskevilla terästeollisuuden sopimuksilla/yhdenmukaistetuilla menettelytavoilla on ollut vaikutusta kyseessä olevien yritysten käyttäytymiseen kaasumarkkinoille tarkoitetun kalsiumkarbidigranulaatin osalta ja päinvastoin. Toimittajat ovat kahdenvälisissä kokouksissa ja puhelinkeskusteluissa keskustelleet teräs- ja kaasuteollisuusmarkkinoiden määristä, asiakaista ja hinnoista samanaikaisesti – –.
- (184) Kalsiumkarbidijauhetta koskevilla terästeollisuuden sopimuksilla/yhdenmukaistetuilla menettelytavoilla on myös ollut vaikutusta kyseisten yritysten kaupalliseen käyttäytymiseen magnesiumgranulaatin osalta ja päinvastoin. – –. Ilmeisesti vaihtoehtois[t]en magnesium- ja kalkkituotte[id]en kilpailulle aiheuttama uhka oli otettu huomioon määritettäessä kalsiumkarbidin hinnannousua – –”
- 41 Toisin kuin kantaja väittää, edellä 37, 38 ja 40 kohdassa lainatut riidanalaisen päätöksen perustelukappaleet ovat selviä eivätkä ne ole mitenkään ristiriitaisia. Riidanalaisen päätöksen 3–5, 40, 41 ja 182 perustelukappaleessa annetuista selityksistä ilmenee, että kalsiumkarbidijauhe ja -granulaatti ovat kaksi eri esiintymismuotoa siitä, mikä kemiallisen koostumuksen ja tuotantoprosessin kannalta on sama tuote. Kuten komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 182 perustelukappaleessa, ainoastaan kalsiumkarbidilohkareiden (jotka mainitaan riidanalaisen päätöksen 3 perustelukappaleessa) viimeistely erottaa riidanalaisessa päätöksessä mainitut kaksi kalsiumkarbidityyppiä. Nämä kaksi tuotetyyppiä vastaavat kahden eri teollisuudenalan tarpeisiin. Kaasuteollisuuden tarpeita varten kalsiumkarbidilohkareet pilkotaan kuutionmuotoisiksi granulaateiksi (ks. riidanalaisen päätöksen 4 perustelukappale), kun taas terästeollisuuden tarpeita varten samat lohkarat jauhetaan jauheeksi (5

perustelukappale). Koska kyseessä on lähtökohtaisesti saman tuotteen markkinointi kahdessa eri muodossa, riidanalaisen päätöksen 182 perustelukappaleessa esitetty näkemys, jonka mukaan näiden kahden tuotemuodon hintojen kehitys on samanlainen, on aivan looginen ja ymmärrettävä.

- 42 Magnesiumgranulaatin osalta riidanalaisen päätöksen 7, 43 ja 184 perustelukappaleesta ilmenee selvästi, että kyseessä on kemialliselta kannalta aivan eri tuote, joka on kuitenkin tarkoitettu samoille käyttäjille kuin kalsiumkarbidijauhe (eli terästeollisuus), jonka se voi korvata.
- 43 Tässä asiayhteydessä riidanalaisen päätöksen 177 perustelukappaleessa oleva väite, jonka mukaan toiminnat, joista mainitussa päätöksessä on kyse, ovat toteutuneet ”kaksilla eri markkinoilla”, voidaan ymmärtää vain siten, että kyseessä olevat markkinat ovat sellaisten reagenssien markkinat, jotka on tarkoitettu kaasuteollisuuden (kalsiumkarbidigranulaatti) ja terästeollisuuden (kalsiumkarbidijauhe, magnesiumgranulaatti) käyttöön. Tätä päätelmää tukee riidanalaisen päätöksen otsikko (ks. edellä 1 kohta). On siis todettava, että komissio on esittänyt erillisesti riidanalaisen päätöksen 46 ja 288 perustelukappaleessa olevissa taulukoissa kunkin näiden kolmen tuotteen myynnit, vaikka kaksi niistä kuuluikin samoille markkinoille.
- 44 Tästä seuraa, että riidanalainen päätös ei ole puutteellisesti perusteltu kartellin kohteena olevien tuotteiden rajaamisen osalta.
- 45 Kolmanneksi kantaja moittii komissiota relevanttien markkinoiden virheellisestä rajaamisesta, josta on sen mukaan seurauksena se, että riidanalaisessa päätöksessä esiin tuodut markkinaosuudet ovat epätasälliset eikä niiden perusteella voida arvioida oikein tekijöitä, jotka on otettu huomioon sakon perusmäärän laskemiseksi, sellaisina kuin nämä tekijät on esitetty suuntaviivojen 22 kohdassa.
- 46 Tässä yhteydessä kantaja moitti komissiota siitä, että se on määritellyt virheellisesti kyseessä oleviksi markkinoiksi kalsiumkarbidimarkkinat tekemättä eroa tämän tuotteen granulaatti- ja jauhemuodon välillä. Tämä väite on kuitenkin hylättävä, koska se perustuu virheelliseen oletamaan, sillä kuten edellä 41–43 kohdasta ilmenee, komissio on hyvinkin tehnyt valituksenalaisessa päätöksessä eron kaasuteollisuudelle tarkoitettujen reagenssien (kalsiumkarbidigranulaatti) markkinoiden ja terästeollisuudelle tarkoitettujen reagenssien (joihin kuuluu kalsiumkarbidijauhe) välillä.
- 47 Kantaja väittää myös, että markkinat, joille kalsiumkarbidijauhe kuuluu, sisältää magnesiumgranulaatin lisäksi myös kalkin. Myös asiakkaat pitävät sitä kantajan mukaan kalsiumkarbidijauheen ja magnesiumgranulaatin korvaavana tuotteena, koska sillä on samankaltaiset ominaisuudet kuin näillä kahdella tuotteella ja sitä myydään samoin hinnoin.
- 48 Kuten kantaja muistuttaa, se on jo vedonnut tähän argumenttiin väitetiedoksiintoon antamassaan vastauksessa. Sitä on tutkittu ja se on hylätty riidanalaisen päätöksen 298 perustelukappaleessa, joka kuuluu seuraavasti:

”Donau Chemie esittää väitetiedoksiintoon antamassaan vastauksessa väitteen siitä, että kalkki on vaihtoehto kalsiumkarbidille ja magnesiumille rikinpoistossa terästeollisuudessa –. Kyseiset markkinat olisivat siis laajemmat ja kartelliin osallistuneiden yhteenlasketut markkinaosuudet heikommät. Pitää paikkansa, että kalkki on tuote, jota on perinteisesti lisätty magnesium- ja/tai kalsiumkarbidipohjaisiin reagensseihin rikinpoistoa varten. Sitä ei kuitenkaan erillisenä tuotteena käytetä yleisesti Euroopassa vaihtoehtona magnesium- ja/tai kalsiumkarbidipohjaisille reagensseille, sillä se edistää rikinpoistoprosessia hyvin hitaasti –. Ei ole mitään viitettä, joka osoittaisi, että kartellijärjestelyt koskivat kalkkia. Vaikka kalkki olisikin otettava huomioon tuotemarkkinoilla, peräkkäisillä muutoksilla markkinaosuuksissa ei nyt käsiteltävässä asiassa ole mitään vaikutusta siihen tapaan, jolla komissio ottaa tämän tekijän huomioon arvioidessaan rikkomisen vakavuutta tässä päätöksessä.”

- 49 On todettava, ettei kantaja ole kannekirjelmässä esittänyt mitään erityisiä perusteluja osoittaakseen, miltä osin riidanalaisen päätöksen edellä mainitut päätelmät olisivat virheellisiä. Se on vastauksessaan väittänyt, että riidanalaisen päätöksen 298 ja 184 perustelukappale ovat ristiriitaiset. Kun ensin mainitussa kiistetään kalkin käyttö kalsiumkarbidijauheen korvaavana tuotteena, viimeksi mainitussa se luokitellaan nimenomaisesti tällaiseksi tuotteeksi. Tämä väite ei kuitenkaan voi menestyä.
- 50 Pitää paikkansa, että riidanalaisen päätöksen 184 perustelukappaleessa mainitaan ”vaihtoehtois[t]en magnesium- ja kalkkituotte[id]en kilpailulle aiheuttama uhka”, joka ”oli otettu huomioon määrittäessä kalsiumkarbidin hinnannousua”. Tämä toteamus ei kuitenkaan ole ristiriidassa riidanalaisen päätöksen 298 perustelukappaleessa olevien selitysten kanssa, joiden mukaan lähtökohtaisesti kalkkia ei yleisesti käytetä Euroopassa vaihtoehtona kalsiumkarbidijauheelle ja magnesiumgranulaatille. Kalkki saattoi kuitenkin muodostaa ”uhan kilpailulle”, koska kalsiumkarbidijauheen hyvin suuri hinnannousu olisi voinut saada terästeollisuuden tuottajat muuttamaan käytäntöään ja siirtymään käyttämään kalkkia reagenssina rikinpoistoa varten.
- 51 Muilta osin kantaja on myös vastauksessaan vedonnut ”viimeaikaiseen kehitykseen” terästeollisuudessa rikinpoistoon käytettävien reagenssien markkinoilla. Se on siten väittänyt, että kalsiumkarbidijauheen kokonaistarve rikinpoistoa varten on pienentynyt vuonna 2000 tarvituista 140 000 tonnista vain 90 000 tonniin. Se on lisäksi maininnut joitakin esimerkkejä eri yrityksille kuuluvista eurooppalaisista terästeollisuustehtaista, jotka ovat korvanneet kalsiumkarbidijauheen käytön kalkilla.
- 52 Vaikka pitääkin paikkansa, että komissio on itse myöntänyt riidanalaisen päätöksen 43 perustelukappaleessa (joka on toistettu edellä 38 kohdassa) kalsiumkarbidin kysynnän jatkuvan pienentymisen, kantaja ei kuitenkaan ole vahvistanut vähäisimmälläkään näytöllä väitettään siitä, että tämä pienentyminen johtuisi siitä, että kalsiumkarbidi korvataan kalkilla. Se ei myöskään ole esittänyt näyttöä tukeakseen väitteitään, jotka koskevat kalsiumkarbidijauheen korvaamista kalkilla eri tehtaissa Euroopassa. Näin ollen ei voida katsoa, että komission päätös on virheellinen, koska se ei ole ottanut huomioon kalkin myyntejä määrittäessään kartelliin osallistuneiden yhteenlasketut markkinaosuudet.
- 53 Kantaja väittää myös, että kalsiumkarbidigranulaatin markkinat käsittävät myös petrokemiallisen asetyleenin markkinat. Se selittää, että kuten riidanalaisen päätöksen 4 perustelukappaleessa todetaan, kalsiumkarbidigranulaattia käytetään kaasuteollisuudessa hitsaustöissä käytetyn asetyleenin tuotantoon. Komissio ei kuitenkaan ole ottanut huomioon mahdollisuutta käyttää samoihin tarkoituksiin petrokemiallisesti saatua asetyleenä. Petrokemiallisella asetyleenillä on samat käyttötarkoitukset ja hintarakenne kuin kalsiumkarbidigranulaatista saadulla asetyleenillä, ja nämä kaksi tuotetta korvaavat toisensa, kuten osoittaa tapaus, jossa kantajan asiakas, joka oli äskettäin lopettanut kalsiumkarbidista saadun asetyleenin tuotannon ja käsittelyn, on sittemmin hankkinut petrokemiallista asetyleenä.
- 54 Kuten komissio perustellusti huomauttaa, kantaja ei – kalkkia koskevien väitteidensä tavoin – tue kalsiumkarbidista saadun asetyleenin ja petrokemiallisesti saadun asetyleenin korvattavuutta koskevia väitteitään millään näytöllä. Ne eivät näin ollen riitä siihen, että komissiota voidaan moittia kartellin kohteena olevien markkinoiden määrittämistä ja siihen osallistuneiden yritysten yhteenlasketun markkinaosuuden vahvistamista koskevasta virheestä.
- 55 On myös todettava, että kantaja vain väittää, että jos komissio olisi rajannut relevantit markkinat oikein, yhteenlaskettu markkinaosuus olisi ollut ”paljon pienempi” kuin riidanalaisessa päätöksessä todettu, mikä olisi lieventänyt kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta ja ollut perusteena pienemmän sakon perusmäärän määrittämiselle.
- 56 On kuitenkin todettava, että kyseessä ovat epämääräiset ja yleiset perustelut, jotka eivät riitä siihen, että riidanalaisessa päätöksessä tehty arviointi kilpailusääntöjen rikkomisesta katsotaan virheelliseksi. Kantaja ei ole maininnut terästeollisuudessa ja kaasuteollisuudessa käytettävän kalkin ja petrokemiallisen asetyleenin pääasiallisia toimittajia kartellin kohteena olevalla maantieteellisellä sektorilla eikä niiden myyntimääriä. Se ei myöskään ole toimittanut edes likimääräisiä laskelmia niistä

uudelleen määritellyistä markkinaosuuksista, jotka sen omien käsitysten mukaan kuuluvat kartelliin osallistuneille ja muille yrityksille. Tällaisten tietojen puuttuessa kantajan väite siitä, että relevanttien markkinoiden oikea rajaaminen olisi lieventänyt merkittävästi kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta, pysyy pelkkänä väitteenä, eikä se voi menestyä.

- 57 Tästä seuraa, että riidanalainen päätös ei ole virheellinen eikä riittämättömästi perusteltu kartelliin osallistuneiden yritysten yhteenlaskettujen markkinaosuuksien tai sen kohteena olleiden markkinoiden rajaamisen osalta. Lisäksi on katsottava, ettei kantaja ole osoittanut komission tehneen tältä osin mitään oikeudellisia tai tosiseikkoja koskevaa virhettä, joten komissiota ei voida moittia siitä, että se olisi syyllistynyt lainvastaisuuteen määrittäessään kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta tai sakon perusmäärää.
- 58 On joka tapauksessa muistutettava, että [EY] 81 ja [EY] 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1) 31 artiklan nojalla unionin yleisellä tuomioistuimella on täysi harkintavalta ja se voi siten korvata omalla harkinnallaan komission harkinnan ja tämän seurauksena poistaa sakon tai uhkasakon taikka alentaa tai korottaa sen määrää (asia C-389/10, KME Germany ym. v. komissio, tuomio 8.12.2011, Kok. s. I-13125, 130 kohta).
- 59 Käyttäessään täyttä harkintavaltaansa unionin yleinen tuomioistuin ei ole sidottu suuntaviivoihin, jotka eivät rajoita sakon määräämistä unionin tuomioistuimissa (yhdistetyt asiat T-49/02-T-51/02, Brasserie nationale ym. v. komissio, tuomio 27.7.2005, Kok., s. II-3033, 169 kohta ja yhdistetyt asiat T-101/05 ja T-111/05, BASF ja UCB v. komissio, tuomio 12.12.2007, Kok., s. II-4949, s. 213). Vaikka komissiolla onkin velvollisuus kunnioittaa luottamuksensuojan periaatetta, kun se soveltaa suuntaviivojen kaltaisia sääntöjä, joihin se on sitoutunut, tämä periaate ei sido samalla tavalla unionin tuomioistuimia, koska niiden tarkoituksena ei ole soveltaa erityistä laskentamenetelmää niiden käyttäessä täyttä harkintavaltaansa vaan ne tutkivat tapauskohtaisesti niiden käsiteltäväksi saatettuja tilanteita ottamalla huomioon kaikki niihin liittyvät tosiseikat ja oikeudelliset seikat (asia C-70/12 P, Quinn Barlo ym. v. komissio, tuomio 30.5.2013, 53 kohta).
- 60 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee kuitenkin myös, että täyden harkintavallan käyttäminen ei saa sakon määrää määrittäessä johtaa syrjintään niiden yritysten välillä, jotka ovat osallistuneet unionin oikeuden kilpailusääntöjen vastaiseen sopimukseen. Jos unionin yleinen tuomioistuin haluaa poiketa erityisesti yhden näistä yrityksistä osalta komission noudattamasta laskentamenetelmästä, sen on annettava tälle selitys tuomiossaan (edellä 59 kohdassa mainittu asia Quinn Barlo ym. v. komissio, tuomion 46 kohta).
- 61 Nyt käsiteltävässä asiassa mikään ei oikeuta poikkeamista komission suuntaviivoissa vahvistetusta sakon määrän määrittämismenettelystä. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin voi mainittua menetelmää noudattamalla täyttä harkintavaltaansa käyttäen korvata omalla riidanalaisen rikkomisen vakavuutta koskevalla arvioinnillaan komission arvioinnin ja tarvittaessa muuttaa viimeksi mainitun soveltamaa prosenttiosuutta suuntaviivojen 19 ja 25 kohdan soveltamiseksi.
- 62 Hintojen vahvistamista ja markkinoiden jakamista – joista nyt käsiteltävässä asiassa on kyse – koskevat kilpailusääntöjen rikkomiset on kuitenkin vakiintuneesti luokiteltu oikeuskäytännössä ”sellaisinaan vakaviksi rikkomisiksi” (asia C-199/99 P, Corus UK v. komissio, tuomio 2.10.2003, Kok., s. I-11177, 80 kohta ja asia C-554/08 P, Carbone-Lorraine v. komissio, tuomio 12.11.2009, 44 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa; ks. myös asia T-410/03, Hoechst v. komissio, tuomio 18.6.2008, Kok., s. II-881, 325 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 63 Vaikka myönnettäisiinkin, että – kuten kantaja väittää – kartelliin osallistuneiden yritysten yhteenlaskettu markkinaosuus oli merkittävästi pienempi kuin komission riidanalaisessa päätöksessä toteama, komission sakkojen perusmäärän ja lisämaksun vahvistamiseksi soveltama 17 prosentin osuus rikkomiseen liittyneistä myynneistä ei näissä olosuhteissa missään tapauksessa ylitä sitä, mikä on

asianmukaista nyt käsiteltävässä asiassa, kun otetaan huomioon myös edellä 26 kohdassa oleva yleinen huomio. Unionin yleisen tuomioistuimen ei siis pidä soveltaa pienempää prosenttiosuutta sen käyttäessä täyttä harkintavaltaansa.

64 On hylättävä tehottomana kantajan väite siitä, että riidanalaisen päätöksen perustelut puuttuvat tai ovat riittämättömiä siitä syystä, ettei komissio ole kantajan mukaan esittänyt mainitun päätöksen 298 perustelukappaleessa mitään ymmärrettävää syytä, jonka vuoksi kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olevien markkinoiden erilaisella rajaamisella ei olisi ollut mitään vaikutusta rikkomisen vakavuuden arviointiin. Tämä kantajan väite kohdistuu nimittäin ylimääräiseen perusteluun, koska päätelmä, jonka mukaan kartelliin osallistuneiden yritysten yhteenlaskettujen markkinaosuuksien määrittämiseksi ei pidä ottaa huomioon kalkin myyntejä, perustui oikeudellisesti riittävällä tavalla toteamukseen siitä, ettei kalkkia käytetty yleisesti Euroopassa kalsiumkarbidijauheen ja magnesiumgranulaatin sijaan, eikä kantaja ole onnistunut horjuttamaan tätä toteamusta. Lisäksi edellisessä kohdassa ilmaistun näkemyksen perusteella voidaan myös päätellä, että vaikka kantajan tämä väite olisikin perusteltu, sen perusteella ei ole oikeutettua vähentää rikkomiseen liittyvien myyntien prosenttiosuutta, jota on käytetty riidanalaisessa päätöksessä sakon perusmäärän määrittämiseksi (mukaan lukien lisämaksu).

65 Kaikista edellä esitetyistä päätelmistä johtuu, että ensimmäisen perusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

Toinen osa, jonka mukaan komissio ei ole ottanut huomioon sitä, ettei rikkomisella ollut vaikutusta markkinoilla

66 Kantaja moittii komissiota siitä, että se on arvioinut virheellisesti sitä, onko rikkominen toteutunut käytännössä, ja sen vaikutuksia markkinoilla koskevaa kriteeriä, joka olisi otettava huomioon vahvistettaessa sakon perusmäärä. Se vetoaa perusteluissaan suuntaviivojen 22 kohtaan, jossa mainitaan ”se, onko rikkominen toteutunut käytännössä.” yhtenä niistä arviointiperusteista, jotka on otettava huomioon niiden myyntiosuuksien vahvistamiseksi, joita käytetään sakon perusmäärän määrittämiseksi. Se väittää lisäksi, että asiassa T-279/02, Degussa v. komissio, 5.4.2006 annettua tuomiosta (Kok., s. II-897, 247 kohta) sekä komission päätöskäytännöstä ilmenee, että kysymys siitä, onko rikkominen vaikuttanut konkreettisesti markkinoihin, on merkittävä tämän rikkomisen vakavuuden arvioimiseksi.

67 Kantajan mukaan edellä 66 kohdassa mainitussa asiassa Degussa vastaan komissio annettua tuomiosta (231 kohta) ilmenee, että kartellin konkreettiset vaikutukset markkinoihin on katsottava riittävällä tavalla osoitetuiksi, jos komissio voi antaa kohtuullisella todennäköisyydellä konkreettisia ja uskottavia viitteitä siitä, että kartelli on vaikuttanut markkinoihin. Kantajan mukaan asiassa T-30/05, Prym ja Prym Consumer vastaan komissio, 12.9.2007 annettussa tuomiossa (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) edellytettiin, että komissio esittää muuta kuin pelkän näytön kartellin toteutumisesta osoittaakseen, että se on tosiasiallisesti vaikuttanut markkinoihin.

68 Nyt käsiteltävässä asiassa pitää kantajan mukaan paikkansa, että riidanalaiset kilpailusääntöjen rikkomiset ovat toteutuneet ainakin osittain. Sen mukaan se on kuitenkin hallinnollisessa menettelyssä osoittanut, ettei asiakkaille ole aiheutunut vahinkoa rikkomisen toteutumisesta, ja näin on useammasta syystä: ne eivät olleet riippuvaisia kartelliin osallistuneiden yritysten toimituksista, niiden voitot olivat olleet ennätystasolla rikkomisen ajanjaksolla, rikkomisen toteutumisessa oli ollut usein toistuvaa ”vilppiä” ja asiakkaiden ostovoima oli huomattava eikä se sallinut juurikaan hintojen nostoa. Tästä seuraa kantajan mukaan, että kartellin vaikutukset markkinoihin olivat joka tapauksessa vähäiset. Erityisesti riidanalaisen päätöksen perustelukappaleet, joihin viitataan 300 perustelukappaleessa ja alaviitteessä 624, voivat enintään osoittaa, että kartelli toteutui osittain, mutta niissä ei missään tapauksessa näytetä, että sillä olisi ollut vaikutusta markkinoihin.

- 69 Näistä kantajan perusteluista on ensinnäkin täsmennettävä, että on hyvinkin olemassa ero rikkomisen toteutumista tai sen toteutumatta jäämistä koskevan arviointiperusteen ja sen konkreettista vaikutusta markkinoihin koskevan arviointiperusteen välillä. Nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaisesta rikkomisesta, joka muodostuu markkinoiden jakamisesta, kiintiöiden vahvistamisesta, asiakkaiden jakamisesta, hintojen vahvistamisesta ja arkaluonteisten kaupallisten tietojen vaihtamisesta, on katsottava, että ensimmäinen edellä mainituista arviointiperusteista täyttyy, jos osoitetaan, että kartelliin osallistuneet ovat tosiasiallisesti toteuttaneet kaupallisessa käytännössään sen, mitä ne ovat sopineet, eli että kartellin jäsenet ovat toteuttaneet toimenpiteitä soveltaakseen sovittuja hintoja esimerkiksi ilmoittamalla ne asiakkaille, antamalla työntekijöilleen ohjeet niiden käyttämisestä neuvottelun pohjana ja valvomalla sitä, että niiden kilpailijat ja omat myyntiyksiköt soveltavat niitä (yhdistetyt asiat T-259/02-T-264/02 ja T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich ym. v. komissio, tuomio 14.12.2006, Kok., s. II-5169, 285 kohta). Kantaja myöntää kuitenkin, että komissio on perustellusti todennut riidanalaisessa päätöksessään, että tämä arviointiperuste täyttyi riidanalaisen rikkomisen osalta.
- 70 Kilpailusääntöjen rikkomisen konkreettista vaikutusta markkinoihin koskeva arviointiperuste tuo esiin kysymyksen kyseessä olevien toteutuneiden rikkomusten tosiasiallisesta vaikutuksesta kilpailuun markkinoilla. Vaikka rikkomisen toteutuminen onkin tosin merkityksellinen seikka, joka kunkin asian erityisolosuhteiden perusteella voi osoittautua riittäväksi sille päätelmälle, että kyseessä olevalla rikkomisella on ollut konkreettinen vaikutus markkinoihin (ks. vastaavasti asia T-38/02, Groupe Danone v. komissio, tuomio 25.10.2005, Kok., s. II-4407, 148 kohta ja edellä 69 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Raiffeisen Zentralbank Österreich ym. v. komissio, tuomion 283–288 kohta), sopimuksen toteutuminen ei kuitenkaan välttämättä merkitse sitä, että sillä on tosiasiallisia vaikutuksia (edellä 67 kohdassa mainittu asia Prym ja Prym Consumer v. komissio, tuomion 110 kohta; ks. myös vastaavasti asia T-43/02, Jungblunzlauer v. komissio, tuomio 27.9.2006, Kok., s. II-3435, 157 kohta). Arviointiperusteet, jotka siis koskevat sitä, onko rikkominen toteutunut markkinoilla, ja sen konkreettista vaikutusta markkinoihin koskevat arviointiperusteet ovat siis erilaiset, eikä voida olettaa, että ensin mainitun täytyessä myös viimeksi mainittu täytyisi automaattisesti.
- 71 On kuitenkin todettava, että suuntaviivojen 22 kohdassa tarkoitetaan nimenomaisesti näistä arviointiperusteista ensimmäistä niiden seikkojen joukossa, jotka komission on otettava huomioon ratkaistakseen, onko rikkomiseen liittyvien myyntien arvon osuus sakon perusmäärän määrittämiseksi oltava sen suuntaviivojen 21 kohdassa vahvistetun asteikon, joka ulottuu aina 30 prosenttiin asti, ylä- vai alapäässä. Suuntaviivoissa ei sitä vastoin määrätä, että on otettava huomioon rikkomisen konkreettinen vaikutus markkinoihin sakon perusmäärän määrittämiseksi. Mainittujen suuntaviivojen 5 kohta, jonka mukaan ”rikkomisen kesto vaikuttaa väistämättä seurauksiin, joita rikkominen mahdollisesti aiheuttaa markkinoilla”, ei johda eri päätelmään, koska kuten komissio perustellusti toteaa, sen tarkoituksena on vain oikeuttaa se, että suuntaviivojen 19–23 kohdan mukaan vahvistettu myyntiarvo kerrotaan 24 kohdan mukaisesti rikkomiseen osallistumisen vuosien määrällä.
- 72 Tästä seuraa, ettei komissiota voida moittia suuntaviivojen rikkomisesta sillä perusteella, ettei se ole riidanalaisessa päätöksellä analysoinut riidanalaisen rikkomisen mahdollista konkreettista vaikutusta markkinoihin eikä ottanut huomioon tätä analyysiä sakon perusmäärän määrittämisessä.
- 73 Komissio huomauttaa tästä perustellusti, että asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohdan ja [HT] 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennassa annettujen suuntaviivojen (EYVL 1998, C 9, s. 3; jäljempänä vuoden 1998 suuntaviivat) 1 kohdan A alakohdan ensimmäisessä alakohdassa määrättiin nimenomaisesti, että rikkomisen vakavuuden arvioinnissa on otettava huomioon sen todellinen vaikutus markkinoihin, jos se on mitattavissa. Kantajan perusteluissaan esiin tuoma oikeuskäytäntö koskee tapauksia, joissa oli sovellettu vuoden 1998 suuntaviivoja (edellä 66 kohdassa mainittu asia Degussa v. komissio, tuomion 214 kohta ja edellä 67 kohdassa mainittu asia Prym ja Prym Consumer v. komissio, tuomion 108 kohta).

- 74 Tästä on todettava, että vaikka komissio ei voi poiketa itselleen asettamistaan säännöistä tai sen on ainakin ilmoitettava tälle poikkeamiselle syyt, jotka ovat yhdenvertaisen kohtelun periaatteen mukaisia, se voi puolestaan vapaasti muuttaa näitä sääntöjä tai korvata ne toisilla. Uusien sääntöjen soveltamisalaan kuuluvassa tapauksessa, jollaisesta on kyse nyt tarkasteltavassa rikkomisessa, joka kuuluu ajallisesti suuntaviivojen soveltamisalaan, kuten niiden 38 kohdasta ilmenee, komissiota ei voida moittia siitä, ettei se ole analysoinut rikkomisen vakavuuden määrittämiseksi arviointiperustetta, jota ei vahvisteta kyseisissä uusissa säännöissä, yksinomaan sillä perusteella, että tällaisesta analyysistä määrättiin vanhoissa säännöissä (ks. vastaavasti asia T-352/09, Novácke chemické závody v. komissio, tuomio 12.12.2012, 93 kohta).
- 75 Kantaja väittää kuitenkin, että komission olisi pitänyt suorittaa kaikkien rikkomisen vakavuuden määrittämiseksi keskeisten olosuhteiden oikeudellinen ja taloudellinen kokonaisarviointi ja että sen olisi tässä yhteydessä myös pitänyt analysoida riidanalaisen rikkomisen konkreettisia vaikutuksia kyseessä oleviin markkinoihin ja tukeutua niihin määrittääkseen sakon perusmäärän.
- 76 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee tältä osin, että kilpailusääntöjen rikkomisten vakavuus on määritettävä erittäin monien seikkojen, kuten erityisesti asian ominaispiirteiden, asiayhteyden ja sakkojen ennalta ehkäisevän vaikutuksen, perusteella eikä huomioon otettavista arviointiperusteista ole vahvistettu sitovaa tai tyhjentävää luetteloa (ks. edellä 69 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Raiffeisen Zentralbank Österreich ym. v. komissio, tuomion 238 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Siten se, että komissio on täsmentänyt suuntaviivoissa näkemyksensä kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden arvioimisesta, ei estä sitä, että se arvioi rikkomista kokonaisvaltaisesti kaikkien kyseiseen tapaukseen liittyvien seikkojen perusteella, mukaan lukien seikat, joita ei mainita nimenomaisesti suuntaviivoissa (edellä 69 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Raiffeisen Zentralbank Österreich ym. v. komissio, tuomion 237 kohta).
- 77 Tästä seuraa, että se, ettei suuntaviivoissa määrätä nimenomaisesti siitä, että rikkomisen vakavuuden määrittämiseksi sakon perusmäärän vahvistamista varten olisi tutkittava rikkomisen konkreettista vaikutusta markkinoihin, ei estä komissiota tutkimasta myös tätä tekijää nyt käsiteltävässä asiassa.
- 78 Kantaja ei kuitenkaan voi tukeakseen väitteitään, joilla pyritään riitauttamaan sille kilpailusääntöjen rikkomisesta määrätyn sakon määrä, vain väittää, että komission olisi pitänyt myös analysoida rikkomisen vakavuuden arvioimiseksi jotain muuta tekijää, jonka analysoinnista ei määrätä suuntaviivoissa. Sen täytyy lisäksi osoittaa, miltä osin tämä analyysi olisi muuttanut komission toteaman rikkomisen vakavuutta ja oikeuttanut pienemmän sakon määräämiseen.
- 79 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, ettei kantaja ole esittänyt tällaista näyttöä. Sen tältä osin lyhyt ja yleinen argumentointi (ks. edellä 68 kohta) jää pelkkien väitteiden tasolle. Tältä osin on todettava, että kantaja ei ole ilmaissut selvästi väitteitään, joiden mukaan se on voinut osoittaa hallinnollisessa menettelyssä, ettei kartellin kohteena olleiden markkinoiden asiakkaille ollut aiheutunut vahinkoa sen toteutumisesta, eikä se ole liittänyt asiakirja-aineistoon mitään todistetta tästä.
- 80 Lisäksi kantajan tuetta jääneet perustelut eivät riitä sulkemaan pois mahdollisuutta riidanalaisen kartellin konkreettisesta vaikutuksesta markkinoihin. Se, että kartelliin osallistuneiden yritysten asiakkaat olivat väitetysti saaneet ennätyksellisen liikevaihdon kartellin kohteena olevana ajanjaksona, ei sulje pois sitä, että kartelli on vaikuttanut asiakkaiden maksamiin hintoihin. Se, että näiden asiakkaiden kannattavuus oli yleiseen suhdannetilanteeseen liittyvistä syistä hyvin suuri kilpailusääntöjen rikkomisen aikana, olisi voinut johtaa pikemminkin niiden välinpitämättömyyteen niistä hinnoista, joita ne maksoivat kartellin kohteena olevista reagensseista, ja siihen, että ne olisivat jättäneet käyttämättä ostovoimaansa ja niiden riippumattomuutta kartellin jäseniin nähden saadakseen paremmat hinnat. Kantajan viittauksesta ”vilppiin” on muistutettava, että huolimatta mahdollisesta vilpistä, joka ei ole mitenkään epätavallista tämän tyyppisen rikkomisen yhteydessä, kantaja itse myöntää, että riidanalainen kilpailusääntöjen rikkomisen toteutettiin olennaisin osin.

- 81 On vielä todettava, että edellä 62 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan kilpailunvastaisen menettelyn vaikutus ei ole ratkaiseva arviointiperuste asianmukaisen sakon määrän arvioinnissa. Menettelytavan suunnitelmallisuuteen liittyvillä seikoilla voi olla suurempi merkitys kuin sen vaikutuksiin liittyvillä seikoilla, varsinkin kun kyse on sellaisinaan vakavista rikkomisista, kuten hintojen vahvistamisesta ja markkinoiden jakamisesta, jotka liittyvät nyt käsiteltävään asiaan.
- 82 Kaikista näistä seikoista johtuu, että kantajan nyt käsiteltävän osan yhteydessä esittämät perustelut eivät riitä osoittamaan, että komission arviointi riidanalaisen rikkomisen vakavuudesta on jollain tavoin virheellinen. Samoista syistä ja myös edellä 26 kohdassa esitetyn yleisen huomautuksen perusteella on lisäksi katsottava siltä varalta, että unionin yleinen tuomioistuin käyttää täyttä harkintavaltaansa, että näiden kantajan perustelujen perusteella ei voida päätellä, että sille määrätyn sakon perusmäärä, jonka komissio on määrittänyt suuntaviivoissa käyttöön ottamansa menetelmän mukaisesti, ylittää sen, mikä on asianmukaista.
- 83 Näin ollen myös ensimmäisen kanneperusteen toinen osa on hylättävä.
- Kolmas osa, joka koskee kyseessä olevien markkinoiden taloudellisen merkityksen virheellistä arviointia
- 84 Kantaja vetoaa komission päätökseen toisessa kilpailusääntöjen rikkomista koskevassa asiassa, jossa komissio oli alentanut sakon määrää siitä syystä, että rikkominen koski kooltaan pieniä markkinoita. Se viittaa riidanalaisen rikkomisen kohteena olleilla markkinoilla ja muilla kemiantuotteiden alan markkinoilla suoritettujen liiketoimien kokonaisarvoon ja väittää, että nyt käsiteltävä asia koskee taloudellisesti merkityksettömiä markkinoita. Se moittii komissiota siitä, että se on lainvastaisesti jättänyt ottamatta huomioon rikkomisen tämän aspektin sakon määrän alentamiseksi.
- 85 Tästä on muistutettava, että sakon perusmäärän vahvistamiseksi annetuissa suuntaviivoissa käyttöön otetun menetelmän mukaan (ks. edellä 7 kohta) tämä määrä muodostuu rikkomiseen liittyvien myyntien arvon prosenttiosuudesta kerrottuna niiden vuosien lukumäärällä, jona rikkominen tapahtui, sekä korotettuna lisämaksulla, joka itse muodostuu kyseessä olevien myyntien arvon prosenttiosuudesta.
- 86 Tästä seuraa, kuten komissio perustellusti toteaa, että nyt käsiteltävässä asiassa sakon perusmäärän vahvistamiseksi sovelletussa menetelmässä otetaan huomioon lähes automaattisesti rikkomisen kohteena olevien markkinoiden suurempi tai pienempi taloudellinen merkitys suhteessa muihin markkinoihin, koska taloudellinen merkitys ilmenee välttämättä rikkomiseen liittyvien myyntien määränä ja näin ollen suurempana tai pienempänä sakon määränä. Näin ollen ei ole mitenkään välttämätöntä myöntää silloin, kun tätä menetelmää sovelletaan, lisälennusta sakon määrästä, jotta otettaisiin huomioon rikkomisen kohteena olevien markkinoiden väitetyksi pienempi koko, ja näin on myös riippumatta siitä, onko tämän seikan huomioon ottaminen perusteltua tai asianmukaista.
- 87 Komission aikaisempi päätös, johon kantaja vetoaa, on [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia C.37.533 – Koliinikloridi) 9.12.2004 tehty komission päätös (EUVL 2005 L 190, s. 22). Koska tämä päätös on tehty vuonna 2004, mainitulla päätöksellä määrättyjen sakkojen määrät on määritetty vuoden 2006 suuntaviivoissa vahvistetun eri menetelmän perustella. Näin ollen tästä päätöksestä ei voida saada mitään hyödyllistä tietoa kantajalle nyt käsiteltävässä asiassa määrätyn sakon asianmukaisuudesta. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komission aiempi päätöskäytäntö ei ole sakkojen määrittämisen oikeudellinen kehys kilpailuoikeuden alalla (asia C-167/04 P, JCB Service v. komissio, tuomio 21.9.2006, Kok., s. I-8935, 205 kohta ja yhdistetyt asiat C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P ja C-137/07 P, Erste Group Bank ym. v. komissio, tuomio 24.9.2009, Kok., s. I-8681, 233 kohta).

- 88 On todettava, että – kuten komissio perustellusti muistuttaa – asiassa T-44/00, Mannesmannröhren-Werke vastaan komissio, 8.7.2004 annetussa tuomiossa (Kok., s. II-2223, 229 kohta) on nimenomaisesti hylätty näkemys, jonka mukaan sakot olisi vahvistettava suoraan suhteessa niiden markkinoiden kokoon, joihin vaikutetaan. Siinä on katsottu, että tämä tekijä on vain yksi merkityksellinen seikka muiden joukossa ja että asiaa koskevien säännösten mukaan, sellaisina kuin niitä on oikeuskäytännössä tulkittu, yritykselle kilpailusääntöjen rikkomisesta määrätyn sakon on oltava oikeassa suhteessa rikkomiseen kokonaisuutena arvioituna ja kun huomioon otetaan muun muassa rikkomisen vakavuus, jota on arvioitava lukuisten eri seikkojen perusteella, kuten edellä 76 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä todetaan.
- 89 Kantaja on vielä väitteidensä tueksi vedonnut edellä 70 kohdassa mainittuun, asiassa Groupe Danone vastaan komissio annettuun tuomioon (191 kohta). Siinä kuitenkin todetaan, että kyseessä olevan myynnin absoluuttinen arvo on myös relevantti kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta osoittava seikka, koska se ilmentää tarkasti niiden liiketoimien taloudellista merkitystä, jotka rikkomisella on tarkoitus siirtää tavanomaisen kilpailun ulkopuolelle. Sen lisäksi, ettei tämä argumentti mitenkään tue kantajan nyt käsiteltävän kanneperusteen osan yhteydessä esittämiä perusteluita, se myös vahvistaa suuntaviivoissa käyttöön otettua menetelmää, jonka mukaan sakon perusmäärä vahvistetaan rikkomisen yhteydessä toteutettujen myyntien arvon perusteella.
- 90 Kaikkien näiden seikkojen perusteella on katsottava, ettei komissiota voida moittia siitä, ettei se nyt käsiteltävässä asiassa ole alentanut kantajalle määrättävän sakon määrää, sellaisena kuin se on laskettu suuntaviivoissa käyttöön otetun menetelmän mukaisesti, jotta otettaisiin huomioon riidanalaisen rikkomisen kohteena olleiden markkinoiden väitetyksi vähäinen taloudellinen merkitys. Kun lisäksi otetaan huomioon unionin yleisellä tuomioistuimella sakkojen alalla oleva täysi harkintavalta, on katsottava, ettei kantajan tämän osan puitteissa esittämien minkään perustelujen nojalla voida päätellä, että riidanalaisessa päätöksessä vahvistettu sakon määrä ylittää sen, mikä on asianmukaista. Näin ollen myös kolmas osa on hylättävä.

Neljäs osa, joka koskee kantajan rikkomiseen osallistumisen vakavuuden virheellistä arviointia

- 91 Kantaja muistuttaa, että jos useampi yritys on rikkonut kilpailusääntöjä, on tutkittava kunkin yrityksen osallistumiseen liittyvä rikkomisen suhteellinen vakavuus. Nyt käsiteltävässä asiassa on kantajan mukaan kuitenkin olemassa useita komission tiedossa olevia seikkoja, jotka osoittavat, että kantajan osallistumisella rikkomiseen oli äärimmäisen vähäinen merkitys. Ensinnäkin rikkomisen aloitettiin ja sitä jatkettiin toisen yrityksen eli Almametin aloitteesta. Kantaja on tosin osallistunut rikkomiseen, mutta se ei ole ollut sen johtaja. Toiseksi se on kartellin pienin jäsen kartellin kohteena olleen liikevaihdon kannalta, joka otetaan huomioon sakon määrän määrittämiseksi. Lisäksi muut kartellin jäsenet ovat pakottaneet sen hankkimaan magnesiumia toiselta kartelliin osallistuneelta yritykseltä, Ecka-konsernilta. Tästä seuraa, että kantaja oli vain merkityksetön osallistuja kartellissa, jossa muut osallistujat käyttivät sen mukaan taloudellista painostusta kokouksissa. Kolmanneksi kantaja huomauttaa, että se on kokonaiskooltaan paljon pienempi yritys kuin suurin osa muista kartellin jäsenistä. Sen mukaan kaikki nämä seikat olisi pitänyt ottaa huomioon riidanalaisessa päätöksessä sen osallistumisen vakavuuden arvioinnin lieventämiseksi ja niiden olisi siten pitänyt johtaa sille määrätyn sakon perusmäärän alentamiseen.
- 92 Näistä perusteluista on aluksi todettava, että vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että – kuten kantaja väittää – usean yrityksen rikottua kilpailusääntöjä on sakkojen suuruutta määrättäessä tutkittava kunkin yrityksen osuuden suhteellinen vakavuus, mikä edellyttää erityisesti sitä, että on määritettävä kunkin yrityksen osuus rikkomisessa sen ajan osalta, jona se osallistui siihen. Tämä päätelmä on johdonmukainen seuraus rangaistusten ja seuraamusten yksilöllisyyden periaatteesta, jonka nojalla yritykselle voidaan määrätä seuraamus vain seikoista, joista sitä itseään moititaan, ja jota

sovelletaan kaikissa hallinnollisissa menettelyissä, jotka saattavat johtaa seuraamusten määräämiseen unionin oikeuden kilpailusääntöjen nojalla (ks. edellä 70 kohdassa mainittu asia Groupe Danone v. komissio, tuomion 277 ja 278 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 93 Kuten komissio aivan oikein toteaa, suuntaviivojen 28 ja 29 kohdassa määrätään juuri näiden periaatteiden noudattamiseksi sakon perusmäärän muuntelusta tiettyjen joko raskauttavien tai lieventävien seikkojen perusteella, jotka ovat ominaisia kullekin kyseessä olevalle yritykselle. Muilta osin ei ole mitään kritisoitavaa komission suuntaviivoissa valitseman menetelmän osalta, joka muodostuu sakon perusmäärän määrittämiseksi rikkomiseen liittyvien myyntien saman prosenttiosuuden vahvistamisesta kaikille rikkomiseen osallistuneille yrityksille sekä näin määritetyn perusmäärän tapauskohtaisesta mukauttamisesta joko ylös- tai alaspäin näille yrityksille ominaisten raskauttavien tai lieventävien seikkojen perusteella niin, että se heijastaa niiden kartelliin osallistumisen vakavuutta (ks. vastaavasti asia T-73/04, Carbone-Lorraine v. komissio, tuomio 8.10.2008, Kok., s. II-2661, 100 kohta ja edellä 74 kohdassa mainittu asia Novácke chemické závody v. komissio, tuomion 58 kohta).
- 94 On kuitenkin tutkittava, oikeuttavatko olosuhteet, jotka kantaja on tuonut esiin tätä osaa koskevissa perusteluissaan, sen, että sille määrätyn sakon määrä olisi pienempi kuin riidanalaisessa päätöksessä määrätty. Loppujen lopuksi ei juuri ole merkitystä sillä, olisiko tällaisen kantajalle määrätyn sakon määrän alentamisen pitänyt johtua sen tapauksessa sakon perusmäärän alentamisesta vai sitä koskevien lieventävien seikkojen tunnustamisesta.
- 95 Ensinnäkin rikkomisen johtajana toimineen Almametin väitetyistä roolista on todettava, että suuntaviivojen 28 kohdan viimeisen luetelmakohdan mukaan se, että yritys on toiminut rikkomisen johtajana tai alkuunpanijana, on raskauttava seikka, jonka perusteella sakon perusmäärää voidaan korottaa. Toisin sanoen jos kantajan kyseessä oleva väite osoittautuisi perustelluksi, Almametin sakon perusmäärää voidaan sen perusteella korottaa pikemminkin kuin kantajan sakon perusmäärää alentaa. Tämän toteamuksen perusteella kantajan väitettä ei kuitenkaan voida sivuuttaa kokonaan tehottomana. Koska syrjivä kohtelu useiden rikkomiseen osallistuneiden välillä johtuu siitä, että joidenkin yritysten kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevän toiminnan vakavuutta on aliarvioitu muiden yritysten toiminnan vakavuuteen nähden, kunkin asian olosuhteiden mukaan asianmukaisin keino korjata syrjivä kohtelu on viimeksi mainituille määrätyn sakon määrän alentaminen (ks. edellä 74 kohdassa mainittu asia Novácke chemické závody v. komissio, tuomion 55 ja 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 96 Tämä väite on kuitenkin joka tapauksessa hylättävä perusteettomana ilman, että olisi tarpeen pohtia, voidaanko edellisessä kohdassa mainittua oikeuskäytäntöä soveltaa kantajan tapauksessa.
- 97 Sitä koskevan väitteensä tueksi, että Almamet olisi kartellin johtaja, kantaja toteaa nimittäin vain, että kyseinen yritys järjesti melkein kaikki kartellin kokoukset. Kantaja viittaa tältä osin riidanalaisen päätöksen 64 ja 67 perustelukappaleeseen, jonka mukaan kartellin kaksi ensimmäistä kokousta pidettiin Almametin tiloissa ja ne järjesti tämän vastuhenkilö.
- 98 Aluksi on todettava, että pitää paikkansa, että vaikka riidanalaisen päätöksen näistä kahdesta perustelukappaleesta käy todellakin ilmi, että 22.4.2004 ja 7.9.2004 pidetyt kalsiumkarbidijauhetta koskevat kokoukset pidettiin Almametin tiloissa, väite siitä, että kaikki kartellin kokoukset olivat tämän yrityksen järjestämiä, ei sitä vastoin pidä paikkaansa.
- 99 Riidanalaisen päätöksen 69 perustelukappaleesta ilmenee, että 7.9.2004 pidetyssä kokouksessa osallistujat, myös kantaja, päättivät järjestää säännöllisesti vastaavia kokouksia ja olla kukin vastuussa niiden järjestämisestä. Riidanalaisen päätöksen 70–89 perustelukappaleessa viitataan tämän jälkeen yhdeksään muuhun kalsiumkarbidijauhetta koskevaan kokoukseen, jotka kartellin eri osallistujat järjestivät. Riidanalaisen päätöksen 78 perustelukappaleessa todetaan, että kantaja itse järjesti 22.11.2005 pidetyn seitsemännen kokouksen – mitä se ei kiistä –, joka pidettiin Wienissä (Itävalta).

Lisäksi riidanalaisen päätöksen 90 perustelukappaleen mukaan samaa tuotetta koskevassa 11:nnessä ja viimeisessä kokouksessa päätettiin, että kantaja olisi vastuussa uuden kokouksen järjestämisestä (tämä kokous peruutettiin sittemmin, kuten saman päätöksen 91 perustelukappaleesta ilmenee); se oli tarkoitus järjestää 9.1.2007 Wienissä. Kantaja oli jo varannut tätä varten hotellin.

- 100 Komissio totesi kalsiumkarbidigranulaatista riidanalaisen päätöksen 98 perustelukappaleessa, että ensimmäinen kokous pidettiin 7.4.2004 hotellissa Sloveniassa ja että sen järjesti TDR-Metalurgija d.d. Kantaja ja Novácke chemické závody olivat ainoat muut kyseiseen kokoukseen osallistuneet yritykset. Riidanalaisen päätöksen 99 perustelukappaleessa komissio mainitsee kaksi muuta kokousta, jotka pidettiin Bratislavassa (Slovakia) tämän tuotteen samojen kolmen tuottajan kesken. Se lisää kuitenkin, että kalsiumkarbidigranulaattia koskevia kysymyksiä käsiteltiin myös joko kalsiumkarbidijauhetta koskevissa kokouksissa tai erityiskokouksissa, joilla jatkettiin edellisiä kokouksia (ks. riidanalaisen päätöksen 101 ja 108 perustelukappale).
- 101 Niistä magnesiumia koskevista kartellin kokouksista, joihin kantaja ei osallistunut, komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 115 perustelukappaleessa, että näihin kokouksiin osallistuneet kolme yritystä, joiden joukossa oli Almamet, vastasivat vuorollaan niiden järjestämisestä sekä niistä aiheutuneista kuluista.
- 102 Siitä väitteestä, jonka mukaan Almamet olisi kartellin johtaja tai alkuunpanija siitä syystä, että sen on järjestänyt kaksi ensimmäistä kokousta, on muistutettava, että unionin yleisellä tuomioistuimella on ollut tilaisuus tutkia ja hylätä vastaavanlainen väite edellä 74 kohdassa mainitussa asiassa Novácke chemické závody vastaan komissio antamassaan tuomiossa (77–79 kohta), joka koskee toisen samaan kartelliin osallistuneen yrityksen riidanalaisesta päätöksestä nostamaa kannetta.
- 103 Unionin yleinen tuomioistuin on todennut, että riidanalaisen päätöksen 54 perustelukappaleesta ilmenee, että komission mukaan kalsiumkarbidijauhetta koskevan sopimuksen taustalla oli tämän tuotteen hinnan laskutaipumus 2000-luvun alusta lähtien, yhdistettynä tuotantokustannusten nousuun ja kysynnän hiipumiseen. Riidanalaisen päätöksen 104 perustelukappaleen mukaan näkemys kalsiumkarbidigranulaatin markkinoilla oli samanlainen. Kyseisessä perustelukappaleessa mainitaan ”Akzo Nobelin työntekijä”, jonka väitetään todenneen, että kaikki asianomaiset tavarantoimittajat ”tarvitsivat selvästi hinnankorotuksen”. Magnesiumista, joka on niin ikään tarkoitettu terästeollisuuden käyttöön ja joka on korvattavissa kalsiumkarbidijauheella, komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 113 perustelukappaleessa, että tämän tuotteen kysyntä kehittyi, mutta lisää, että ”tavarantoimittajat olivat myös tietoisia asiakkaidensa lisääntyneestä markkinavoimasta” ja niihin kohdistui niin ikään jatkuvasti suurempi paine uusien kiinalaisten kilpailijoiden tultua markkinoille.
- 104 Unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että tällaisessa tilanteessa ei ole kovin suurta merkitystä sillä, kuka teki aloitteen ensimmäisen kokouksen järjestämisestä, koska tämä aloite vain kuvasti asianomaisen tuotteen useiden tuottajien yhteistä näkemystä. Se on näin ollen hylännyt väitteen, jonka mukaan komissio olisi virheellisesti jättänyt ottamatta huomioon tiettyihin muihin osallistujiin, joihin kuului Almamet, kohdistuvat raskauttavat seikat sillä perusteella, että ne olivat kartellin johtajia tai alulle panijoita.
- 105 Näiden seikkojen perusteella, joita kantajan esittämät perustelut eivät mitenkään horjuta, voidaan myös hylätä perusteettomana sen tässä asiassa esittämä väite.
- 106 Toiseksi se kantajan esiin tuoma seikka, että se olisi kartellin pienin jäsen sen kyseessä olevien tuotteiden avulla saaman liikevaihdon perusteella, on otettu riittävästi huomioon suuntaviivoissa käyttöön otetun sakon perusmäärän laskentamenetelmän puitteissa, joka muodostuu mainitun määrän laskemisesta rikkomiseen liittyvien myyntien arvon perusteella. Pienempi liikevaihto kyseessä olevilla markkinoilla merkitsee ilmiselvästi pienemmän perusmäärän vahvistamista.

- 107 Siitä väitteestä, jonka mukaan kantaja olisi kartellin ”merkityksetön jäsen”, on todettava, että yrityksen yksinomaan passiivinen tai seurailijan rooli muodosti nimenomaisesti lieventävän seikan vuoden 1998 suuntaviivojen 3 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaan mutta että sitä ei enää mainita suuntaviivojen 29 kohtaan sisältyvässä lieventävien seikkojen ei-tyhjentyvässä luettelossa.
- 108 Kantaja ei missään tapauksessa täyttänyt tällaisen lieventävän seikan toteamisen edellytyksiä, vaikka oletettaisiin, että tämä olisi ollut mahdollista suuntaviivoja sovellettaessa. Kuten asiassa T-220/00, Cheil Jedang vastaan komissio, 9.7.2003 annetussa tuomiossa (Kok., s. II-2473, 167 ja 168 kohta) on todettu, tällainen passiivisuus tai seurailijan asema kilpailusääntöjen rikkomisen toteutumisessa tarkoittaa sitä, että kyseinen yritys on omaksunut ”matalan profiilin” eli se ei ole osallistunut aktiivisesti kilpailunvastaisen sopimuksen tai sopimusten laatimiseen. Seikkoina, jotka saattavat ilmentää yrityksen passiivisuutta yhteistoimintajärjestelyssä, voidaan ottaa huomioon se, että se on osallistunut huomattavasti satunnaisemmin kokouksiin kuin kartellin varsinaiset jäsenet, samoin kuin se, että se on tullut myöhemmin kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olleille markkinoille, riippumatta siitä, miten pitkän ajan se on siihen osallistunut, ja myös kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneiden kolmansien yritysten edustajien antamat tämänsuuntaiset nimenomaiset lausumat.
- 109 Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja kuitenkin osallistui kaikkiin sen myymiä tuotteita eli kalsiumkarbidijauhetta ja -granulaattia koskeviin kartellin kokouksiin (ks. riidanalaisen päätöksen 64–88, 98 ja 99 perustelukappale). Se itse järjesti yhden kokouksen ja hyväksyi vastuulleen toisen kokouksen järjestämisen (ks. edellä 99 kohta). Riidanalaisesta päätöksestä ilmenee lisäksi, että sen panos kokouksissa, joihin se osallistui, vastasi muiden osallistujien panosta. Riidanalaisen päätöksen edellä mainituista perustelukappaleista ilmenee nimittäin, että eri kokousten osallistujat antoivat tietoja myyntimäärästään ja että markkinoiden jakamista koskenut taulukko päivitettiin tämän jälkeen. Lisäksi keskusteltiin sovellettavista hinnoista ja satunnaisesti päätettiin hinnankorotuksista (ks. esim. riidanalaisen päätöksen 67 ja 68 perustelukappale). Riidanalaisen päätöksen 83 perustelukappaleesta ilmenee, että toinen kartellin jäsen, joka ei voinut osallistua 25.4.2006 pidettyyn kokoukseen, oli etukäteen ilmoittanut mainitut luvut kantajalle niiden toimittamiksi kartellin jäsenille tässä kokouksessa. Mistään ei siis voida päätellä, että kantajan menettely olisi ollut passiivista ja että sen rooli rikkomiseen oli ”merkityksetön” tai yleisemmin erilainen kuin muiden osallistujien.
- 110 Lopuksi siitä kantajan väitteestä, jonka mukaan muut kartellin jäsenet olivat ”pakottaneet” sen hankkimaan magnesiumia toiselta rikkomiseen osallistuneelta yritykseltä, on todettava, että sen lisäksi, ettei kantaja selitä, miten ja millä keinoin kartellin muut jäsenet olisivat voineet asettaa sille tällaisen velvoitteen, se ei vaikuta – vaikka se pitäisi paikkansa – negatiivisesti sen rikkomiseen osallistumisen suhteelliseen vakavuuteen. Kuten komissio perustellusti muistuttaa, oikeuskäytännössä on jo katsottu, että yritys, jota painostetaan liittymään kartelliin, voi kartelliin liittymisen sijasta ilmoittaa kartellista toimivaltaisille viranomaisille eikä se näin ollen voi vedota tähän painostukseen sille määrätyn sakon määrän alentamiseksi (yhdistetyt asiat T-236/01, T-239/01, T-244/01-T-246/01, T-251/01 ja T-252/01, Tokai Carboon ym. v. komissio, tuomio 29.4.2004, Kok., s. II-1181, 344 kohta).
- 111 Kolmanneksi myöskään kantajan väite siitä, että se olisi kokonaiskooltaan paljon pienempi yritys kuin suurin osa kartellin muista jäsenistä, ei voi menestyä. Yhtäältä on todettava, että suuntaviivojen 30 kohdan mukaan komissio kiinnittää erityistä huomiota sen varmistamiseen, että sakoilla on riittävä pelotevaikutus, ja se voi tämän vuoksi korottaa sellaisille yrityksille määrättävää sakkoa, joilla on huomattavan suuri liikevaihto, siitä riippumatta, kuinka suuri osa siitä kertyy rikkomiseen liittyvien tavaroiden ja palvelujen myynnistä. Toisaalta suuntaviivojen 35 kohdan mukaan poikkeustilanteissa komissio voi pyynnöstä ottaa huomioon yrityksen maksukyvyttömyyden erityisissä sosiaalisissa ja taloudellisissa olosuhteissa. Siten suuntaviivoissa määrätään tietyin edellytyksin mahdollisuudesta ottaa huomioon sakon määrää vahvistettaessa kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneen yrityksen suuri kokonaiskoko tai päinvastoin yrityksen vähentynyt maksukyky tällaisessa tilanteessa.

- 112 Näiden mahdollisuuksien lisäksi yritys ei voi vaatia sille määrätyn sakon määrän alentamista pelkästään siitä syystä, että se on kooltaan paljon pienempi kuin muut samaan rikkomiseen osallistuneet. Yhdistetyissä asioissa C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ja C-213/02 P, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, 28.6.2005 annetussa tuomiossa (Kok., s. I-5425, 312 kohta) on katsottu, että komissio ei määrittäessään sakkoja kulloisenkin rikkomisen vakavuuden ja keston perusteella ole velvollinen varmistamaan tapauksissa, joissa sakkoja määrätään useille yrityksille samasta rikkomisesta, että kunkin yrityksen osalta lasketut sakkojen lopulliset määrät heijastavat kaikkia yritysten välisiä eroavaisuuksia näiden kokonaisliikevaihdon osalta.
- 113 Koska kantaja on sille määrätyn sakon perusmäärän alentamiseksi vedonnut vain kokoonsa, jonka se väittää olevan pienempi kuin muiden samaan kartelliin osallistuneiden, tämä väite ja siten neljäs osa kokonaisuudessaan on hylättävä. Lisäksi samoista syistä ja myös edellä 26 kohdassa mainitun yleisen huomautuksen perusteella on siltä varalta, että unionin yleinen tuomioistuin käyttää täyttää harkintavaltaansa, todettava, että kantajan näiden perustelujen perusteella ei voida päätellä, että sille määrätyn sakon perusmäärä, jonka komissio on määrittänyt suuntaviivoissa vahvistetun menetelmän mukaisesti, ylittää sen, mikä on asianmukaista.
- Viides osa, joka koskee sitä, ettei komissio ole ottanut huomioon sitä, että kantaja osallistui vain tiettyihin rikkomisen osiin
- 114 Kantaja muistuttaa, että komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä, että kyseessä olevat yhdenmukaistetut menettelytavat muodostivat yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkettun kilpailusääntöjen rikkomisen. Se oli kuitenkin osallistunut rikkomiseen kolmen kyseessä olevan tuotteen osalta vain kahden suhteen eli kalsiumkarbidijauheen ja -granulaatin, kuten komissio itse oli myöntänyt. Oikeuskäytäntö vaatii kantajan mukaan, että tämä osittainen osallistuminen on otettava huomioon rikkomisen vakavuutta arvioidessa ja sakon määrää määritettäessä, mitä komissio ei ollut tehnyt nyt käsiteltävässä asiassa. Kantajan mukaan komission olisi sen tapauksessa pitänyt alentaa sakon perusmäärää ottaakseen huomioon sen, että kantaja oli osallistunut rikkomiseen kolmen kyseessä olevan tuotteen osalta vain kahden tuotteen suhteen. Saman perusmäärän vahvistaminen kaikille rikkomiseen osallistuneille yrityksille on kantajan mukaan lainvastaista, koska tämän kullekin rikkomiseen osallistuneelle yritykselle määrättävän sakon perusmäärän pitäisi vastata kunkin niiden rikkomiseen osallistumisen ja siten niiden syyksi luettavan rikkomisen vakavuusasteen välistä eroa.
- 115 Pitää toki paikkansa, että vaikka sillä, että yritys ei ole osallistunut kaikkiin kartellin muodostaviin seikkoihin, ei ole merkitystä näytettäessä toteen kilpailusääntöjen rikkomista sen osalta, tämä seikka on sitä vastoin otettava huomioon kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta arvioitaessa ja mahdollisesti sakkoa määritettäessä (yhdistetyt asiat C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomio 7.1.2004, Kok., s. I-123, s. 86).
- 116 On kuitenkin todettava, että suuntaviivoissa esitetty sakon määrittämismenetelmä, joka on esitetty yhteenvetona edellä 7 kohdassa, vastaa täysin tämän oikeuskäytännön mukaisia vaatimuksia. Kuten komissio on lähtökohtaisesti todennut riidanalaisen päätöksen 296 perustelukappaleessa, sakon perusmäärä määritetään kyseisen yrityksen suorittamien rikkomiseen liittyvien myyntien perusteella, mikä tarkoittaa sitä, että ainoastaan niiden tuotteiden myynnit, joiden osalta kyseessä oleva yritys on osallistunut rikkomiseen, otetaan huomioon. Konkreettisesti kantajan tapauksessa huomioon on otettu vain sen kalsiumkarbidijauheen ja -granulaatin myynnit, kuten riidanalaisen päätöksen 288 perustelukappaleessa vahvistetaan.
- 117 Muilta osin on virheellistä väittää, kuten kantaja tekee, että kaikille rikkomiseen osallistuneille yrityksille olisi vahvistettu sama sakon perusmäärä. Tämä määrä on määritetty kunkin yrityksen osalta niiden myyntien perusteella, joita se itse on suorittanut rikkomisen yhteydessä. Kullekin rikkomiseen osallistuneelle on näin ollen määritetty eri sakon perusmäärä. Riidanalaisen päätöksen

perustelukappaleessa 308, joka sisältää taulukon, jossa on kooste kullekin riidanalaiseen rikkomiseen osallistuneelle yritykselle määritetyn sakon perusmääristä, vahvistetaan se, että näin on todellakin nyt käsiteltävässä asiassa tapahtunut.

- 118 Tästä seuraa, että viides osa ei ole perusteltu ja se on hylättävä. Lisäksi edellä 26 kohdassa esitetyn yleisen huomautuksen perusteella on siltä varalta, että unionin yleinen tuomioistuin käyttää täyttää harkintavaltaansa, katsottava, ettei kantajan näiden perustelujen perusteella voida päätellä, että sille määrätyn sakon perusmäärä, jonka komissio on määrittänyt suuntaviivoissa käyttöön otetun menetelmän mukaan, ylittäisi sen, mikä on asianmukaista.

Kuudes kanneperuste, joka koskee oikeudellista virhettä ja perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä lisämaksun määrittämisessä

- 119 Kantaja väittää ensinnäkin, että perusteluvelvollisuus on laiminlyöty, koska komissio ei ole riittävästi perustellut lisämaksun määrittämiseen sovellettavan 17 prosentin vahvistamista. Se katsoo komission laiminlyöneen oikeuskäytännössä määriteltyä perusteluvelvollisuutta, koska se on käyttänyt stereotyyppisiä muotoiluja eikä se ole lausunut lisämaksun vahvistamisen ratkaisevasta aspektista eli suuntaviivojen 25 kohdassa esiin tuodusta pelotevaikutuksesta eikä niistä syistä, joiden vuoksi se on vahvistanut tavoitellun pelotevaikutuksen aikaansaamiseksi välttämättömäksi osuudeksi 17 prosenttia.
- 120 EY 253 artiklasta johtuvan perusteluvelvollisuuden laajuudesta muistutetaan edellä 28–30 kohdassa. Kun tarkastellaan erityisesti tämän velvollisuuden laajuutta kilpailusääntöjen rikkomisesta määrättävän sakon määrän laskennassa, vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perusteluvelvollisuutta koskevan olennaisen menettelymääräyksen vaatimukset täytyvät, jos komissio ilmoittaa päätöksessään ne arvioinnissa huomioon ottamansa seikat, joiden avulla se on määrittänyt rikkomisen vakavuuden ja keston, sekä seikat, jotka se on tätä varten ottanut huomioon omissa suuntaviivoissaan olevien ohjeellisten sääntöjen mukaisesti (ks. asia T-48/02, Brouwerij Haacht v. komissio, tuomio 6.12.2005, Kok., s. II-5259, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 121 Nyt käsiteltävässä asiassa komissio on riidanalaisen päätöksen 291 perustelukappaleessa ja sitä seuraavissa perustelukappaleissa tuonut otsikon ”Sakon perusmäärän määrittäminen” alla esiin ne seikat, jotka se on ottanut huomioon kullekin rikkomiseen osallistuneelle yritykselle sovellettavan sakon perusmäärän vahvistamiseksi, mukaan lukien lisämaksu. Se on analysoinut erityisesti riidanalaisen päätöksen 292–296 perustelukappaleessa rikkomisen vakavuutta ja katsonut muun muassa (294 perustelukappale), että nyt kyseessä olevan kaltainen rikkominen ”kuuluu luonteensa puolesta vakavimpiin kilpailun rajoituksiin”. Riidanalaisen päätöksen 297 ja 298 perustelukappaleessa se viittaa rikkomiseen osallistuneiden yhteenlaskettuihin markkinaosuuksiin (ks. myös edellä 28–34 kohta). Lopuksi se viittaa riidanalaisen päätöksen 299 ja 300 perustelukappaleessa kartellin maantieteelliseen ulottuvuuteen, joka mainitaan edellä 1 kohdassa, ja siihen, että kilpailusääntöjä rikkovat sopimukset ”oli yleisesti pantu täytäntöön ja niiden soveltamista valvottiin”.
- 122 Esitettyään nämä näkökannat komissio teki päätelmät sakon perusmäärän määrittämiseksi käytettävän prosenttiosuuden vahvistamisesta riidanalaisen päätöksen 301 perustelukappaleessa. Lisämaksun määrittämiseksi käytettävästä prosenttiosuudesta se toteaa riidanalaisen päätöksen 306 perustelukappaleessa seuraavaa: ”Asian erityisten olosuhteiden vuoksi ja kun otetaan huomioon edellä tutkitut rikkomisen luonnetta ja sen maantieteellistä ulottuvuutta koskevat arviointiperusteet, lisämäärään sovellettavan prosenttiosuuden on oltava 17 prosenttia”.
- 123 Tästä seuraa, että toisin kuin kantaja väittää, komissio on riidanalaisessa päätöksessä esittänyt riittävät perustelut sille, miksi se on valinnut lisämaksun määrittämiseksi 17 prosentin osuuden. Se ei ole käyttänyt vain ”stereotyyppistä muotoilua”, vaan se on viitannut rikkomisen vakavuutta koskeviin aiemmin esitettyihin näkemyksiin (292–296 perustelukappale), joiden mukaan kyseessä oli rikkominen,

joka luonteeltaan kuului vakavimpiin, sekä rikkomisen maantieteellistä ulottuvuutta koskeviin näkemyksiin. Käytetyt arviointiperusteet on siten ilmoitettu riittävän täsmällisesti ja perusteluvollisuuden laiminlyöntiä koskeva väite on näin ollen hylättävä.

- 124 Toiseksi kantaja väittää, että jos komissio olisi suorittanut oikean arvioinnin, sen olisi pitänyt ottaa huomioon kantajan hallinnollisessa menettelyssä esittämät väitteet ja päätyä siten vahvistamaan pienempi lisämaksu tai luopua tällaisen maksun sisällyttämisestä kantajalle määrättävän sakon perusmäärään. Tältä osin kantaja tuo esiin kilpailuoikeuden rikkomista koskevan sisäisen koulutusohjelman luomisen sekä sen kriisitilanteen, jossa se oli rikkomisen aikaan. Se korostaa lisäksi olleensa ainoa rikkomiseen osallistunut yritys, joka oli ilmaissut katuvansa tätä osallistumista.
- 125 Näistä perusteluista on ensinnäkin todettava, että suuntaviivojen 25 kohdan mukaan komissio sisällyttää sakon perusmäärään lisämaksun. Toisin sanoen ja toisin kuin kantaja antaa ymmärtää, komission ei täytynyt päättää, oliko sen sisällytettävä siihen sakon perusmäärään, jonka se aikoi kantajalle määrätä, lisämaksu vai ei. Suuntaviivoissa käyttöön otettu menetelmä, jota komission on sovellettava, edellyttää tämän summan sisällyttämistä perusmäärään.
- 126 Riidanalaisen päätöksen 324 ja 329 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio on ottanut huomioon kantajan väitteet sisäisen koulutusohjelman käyttöön otosta ja sen taloudellisesta kriisitilanteesta rikkomisen ajanjaksolla tutkiessaan kunkin kartelliin osallistuneen yrityksen osalta mahdollisesti huomioon otettavia lieventäviä seikkoja.
- 127 On muistutettava, että suuntaviivojen 25 kohdassa mainittu lisämaksu kuuluu sakon perusmäärään, jonka on kuvastettava rikkomisen vakavuutta eikä kunkin asianomaisen yrityksen rikkomiseen osallistumisen suhteellista vakavuutta, kuten suuntaviivojen 19 kohdasta ilmenee. Oikeuskäytännön mukaan tätä jälkimmäistä kysymystä on tarkasteltava raskauttavia tai lieventäviä seikkoja mahdollisesti sovellettaessa. Näin ollen komissio voi vapaasti vahvistaa suuntaviivojen 25 kohdassa, ja samoin 21 kohdassa, tarkoitetun prosenttiosuuden myynnin arvosta samalle tasolle kartellin kaikille osallistujille (ks. edellä 74 kohdassa mainittu asia Novácke chemické závody v. komissio, tuomion 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 128 Tästä seuraa, ettei komissiota voida moittia oikeudellisesta virheestä tai sen omien suuntaviivojen rikkomisesta sen vuoksi, ettei se ole lisämaksun määrittämiseksi vahvistanut kantajan osalta alle 17 prosentin osuutta myyntiarvosta ottamalla huomioon kantajan tapauksessa esiin tuodut erityiset seikat sellaisina kuin ne esitetty edellä 124 kohdassa. Ne oli tutkittava kantajan hyödyksi huomioon otettavien mahdollisten lieventävien seikkojen tutkimisen yhteydessä, ja kuten jo edellä 126 kohdassa on todettu, kaksi niistä on tuotu esiin riidanalaisessa päätöksessä.
- 129 Pitää tosin paikkansa, ettei komissio ole ottanut kantajan osalta huomioon mitään lieventävää seikkaa. Kuitenkin kysymystä siitä, onko tämä arviointi virheellinen siitä syystä, että tällaiset seikat olisi tunnustettava kantajan edellä mainittujen väitteiden perusteella, on analysoitava toisen kanneperusteen yhteydessä, jolla kantaja moittii komissiota oikeudellisesta virheestä juuri tästä syystä. Tämän perusteen tueksi esittämillään perusteluilla kantaja toistaa ja laajentaa näitä väitteitä.
- 130 Kolmanneksi kantaja moittii komissiota yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamisesta sen vuoksi, että se on vahvistanut ”saman [lisämaksun] kaikille rikkomiseen osallistuneille yrityksille”. Yhtäältä se väittää, että pelotteen tarve on suurempi niiden yritysten osalta, jotka ovat jo menneisydessä osallistuneet useampaan otteeseen kartelleihin, kuten asian laita on tiettyjen riidanalaiseen kartelliin osallistuneiden osalta, kuten Akzo Nobelin ja Degussa AG:n. Kantaja itse ei puolestaan ole koskaan ollut komission päätöksen adressaatti EY 81 artiklan rikkomisen johdosta. Tästä syystä komission olisi pitänyt juuri yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen vuoksi vahvistaa sille paljon pienempi lisämaksu kuin Akzo Nobelille ja Degussalle. Toisaalta se väittää, että lisämaksun määrittämiseksi on otettava huomioon myös rikkomiseen osallistuneiden eri yritysten suhteellinen koko. Oikeuskäytännössä myönnetään kantajan

mukaan erityisesti yrityksen kokonaisliikevaihdon merkityksellisyys kartellin jäsenten maksukyvyyn määrittämisessä. Kantajan koko ja sen kokonaisliikevaihto ovat kuitenkin vain murto-osa muiden rikkomiseen osallistuneiden yritysten, erityisesti Akzo Nobelin ja Degussan, koosta ja kokonaisliikevaihdosta. Komissio on jättänyt ottamatta huomioon tämän merkittävän eron lisämaksun määrittämisessä. Sen olisi oikean arvioinnin perusteella pitänyt vahvistaa kantajalle paljon 17 prosenttia pienempi lisämaksu.

- 131 Näitäkään väitteitä ei voida hyväksyä. Aluksi on täsmennettävä, että toisin kuin kantaja väittää, komissio ei ole vahvistanut samaa lisämaksua jokaiselle kartelliin osallistuneelle yritykselle. Se on tosin vahvistanut kaikille siihen osallistuneille yrityksille saman prosenttiosuuden (17 prosenttia), joka otetaan huomioon mainitun maksun laskemiseksi. Koska tämä niin sanottu lisämaksu on prosenttiosuus kunkin kartelliin osallistuneen yrityksen rikkomiseen liittyneen myynnin arvosta, se on erisuuruinen niille kaikille niiden myyntiarvojen välisten erojen mukaan (edellä 74 kohdassa mainittu asia Novácke chemické závody v. komissio, tuomion 58 kohta).
- 132 Tämän jälkeen on todettava Akzo Nobelin ja Degussan kilpailusääntöjen rikkomisen uusimisesta, että edellä 127 kohdassa esitetyt näkökohdat oikeuttavat myös sen, että raskauttavat seikat (kuten uusiminen) otetaan huomioon kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneen yrityksen osalta sakon perusmäärän määrittämistä seuraavassa vaiheessa sen jälkeen, kun on vahvistettu perusmäärä, josta lisämaksu on osa. Kuten edellä 7 kohdassa on todettu, komission suuntaviivoissa määrätään muun muassa perusmäärän mukauttamisesta raskauttavien seikkojen huomioon ottamiseksi. Uusiminen sisältyy mainittuihin raskauttaviin seikkoihin, jotka mainitaan suuntaviivojen 28 kohdan ensimmäisessä luotelmakohdassa.
- 133 Kuten riidanalaisen päätöksen 309 ja 310 perustelukappaleesta ilmenee, komissio on siten nyt käsiteltävässä asiassa ottanut todellakin tämän raskauttavan seikan huomioon Akzo Nobelin ja Degussan osalta ja korottanut sen perusteella ensin mainitun osalta sakon perusmäärää 100 prosentilla ja viimeksi mainitun osalta 50 prosentilla.
- 134 Näin ollen ei voida hyväksyä kantajan väitettä, jonka mukaan sen tapauksessa lisämaksun laskemiseksi olisi sovellettava pienempää prosenttiosuutta kuin muihin kartelliin osallistuneisiin yrityksiin ja erityisesti edellä mainittuihin kahteen rikkomisen uusineeseen yritykseen on sovellettu.
- 135 Edellä 111–113 kohdassa esitetyistä syistä on katsottava, että jos kantajan ja muiden rikkomiseen osallistuneiden väitetyt kokoerot ja kokonaisliikevaihdon erot pitävät paikkansa, niiden perusteella ei myöskään ole valittava pienempää prosenttiosuutta lisämaksun määrittämiseksi kantajalle.
- 136 Kaiken edellä esitetyn perusteella kuudes osa on hylättävä. Myös edellä 26 kohdassa esitetyn yleisen huomautuksen perusteella on siltä varalta, että unionin yleinen tuomioistuin käyttää täyttää harkintavaltaansa, lisäksi todettava, ettei kantajan näiden perustelujen perusteella voida päätellä, että sille määrätyn sakon perusmäärä, jonka komissio on määrittänyt suuntaviivoissa käyttöön otetun menetelmän mukaisesti, ylittää sen, mikä on asianmukaista. Näin ollen ensimmäinen kanneperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

Toinen kanneperuste, joka koskee sitä, että komissio on jättänyt lainvastaisesti ottamatta huomioon kantajan hyväksi luettavat lieventävät seikat

- 137 Kantaja väittää, että riidanalainen päätös on lainvastainen, koska komissio ei ole ottanut sen hyödyksi huomioon merkittäviä lieventäviä seikkoja. Tämä kanneperuste jakaantuu viiteen osaan, joista ensimmäinen koskee sitä, että riidanalaisia sopimuksia ei ole pantu täytäntöön, kantaja ei ole saanut etua eikä kuluttajille ole aiheutunut vahinkoa, toinen sitä, että kantajan tosiasiallista yhteistyötä ei ole otettu huomioon, kolmas sitä, että kantajan tunnustusta ja katumusta ei ole otettu huomioon, neljäs

sitä, että kantajan toteuttamia toimenpiteitä sen toiminnan saattamiseksi kilpailulainsäädännön mukaiseksi ei ole otettu huomioon, ja viides sitä, että kalsiumkarbidialan ja kantajan itsensä kriisitilannetta ei ole otettu huomioon.

Alustavat huomautukset

- 138 Kuten jo edellä 92 kohdassa on todettu, kun useammat yritykset syyllistyvät rikkomiseen, sakon määrän määrittämisessä on tutkittava kunkin niistä osallistumisen suhteellista vakavuutta.
- 139 Näiden periaatteiden mukaisesti suuntaviivojen 29 kohdassa määrätään sakon perusmäärän mukauttamisesta kullekin asianomaiselle yritykselle ominaisten lieventävien seikkojen mukaan. Kyseisessä kohdassa vahvistetaan erityisesti ei-tyhjentävä luettelo lieventävistä seikoista, jotka voidaan ottaa huomioon. Se, että sakon määrän pienentämiseksi otetaan huomioon muita seikkoja, jotka eivät sisälly suuntaviivojen 29 kohdassa olevaan ohjeelliseen luetteloon, ei kuitenkaan ole pois suljettua, jos ne voivat lieventää kyseessä olevan henkilön tai yksikön rikkomiseen osallistumisen suhteellista vakavuutta (ks. vastaavasti asia T-400/09, Ecka Granulate ja non ferrum Metallpulver v. komissio, tuomio 12.12.2012, 61 kohta).
- 140 Nämä alustavat huomautukset on otettava huomioon analysoitaessa tämän kanneperusteen eri osia.

Ensimmäinen osa, joka koskee sitä, että riidanalaisia sopimuksia ei ole pantu täytäntöön, kantaja ei ole saanut etua eikä kuluttajille ole aiheutunut vahinkoa

- 141 Ensimmäisessä osassa kantaja lähinnä toistaa edellä 66–68 kohdassa kootut väitteet, jotka sen mukaan osoittavat, että riidanalaiset sopimukset on pantu täytäntöön vain osittain ja että kilpailusääntöjen rikkomisella ei ole ollut mitään vaikutusta markkinoihin, se ei ole aiheuttanut vahinkoa asiakkaille eivätkä rikkomiseen osallistuneet yritykset ole saaneet siitä mitään epäasianmukaista hyötyä. Se katsoo, että komission olisi pitänyt ottaa huomioon nämä väitetyt seikat lieventävinä seikkoina sakon määrän alentamiseksi.
- 142 Tältä osin on aluksi muistutettava, että riidanalaisen päätöksen perustelukappaleessa 318 ja 319 komissio toteaa seuraavaa:

”(318) Kuten 193 perustelukappaleessa on todettu, kalsiumkarbidin ja magnesiumin toimittajien väliset sopimukset on pantu täytäntöön. Kartellin keston koko ajan osapuolet vaihtoivat arkaluonteisia kaupallisia tietoja, jakoivat asiakkaat, päättivät soveltaa sovittuja hinnankorotuksia ja keskustelivat kiintiösopimusten täytäntöönpanosta päivittämällä niiden markkinoiden jakotaulukot. Sopimuksilla ei suljettu pois osallistujien välisen kilpailun jatkamista, mutta keskinäinen kilpailu ja vilppi eivät muuta sitä päätelmää, että sopimukset oli pantu täytäntöön ja ne rajoittivat kalsiumkarbidin ja magnesiumgranulaatin toimittajien välistä kilpailua.

(319) Kukaan osallistujista ei myöskään ollut ilmoittanut vältäneensä kaiken lainvastaisten sopimusten täytäntöönpanon. Erityisesti kukaan osallistujista ei ole esittänyt näyttöä siitä, että se olisi tosiasiaa jättänyt soveltamatta niitä omaksumalla kilpailumenettelyn markkinoilla tai että se olisi ainakin selvästi ja huomattavalla tavalla laiminlyönyt velvoitteita, joilla oli tarkoitus toteuttaa tämä kartelli, siten, että se olisi häirinnyt sen toimintaa –. Vilppi ei ole koskaan johtanut tehtyjen sopimusten hylkäämiseen, vaan se on aina alkanut sovittujen järjestelyjen huomioon ottamisella. Se oli vilkkaiden keskustelujen kohteena kartellin kokouksissa ja se kompensoitiin tarvittaessa.”

- 143 Tästä johtuu, että komissio on katsonut, että riidanalaiset sopimukset oli hyvinkin pantu täytäntöön. Komissio on perustellusti katsonut mahdollisten lieventävien seikkojen arvioimiseksi lähtökohtaisesti, että se, että mainituilla sopimuksilla ei suljettu pois osallistujien välistä kilpailua kokonaan, sekä se, että niiden välillä oli keskinäistä kilpailua ja vilppiä, ei muuta rikkomisen tosiasiallisuutta. Komission itsensä lähinnä riidanalaisen päätöksen 318 perustelukappaleessa mieliin palauttamasta oikeuskäytännöstä ilmenee, että yritys, joka kilpailijoidensa kanssa harjoittamastaan yhteistoiminnasta huolimatta noudattaa jokseenkin itsenäistä politiikkaa markkinoilla, voi näet yksinkertaisesti yrittää käyttää kartellia hyväkseen ja olisi liian helppoa minimoida ankaran sakon maksamisen riski, jos ne voisivat hyötyä lainvastaisesta kartellista ja saada sen jälkeen sakon alennuksen sillä perusteella, että niiden rooli rikkomisen täytäntöönpanossa on ollut vain rajallinen, vaikka niiden asenne on houkuttanut muita yrityksiä menettelemään kilpailua enemmän vahingoittavalla tavalla (ks. edellä 69 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Raiffeisen Zentralbank Österreich ym. v. komissio, tuomion 491 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kuten edellä 58 kohdassa mainitussa asiassa KME Germany ym. annetussa tuomiossa (94–96 kohta) on vahvistettu, tällainen kilpailusääntöjen rikkomista koskevien sopimusten noudattamatta jättämisestä johtuvien lieventävien seikkojen hyödyksi lukemiseksi vaadittavien edellytysten suppea tulkinta ei ole millään tavoin oikeudellinen virhe.
- 144 Kuten lähtökohtaisesti on todettu riidanalaisen päätöksen 319 perustelukappaleessa, kantajan tai muun kartelliin osallistuneen yrityksen hyväksi olisi voitu lukea lieventävä seikka vain siinä suuntaviivojen 29 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettussa tapauksessa, että kyseessä oleva yritys olisi osoittanut, että sen osallistuminen rikkomiseen oli huomattavan vähäistä, ja osoittanut näin ollen, että aikana, jolloin se liittyi kilpailusääntöjen rikkomista merkitseviin sopimuksiin, se on tosiasiaa jättänyt soveltamatta niitä omaksumalla kilpailukäyttäytymisen markkinoilla (ks. vastaavasti edellä 139 kohdassa mainittu asia Ecka Granulate ja non ferrum Metallpulver v. komissio, tuomion 86 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). On todettava, että kantaja ei ole esittänyt mitään näyttöä tällaisesta.
- 145 Lisäksi siitä kantajan väitteestä, jonka mukaan se ei ole mitenkään hyötynyt osallistumisestaan kilpailusääntöjen rikkomiseen, on todettava, että jos tämä pitäisi paikkansa, tällainen seikka ei myöskään voisi olla lieventävä. Kuten ilmenee oikeuskäytännöstä, josta on myös muistutettu riidanalaisen päätöksen 320 perustelukappaleessa, se, että yritys ei ole saanut mitään etua rikkomisesta, ei voi estää sakon määräämistä, koska muutoin tämä menettäisi estävän vaikutuksensa. Tästä seuraa, että komissio ei sakon määrän määrittämiseksi ole velvollinen ottamaan huomioon sitä, ettei kyseisestä rikkomisesta ole saatu etua (ks. asia T-66/01, Imperial Chemical Industries v. komissio, tuomio 25.6.2010, Kok., s. II-2631, 443 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 146 Kantaja katsoo myös, että lieventävä seikkana olisi otettava huomioon rikkomisen puuttuva vaikutus markkinoihin. Tältä osin riittää viittaus edellä 78–80 kohdassa esitettyihin perusteluihin, joiden mukaan kantajan väitteitä riidanalaisen rikkomisen puuttuvasta vaikutuksesta markkinoihin ei ole mitenkään tuettu näytöllä. Edellä 81 kohdassa mainitusta perustelusta ilmenee joka tapauksessa, että vaikka näiden väitteiden tueksi olisikin esitetty näyttöä, väitetystä rikkomisen puuttuvasta vaikutuksesta markkinoihin johtuvan lieventävän seikan tunnustaminen ei ole perusteltua, kun otetaan huomioon riidanalaisen rikkomisen olennaisen vakava luonne.
- 147 Ensimmäinen osa on näin ollen hylättävä.
- Toinen osa, joka koskee sitä, että kantajan tehokasta yhteistyötä ei ole otettu huomioon
- 148 Kantaja moittii komissiota siitä, että se on lainvastaisesti jättänyt ottamatta huomioon sakon määrän alentamisen oikeuttavana lieventävänä seikkana sen tehokkaan yhteistyön. Tätä osaa tutkitaan yhdessä kolmannen kanneperusteen kanssa, johon se liittyy läheisesti, koska kantaja itse viittaa viimeksi mainitun perusteen tueksi esitettyihin perusteluihin.

Kolmas osa, joka koskee sitä, että ei ole otettu huomioon kantajan tunnustusta ja katumusta

- 149 Kantaja väittää, että oikeuskäytännön mukaan komissio voi myöntää alennuksen sakon määrästä, jos yritys tunnustaa osallistumisensa rikkomiseen. Se muistuttaa, että se oli välittömästi tunnustanut kokonaisuudessaan sen rikkomisen, josta sitä oli moitittu, ja katsoo, että tämä olisi pitänyt ottaa lieventävänä seikkana huomioon sille määrättävän sakon määrän määrittämisessä. Se lisää olleensa ainoa kartelliin osallistunut yritys, joka oli nimenomaisesti ilmaissut katuvansa rikkomista, johon se oli syyllistynyt. Se viittaa omistajansa tätä varten hallinnollisen menettelyn yhteydessä pidetyssä istunnossa esittämiin ilmoituksiin ja katsoo, että se olisi myös tämän vuoksi ansainnut lieventävän seikan tunnustamisen.
- 150 Tästä on todettava, että se, että kyseessä oleva yritys vain jättää kiistämättä tosiseikat, ei kuulu suuntaviivojen 29 kohdassa ei-tyhjentävästi lueteltuihin lieventäviin seikkoihin. Sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetun komission tiedonannon (EYVL 1996, C 207, s. 4) D kohdan 2 alakohdassa määrätään itse asiassa sakon määrän alentamisesta yhteistyön perusteella sellaisen yrityksen osalta, joka väitetiedoksiannon saatuaan ilmoittaa komissiolle, että se ei kiistä niiden seikkojen olemassaoloa, joihin komission esittämät syytökset perustuvat. Kantajan esiin tuoma oikeuskäytäntö koskee tapauksia, joihin tätä tiedonantoa sovellettiin. Kyseessä olevaa tiedonantoa ei kuitenkaan sovelleta nyt käsiteltävän asian tosiseikkoihin, koska sen on korvannut sakkojen lieventämistä koskeva vuoden 2002 tiedonanto, jossa ei määrätä samanlaisesta alentamisesta.
- 151 Tältä osin on muistutettava, että kuten edellä 74 kohdassa on todettu, vaikka komissio ei voi poiketa säännöistä, joita se on itselleen asettanut, ilmoittamatta syitä, jotka ovat yhdenvertaisen kohtelun periaatteen mukaisia, se voi sitä vastoin muuttaa näitä sääntöjä tai korvata ne, eikä sitä voida moittia uusien sääntöjen soveltamisalaan kuuluvassa tapauksessa siitä, ettei se ole ottanut huomioon lieventävää seikkaa, josta ei määrätä uusissa säännöissä, ainoastaan siitä syystä, että siitä määrättiin vanhoissa säännöissä.
- 152 Tästä seuraa, että ainoastaan se seikka, että komissio oli aikaisemmissa päätöksissään, jotka oli tehty sittemmin muutettujen sääntöjen ja käytäntöjen mukaisesti, ottanut huomioon kartelliin osallistuneelle yritykselle määrätyn sakon määrän alentamiseksi sen, ettei tämä ollut kiistänyt niitä tosiseikkoja, joista sitä moitittiin, ei merkitse sitä, että se on nyt käsiteltävässä asiassa samasta syystä velvollinen alentamaan kantajan sakon määrää (ks. vastaavasti edellä 139 kohdassa mainittu asia Ecka Granulate ja non ferrum Metallpulver v. komissio, tuomion 60 kohta).
- 153 Näin ollen nyt käsiteltävän kanneperusteen analysoimiseksi on tutkittava, voiko se, ettei kantaja kiistä niitä seikkoja, joista sitä on moitittu, sekä se, että se on ilmaissut katumuksensa, lieventää sen kartelliin osallistumisen vakavuutta ja oikeuttaa sille määrätyn sakon määrän alentamisen (ks. vastaavasti edellä 139 kohdassa mainittu asia Ecka Granulate ja non ferrum Metallpulver v. komissio, tuomion 61 kohta).
- 154 Tässä vaiheessa on syytä muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sakon alentaminen hallinnollisessa menettelyssä harjoitetun yhteistyön vuoksi on perusteltua vain, jos komissio on yrityksen käyttäytymisen vuoksi voinut todeta kilpailusääntöjen rikkomisen helpommin tai, tilanteen mukaan, saada sen loppumaan (ks. edellä 139 kohdassa mainittu asia Ecka Granulate ja non ferrum Metallpulver v. komissio, tuomion 62 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 155 Nyt käsiteltävässä asiassa on muistutettava, että komissio on moittinut kantajaa osallistumisesta kalsiumkarbidijauhetta ja -granulaattia koskeviin kartellin osiin. Näistä kahdesta osasta ensimmäisen suhteen on muistutettava, että riidanalaisen kartellin olemassaolon saattoi komission tietoon Akzo Nobel, kuten riidanalaisen päätöksen 335 perustelukappaleessa todetaan. Kuten riidanalaisen päätöksen 64 perustelukappaleeseen sisältyvästä alaviitteestä nro 143 ja 348 perustelukappaleesta

ilmenee, komissio oli takavarikoinut toisen kartelliin osallistuneen yrityksen eli TDR Metalurgijan tiloista todisteita, jotka muodostuvat samaa kartellin osaa ja erityisesti tätä tuotetta koskevaa ensimmäistä, 22.4.2004 pidettyä kokousta koskevista asiakirjoista.

- 156 Näiden seikkojen perusteella on todettava, että komissiolla oli merkittävä määrä todisteita kantajan osallistumisesta kalsiumkarbidijauhetta koskevaan kartellin osaan. Näissä olosuhteissa, ja koska kantaja ei ole esittänyt väitteitä näiden todisteiden kumoamiseksi, on pääteltävä, että komissio pystyi joka tapauksessa näyttämään toteen ne seikat, joista kantajaa moitittiin tämän kartellin osan suhteen. Näin ollen sitä, että kantaja ei ole kiistänyt mainittuja seikkoja, ei voi pitää suuntaviivojen 29 kohdan neljännessä kohdassa ja edellä 154 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettuna yhteistyönä hallinnollisessa menettelyssä, eikä se siis voi oikeuttaa sille määrätyn sakon määrän alentamista.
- 157 Kalsiumkarbidigranulaattia koskevasta kartellin osasta on muistutettava, että kuten riidanalaisen päätöksen 342–346 perustelukappaleesta ilmenee, kantaja toimitti sakkojen lieventämistä koskevassa vuoden 2002 tiedonannossa tarkoitetun pyynnön yhteydessä komissiolle todisteita, jotka edesauttoivat tämän rikkomisen osan toteuttamista. Tästä syystä kantajalle myönnettiin 35 prosentin suuruinen alennus sakon määrästä sakkojen lieventämistä koskevan vuoden 2002 tiedonannon mukaisesti (riidanalaisen päätöksen 346 perustelukappale).
- 158 Riippumatta siitä kysymyksestä, oliko tämä alennuksen määrä asianmukainen, minkä kantaja kiistää jäljempänä tarkasteltavalla kolmannella kanneperusteellaan, ei missään tapauksessa voida katsoa, että komission piti myöntää kantajalle erillinen alennus sakon määrästä sillä perusteella, ettei se ollut kiistänyt osallistumisestaan siihen kartellin osaan, jonka todistamisessa se oli itse ollut komission apuna.
- 159 Siitä, että kantaja on ilmaissut katumuksensa osallistumisestaan kartelliin, on todettava, että tällainen julistus ei sen uskottavuudesta riippumatta voi vaikuttaa todetun rikkomisen tosiasiallisuuteen eikä se näin ollen voi olla lieventävä seikka, jonka perusteella sakon määrää voidaan alentaa (ks. analogisesti edellä 139 kohdassa mainittu asia Ecka Granulate ja non ferrum Metallpulver v. komissio, tuomion 79 kohta).
- 160 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että kolmas osa on perusteeton ja se on hylättävä.

Neljäs osa, joka koskee sitä, että kantajan toteuttamia toimenpiteitä sen toiminnan saattamiseksi kilpailulainsäädännön mukaiseksi ei ole otettu huomioon

- 161 Kantaja väittää, että sekä komissio eri rikkomista koskevassa päätöksessään että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien asiassa T-77/92, Parker Pen vastaan komissio, 14.7.1994 antamassaan tuomiossa (Kok., s. II-549, 93 kohta) ovat katsoneet sakon määrän alentamisen perusteena olevaksi lieventäväksi seikaksi sen, että unionin kilpailusääntöjen rikkomista koskevan menettelyn kohteena oleva yritys on ottanut käyttöön toimenpiteet sen toiminnan saattamiseksi kilpailulainsäädännön mukaiseksi. Koska kantaja on ottanut käyttöön tällaiset toimenpiteet riidanalaisen päätöksen antamiseen johtaneen menettelyn aloittamisen jälkeen, se katsoo, että sen sakon määrää olisi pitänyt alentaa tällä perusteella.
- 162 On muistutettava siitä, että vaikka vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan onkin tärkeää, että yritys on toteuttanut toimenpiteitä estääkseen sen, että sen työntekijät rikkoisivat tulevaisuudessa uudelleen unionin kilpailuoikeutta, tämä ei millään tavalla muuta sitä, että todettu kilpailusääntöjen rikkominen on todella tapahtunut. Tästä seuraa, että pelkästään se, että komissio on aikaisemmassa päätöskäytännössään eräissä tapauksissa ottanut lieventävänä seikkana huomioon kilpailusääntöjen noudattamisohjelman käyttöön ottamisen, ei merkitse, että komissiolla olisi velvollisuus toimia samoin tietyssä tapauksessa (ks. asia T-224/00, Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients

- v. komissio, tuomio 9.7.2003, Kok., s. II-2597, 280 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Juuri tämän komissio on todennut riidanalaisen päätöksen 325 perustelukappaleessa hylätäkseen kantajan tätä koskevan pyynnön.
- 163 Edellä 161 kohdassa mainitussa asiassa Parker Pen vastaan komissio annettu tuomio, johon kantaja on vedonnut perustelujensa tueksi, ei voi johtaa eri päätelmään.
- 164 Mainitun tuomion 93 kohdassa on yhtäältä todettu vain, että komissio oli kyseessä olleessa päätöksessään ottanut huomioon kyseisessä asiassa kantajaa puoltavat lieventävät seikat, erityisesti sen, että se oli ottanut käyttöön kilpailusääntöjen noudattamisohjelman, jonka avulla oli tarkoitus varmistaa, että sen jakelijat ja tytäryhtiöt noudattavat kilpailusääntöjä. Tuomiossa ei pitänyt lausua eikä siinä lausuttu siitä kysymyksestä, oliko komissiolla velvollisuus ottaa tämä huomioon lieventävänä seikkana. Sitä vastoin siinä katsottiin, että lieventävien seikkojen huomioon ottamisesta huolimatta komission kyseisessä asiassa kantajalle määräämä sakko ei ollut asianmukainen, kun otetaan huomioon erityisesti rikkomisen kohteena ollut vähäinen liikevaihto, ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin alensi sakon määrää täyttää harkintavaltaansa käyttäen (edellä 161 kohdassa mainittu asia Parker Pen v. komissio, tuomion 95 kohta).
- 165 Toisaalta kyseisessä asiassa kyseessä olleen [EY 81] artiklan mukaisen menettelyn soveltamisesta 15.7.1992 tekemänsä päätöksen 92/426/ETY (asia IV/32.723 – Viho/Parker Pen, EYVL L 233, s. 27) 24 kohdassa komissio totesi, että vaikka toimenpiteitä toiminnan saattamiseksi kilpailulainsäädännön mukaiseksi oli sovellettu rikkomisajanjakson aikana, ne eivät kuitenkaan olleet voineet estää rikkomista, mutta kantaja oli lopettanut tässä asiassa rikkomisen sen jälkeen, kun komissio oli huomannut sen ja pyytänyt nimenomaisesti rikkomisen lopettamista. Toisin sanoen kyseisessä asiassa lieventävänä seikkana ei otettu huomioon vain sitä, että samaan aikaan kuin kyseessä oleva rikkominen tapahtui, oli otettu käyttöön toimenpiteitä, joiden avulla oli tarkoitus varmistaa kilpailusääntöjen noudattaminen, vaan myös kyseessä olevan yrityksen toiminta komission väliintulon jälkeen.
- 166 Vaikka lisäksi oletettaisiinkin, kuten kantaja väittää, että komissio olisi aikaisemmissa eri päätöksissä ottanut huomioon lieventävänä seikkana sen, että rikkomiseen oli syyllistytty huolimatta siitä, että kyseessä oleva yritys oli ottanut käyttöön toimenpiteitä, joiden avulla oli tarkoitus estää samankaltaiset rikkomiset, edellä 162 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, ettei tällainen väite voi myöskään menestyä. Komissiolla ei siis ole velvollisuutta ottaa tällaista seikkaa lieventävänä seikkana huomioon, kunhan se noudattaa yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, mikä edellyttää sitä, että se ei ole arvioinut tätä seikkaa eri tavoin saman päätöksen adressaatteina olevien eri yritysten osalta (edellä 162 kohdassa mainittu asia Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komissio, tuomion 281 kohta). Näin ei kuitenkaan ole nyt käsiteltävässä asiassa, koska minkään kartelliin osallistuneen yrityksen suhteen tätä ei ole tunnustettu lieventävänä seikkana.
- 167 Lisäksi on todettava, että kantaja väittää, että edellä 162 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö on liian rajoittavaa, kun otetaan huomioon tarve ottaa huomioon erityiset ennalta ehkäisevät tekijät sakon määrän määrittämisessä, ne haitat, jotka aiheutuvat komissiolta sakon alentamista pyytävälle yrityksille siitä, ettei toimenpiteitä toiminnan saattamiseksi kilpailulainsäädännön mukaiseksi oteta huomioon, ja vaatimus siitä, että kilpailusääntöjen rikkomisen on pitänyt perustua vähintään tuottamukseen. Kantaja katsoo näin ollen, että sen tarkan kilpailusääntöjen noudattamista koskevan ohjelman käyttöönotto olisi otettava huomioon lieventävänä seikkana.
- 168 Nämä perustelut eivät ole vakuuttavia.
- 169 Suuntaviivoista ilmenee, että komissio on tietoinen tarpeesta varmistaa paitsi sen toiminnan peloteluonne yleisesti kilpailuoikeuden rikkomistapauksissa myös erityisesti sen sakon pelotevaikutus yksittäistapauksessa, jonka se määrää tällaiseen rikkomiseen syyllistyneelle yritykselle. Tämä vahvistetaan suuntaviivojen 4 kohdassa, jossa todetaan muun muassa, että ”sakkojen on saatava aikaan riittävä pelote - - yrityksille, joiden maksettaviksi sakot määrätään (pelotevaikutus

yksittäistapauksessa)”. Pelkästään sillä, että yritys hyväksyy ohjelman toimintansa saattamiseksi kilpailulainsäädännön mukaiseksi, ei voida taata asianmukaisesti ja varmasti sitä, että se noudattaa jatkossa pysyvästi kyseistä lainsäädäntöä, joten komissio ei ole tällaisen ohjelman vuoksi velvollinen alentamaan sakkoa siksi, että sillä oleva ehkäisevä tavoite on jo ainakin osittain saavutettu (edellä 66 kohdassa mainittu asia Degussa, tuomion 361 kohta). Kantaja ei ole vedonnut mihinkään konkreettiseen seikkaan, joka osoittaisi, että vaadittu pelotevaikutus yksittäistapauksessa voidaan saavuttaa pienemmällä sakon määrällä niiden yritysten tapauksessa, jotka ovat ottaneet käyttöön toimenpiteitä niiden toiminnan saattamiseksi kilpailulainsäädännön mukaiseksi. Vaikka näin ollen onkin yrityksen oman edun mukaista ottaa käyttöön tällaiset toimenpiteet kilpailusääntöjen rikkomisen estämiseksi tulevaisuudessa ja siten rikkomisesta johtuvien sanktioiden välttämiseksi, ei voida vaatia, että komissio taikka unionin yleinen tuomioistuin käyttäessään sakkoasioissa täyttä harkintavaltaansa kompensoisi automaattisesti ja järjestelmällisesti kyseessä olevien toimenpiteiden käyttöön ottamisen alentamalla sakon määrää.

170 On hylättävä myös kantajan väite niistä väitetyistä haitoista, jotka johtuvat tällaisen lieventävän seikan huomioon ottamatta jättämisestä niiden yritysten osalta, jotka pyytävät komissiolta sakkojen alentamista. Tältä osin kantaja on istunnossa täsmentänyt, että nämä haitat johtuvat siitä, että koska puuttuu ohjelma toiminnan saattamiseksi kilpailulainsäädännön mukaiseksi, kyseisten yritysten on vaikeampaa havaita sisäisten tutkimusten avulla tiettyjen niiden työntekijöiden osallistuminen kilpailusääntöjen rikkomiseen, jotta siitä voitaisiin ilmoittaa komissiolle ajoissa ja pyytää tällä perusteella lieventämistoimenpiteiden soveltamista niihin. Riittää, kun todetaan, että tällaiset perustelut eivät mitenkään osoita tarvetta palkita yritystä automaattisesti siitä, että sen toiminta saatetaan kilpailulainsäädännön mukaiseksi, koska sakkojen lieventämistä koskevissa komission eri tiedonannoissa (joista vuoden 2002 tiedonantoa sovelletaan nyt käsiteltävässä asiassa) määrätyt eri palkkiot ovat tältä osin varsin riittävä kannustin.

171 Lopuksi siitä väitteestä, että kilpailusääntöjä on oltava rikottu ainakin huolimattomuudesta, riittää, kun muistutetaan vakiintuneesta oikeuskäytännöstä, jonka mukaan kilpailusääntöjen rikkomisen pitämiseksi tahallisenä – eikä siis tuottamuksellisenä – ei ole tarpeen, että yritys on tiennyt rikkovansa näitä sääntöjä; tältä osin riittää, että yritys ei ole voinut olla tietämättä siitä, että sen menettelyn tarkoituksena on ollut rajoittaa kilpailua yhteismarkkinoilla (ks. asia 246/86, Belasco ym. v. komissio, tuomio 11.7.1989, Kok. s. 2117, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja edellä 69 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Raiffeisen Zentralbank Österreich ym. v. komissio, tuomion 205 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tästä seuraa, että sellaisen ohjelman avulla, jossa koulutetaan yrityksen vastuuhenkilöitä ja toiminta saatetaan kilpailulainsäädännön mukaiseksi, hankittu tietoisuus kilpailusääntöjen täsmällisestä sisällöstä ei ole välttämätön edellytys mainittujen sääntöjen rikkomisen toteamiselle. Edellä mainitusta oikeuskäytännöstä johtuu päinvastoin, että huolimatta siitä, että tällainen tietoisuus puuttuu, on mahdollista todeta mainittujen sääntöjen rikkomisen paitsi tuottamuksellisesti, myös tahallisesti.

172 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että nyt käsiteltävä osa ei ole oikeudellisesti perusteltu ja se on siten hylättävä perusteettomana.

Viides osa, joka koskee sitä, että kalsiumkarbidin tuotantoalan ja kantajan itsensä kriisitilannetta ei ole otettu huomioon

173 Kantaja väittää, että joukossa aikaisempia asioita komissio on myöntänyt merkittäviä alennuksia sakon määrään koko kyseessä olevan alan kriisitilanteessa. Unionin tuomioistuimet ovat myös usein tunnustaneet alan vaikean tilanteen lieventävänä seikkana, joka oikeuttaa sakon määrän alentamisen. Vaikka kantaja on hallinnollisessa menettelyssä osoittanut, että koko kalsiumkarbidin tuotantoala ja erityisesti se itse olivat kriisitilanteessa sekä ennen rikkomisajanjaksoa että sen aikana, komissio on

kantajan mukaan virheellisesti kieltäytynyt tunnustamasta lieventävää seikkaa tällä perusteella. Kantaja toistaa tältä osin jo hallinnollisessa menettelyssä esittämänsä perustelut näyttääkseen toteen väitetyt kriisitilanteen.

- 174 Komissio on hylännyt kantajan ja muiden kartelliin osallistuneiden yritysten hallinnollisessa menettelyssä esittämät vastaavat perustelut todeten riidanalaisen päätöksen 330 perustelukappaleessa seuraavaa: ”Nämä väitteet voivat tosin selittää, miksi kalsiumkarbidin ja magnesiumgranulaatin toimittajat ovat halunneet rajoittaa kilpailua, mutta niillä ei voida oikeuttaa kartellin käytäntöjä”. Vastauksena väitteeseen, jonka mukaan komissio on aikaisemmin samanlaisissa olosuhteissa myöntänyt alennuksen sakon määrästä, se toi esiin oikeuskäytännön, jonka mukaan se ei ole sidottu aikaisempaan päätöskäytäntöönsä (ks. edellä 87 kohta), ja se lisäsi seuraavaa: ”Unionin yleinen tuomioistuin – – on vahvistanut, ettei komissio ole velvollinen pitämään asianomaisen alan heikkoa taloudellista tilaa lieventävänä seikkana”.
- 175 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komissio ei ole velvollinen pitämään asianomaisen alan heikkoa taloudellista tilaa lieventävänä seikkana. Vaikka komissio on ottanut aikaisemmissa asioissa huomioon alan taloudellisen tilanteen lieventävänä seikkana, se ei merkitse sitä, että sen pitäisi välttämättä edelleenkin noudattaa tätä käytäntöä. Tältä osin on todettava, että yleensä kartellit syntyvät silloin, kun ala joutuu vaikeuksiin (ks. edellä 69 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Raiffeisen Zentralbank Österreich em. v. komissio, tuomion 510 kohta ja asia T-39/06, Transcatlab v. komissio, tuomio 5.10.2011, Kok., s. II-6831, 352 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 176 Juuri tähän oikeuskäytäntöön kantaja vetoaa väittääkseen, että unionin tuomioistuimet ovat usein tunnustaneet tietyn alan kriisitilanteen lieventäväksi seikaksi, ja on ilmeistä, että se on tulkinnut tämän väärin.
- 177 Muilta osin riittää, kun todetaan, että kantajan perustelut, jotka koskevat sekä koko kyseessä olevan alan että erityisesti sen itsensä taloudellista kriisitilannetta, ovat vain sen väitetiedoksiantoon antamassa vastauksessa esittämien samanlaisten väitteiden pelkkää toistoa. Edellä 175 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee kuitenkin, että komissio on perustellusti hylännyt tämän perustelun sitäkin suuremmalla syyllä, koska kantaja ei ole unionin yleisessä tuomioistuimessa esittänyt mitään lisäseikkaa, jolla horjutettaisiin komission riidanalaisessa päätöksessä esittämää arviointia.
- 178 Näin ollen viides osa ja siten toinen kanneperuste on hylättävä, jollei sen toisen osan tutkimisesta yhdessä kolmannen kanneperusteen kanssa muuta johdu. Koska kaikki edellä tutkitut kantajan väitteet on hylättävä, on todettava, että nämä väitteet eivät oikeuta unionin yleisen tuomioistuimen täyden harkintavallan käyttämiseen kantajalle määrätyn sakon määrän alentamiseksi.

Kolmas kanneperuste, joka koskee sakkojen lieventämistä koskevan vuoden 2002 tiedonannon rikkomista

- 179 Kantaja väittää, että sakon määrän alennus, jonka komissio on myöntänyt sille korvauksena sen yhteistyöstä hallinnollisessa menettelyssä (ks. edellä 10 kohta), on liian pieni ja siten lainvastainen.

Sakkojen lieventämistä koskeva vuoden 2002 tiedonanto

180 Sakkojen lieventämistä koskevan vuoden 2002 tiedonannon B kohdan 20–23 alakohta kuuluu seuraavasti:

”B. SAKKOJEN LIEVENTÄMINEN

- 20 Yritykset, jotka eivät täytä edellä A jaksossa [VAPAUTUS SAKOISTA] esitettyjä edellytyksiä, voivat saada lievennystä sakkoihin, jotka olisi määrätty muussa tapauksessa.
- 21 Sakkojen lieventämiseksi yrityksen on toimitettava komissiolle epäilystä kilpailusääntöjen rikkomisesta todisteita, joilla on merkittävää lisäarvoa suhteessa komission hallussa jo oleviin todisteisiin, ja sen on lopetettava osallistumisensa epäilyyn kilpailusääntöjen rikkomiseen viimeistään siinä vaiheessa, kun se toimittaa todisteet.
- 22 Käsitteellä ’lisäarvo’ viitataan siihen, missä määrin toimitetut todisteet luonteensa ja/tai yksityiskohtaisuutensa vuoksi parantavat komission mahdollisuuksia vahvistaa kyseessä olevat tosiseikat. Arvioidessaan tätä komissio katsoo yleensä kirjallisten todisteiden, jotka ovat peräisin ajankohdalta, jota tosiseikat koskevat, olevan arvokkaampia kuin jälkeinpäin tuotetut todisteet. Samoin kyseessä oleviin tosiseikkoihin suoraan liittyvät todisteet katsotaan yleensä arvokkaammiksi kuin todisteet, jotka liittyvät niihin vain välillisesti.
- 23 Komissio määrittelee kaikissa hallintomenettelyn päätteeksi tekemissään lopullisissa päätöksissä seuraavat seikat:
- a) oliko yrityksen toimittamilla todisteilla merkittävää lisäarvoa suhteessa komission hallussa samana ajankohtana olleisiin todisteisiin,
 - b) kuinka paljon yrityksellä määrättäviä sakkoja lievennetään. Tämä ratkaistaan seuraavalla tavalla muussa tapauksessa määrättyjen sakkojen perusteella:
 - ensimmäinen yritys, joka täyttää 21 kohdan mukaiset edellytykset: sakkoja lievennetään 30–50 prosenttia.
 - toinen yritys, joka täyttää 21 kohdan mukaiset edellytykset: sakkoja lievennetään 20–30 prosenttia.
 - seuraavat yritykset, jotka täyttävät 21 kohdan mukaiset edellytykset: sakkoja lievennetään enintään 20 prosenttia.

Sakkojen lievennyksen tason ratkaisemiseksi kussakin näistä ryhmistä komissio ottaa huomioon sen, minä ajankohtana 21 kohdan mukaiset edellytykset täyttävät todisteet toimitettiin ja missä määrin ne sisälsivät lisäarvoa. Komissio voi myös ottaa huomioon yrityksen todisteiden toimittamispäivän jälkeisen yhteistyön laajuuden ja jatkuvuuden.

Jos yritys lisäksi toimittaa todisteita komissiolle aikaisemmin tuntemattomista tosiseikoista, jotka liittyvät suoraan epäilyyn kartellin vakavuuteen tai keston, komissio ei ota näitä tosiseikkoja lukuun määrittäessään sakkoa, joka määrätään kyseiset todisteet toimittaneelle yritykselle.”

Riidanalainen päätös

181 Komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 342–346 perustelukappaleessa sakkojen lieventämistä koskevan vuoden 2002 tiedonannon soveltamisesta kantajaan seuraavaa:

”(342) Donau Chemie esitti sakon määrän alentamista koskevan pyynnön 25.1.2007 eli viikon tarkastusten jälkeen, tukeutuen kalsiumkarbidiin (jauhe ja granulaatti) liittyviin todisteisiin. – – Komissiolla oli jo hallussaan Akzo [Nobelilta] saatuja ja kalsiumkarbidijauhetta koskevista tarkastuksista saatuja todisteita. Komissio sai kuitenkin pyynnön avulla tietoonsa erityisiä yksityiskohtia kalsiumkarbidigranulaattia koskevista tapahtumista. Tuolloin komission hallussa olleet tätä tuoteryhmää koskevat todisteet olivat rajoittuneet i) tästä kartellin osasta toissijaista tietoa omaavan Akzo [Nobelin] työntekijän ilmoituksiin ja ii) hajanaisia tietoja sisältäviin tarkastusasiakirjoihin. Nämä Donau Chemien toimittamat vahvistavat todisteet edesauttoivat rikkomisen toteamisessa.

(343) Donau Chemie oli ensimmäinen yritys, joka toimitti komissiolle tätä tuoteryhmää koskevien kokousten päivämäärät ja yksityiskohtia niiden sisällöstä. Nämä tekijät vahvistivat luonteensa ja niiden täsmällisyyden perusteella komission kykyä näyttää kyseessä olevat tosiseikat toteen.

(344) Donau Chemie oli myös ensimmäinen yritys, joka ilmoitti, että kalsiumkarbidia koskeva salainen yhteistyö oli osa suurempaa kilpailunvastaista suunnitelmaa, joka sisälsi magnesiumgranulaatin. Donau Chemie lopetti oletetun osallistumisensa rikkomiseen ennen pyyntönsä tekemistä. Donau Chemie jatkoi yhteistyötä vastaamalla tietopyyntöihin, mutta se ei toimittanut täydentäviä todisteita vapaaehtoisesti.

(345) Sakkojen lieventämistä koskevan vuoden 2002 tiedonannon 23 kohdan perusteella komissio ottaa määrittääkseen Donau Chemielle myönnettävän sakon alennuksen prosentuaalisen osuuden, joka voi olla 30–50 prosenttia, huomioon sen, että Donau Chemielle myönnetyllä alennuksella on vaikutusta kalsiumkarbidijauhetta ja -granulaattia koskevalle sakolle. Donau Chemie on toimittanut vain tietoja, joilla on merkittävä lisäarvo kalsiumgranulaatin kannalta, joka on toinen niistä kahdesta tuotteesta, jonka osalta sakkoa on määrätty. Komissio huomauttaa, että Donau Chemie on kiinnittänyt huomion magnesiumgranulaatin sisältävän kilpailunvastaisen laajemman järjestelyn mahdolliseen olemassaoloon.

(346) Näiden seikkojen perusteella komissio siis myöntää Donau Chemielle 35 prosentin alennuksen sille normaalisti määrättävän sakon määrästä.”

Alustavat huomautukset

182 Kantaja väittää, että sille myönnetyn sakon määrän alennus on sakkojen lieventämistä koskevan vuoden 2002 tiedonannon B kohdan 23 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa vahvistetun 30–50 prosentin asteikon alapäässä. Se katsoo, että jos komissio olisi arvioinut oikein sen yhteistyön laajuutta ja arvoa, sen olisi pitänyt myöntää sille suurempi alennus, liki 50 prosentin enimmäismäärä. Tässä yhteydessä se esittää väitteitä päivästä, jona se on ilmoittanut todisteet komissiolle, sekä siitä merkittävästä lisäarvosta, joka näillä todisteilla oli kalsiumkarbidigranulaatin, kalsiumkarbidijauheen ja magnesiumgranulaatin osalta. Näitä väitteitä tutkitaan peräkkäin jäljempänä.

183 Tämän tutkimisen ja siitä tehtävien päätelmien johdosta on arvioitava, onko kantajalle myönnetty sakon määrän alennus asianmukainen vai ei. Sakkojen lieventämistä koskevan vuoden 2002 tiedonannon B kohdan 23 alakohdan toisessa alakohdassa määrätään myönnettävän sakon määrän alennuksen määrittämiseksi tietyn rajan sisällä siitä, että on otettava huomioon se lisäarvo, joka

kyseessä olevan yrityksen toimittamilla todisteilla on. Näin ollen kunkin tutkitun todisteen osalta on määritettävä, onko se otettava huomioon positiivisesti vai negatiivisesti tämän lisäarvon määrittämiseksi.

184 Kantaja väittää toissijaisesti myös, että jos katsotaan, että sen perusteluissaan esille tuomat seikat eivät oikeuta suurempaan sakon määrän alentamiseen kuin sille on riidanalaisessa päätöksessä myönnetty, sitä, että se on toimittanut nämä todisteet, on pidettävä sakkojen lieventämisestä annetun tiedonannon soveltamisalan ulkopuolella suuntaviivojen 29 kohdan neljännessä luetelmakohdassa tarkoitettuna tehokkaana yhteistyönä komission kanssa ja sen hyväksi tunnustettavana lieventävänä seikkana. Tätä väitettä tutkitaan lopuksi.

Päivä, jona kantaja ilmoitti todisteet komissiolle

185 Kantaja muistuttaa jättäneensä sakon määrän alentamista koskevan pyynnön, jonka tueksi se esitti merkittävän lisäarvon omaavia todisteita, 25.1.2007 eli vain viikon sen jälkeen, kun komissio oli suorittanut tarkastukset ja paljon ennen kuin viimeksi mainittu osoitti sille tietojensaantipyynnön.

186 Komissio muistuttaa, ettei se jaa ”itsessään” väitettä siitä, että kantajan pyyntö olisi katsottava jätetyksi erityisen nopeasti. Se lisää kuitenkin, että se on joka tapauksessa riidanalaisessa päätöksessä arvioinut positiivisesti kantajan sakon määrän alentamista koskevan pyynnön päivämäärää. Tämä seikka yhdessä kantajan toimittamien tietojen lisäarvon kanssa oli johtanut sakon määrän alentamiseen 35 prosentilla.

187 Kun otetaan huomioon nämä komission selitykset ja se, ettei se ole esittänyt erityistä väitettä sen osoittamiseksi, että kantaja olisi voinut tai sen olisi pitänyt esittää sakon määrän alentamista koskeva pyyntönsä aikaisemmin, on komission tavoin otettava tämä seikka huomioon positiivisesti kantajan toimittamien todisteiden lisäarvon asteen määrittämiseksi.

Kantajan kalsiumkarbidigranulaatista toimittamien todisteiden lisäarvo

188 Kantaja esittelee yksityiskohtaisesti niitä todisteita, jotka se on toimittanut komissiolle kalsiumkarbidigranulaatista ja siitä lisäarvosta, joita niistä oli kantajan mukaan komissiolle. Se päättelee, että nämä todisteet olivat ensimmäiset, joiden avulla komissio saattoi todeta rikkomisen kyseisellä alalla. Kantajan mukaan ennen sen ilmoitusta komissiolle oli vain Akzon työntekijän äärimmäisen epämääräisiä ja ilman todistusvoimaa olevia vihjeitä tästä kartellin osasta.

189 Komissio ei kiistä sitä, että kantajan toimittamat tiedot kalsiumkarbidigranulaatista olivat sille hyödyllisiä ja ne auttoivat luonteensa ja yksityiskohtiensa tason avulla sitä todistamaan rikkomisen. Se korostaa kuitenkin, ettei sen tarvinnut tukeutua yksinomaan näihin tietoihin rikkomisen olemassaolon toteamiseksi kalsiumkarbidigranulaattialalla, koska sillä oli Akzo Nobelin ilmoituksen lisäksi tietoja, jotka se oli kerännyt useiden kartellin jäsenten luona suorittamissaan tarkastuksissa.

190 Riidanalaisen päätöksen 343 perustelukappaleessa olevista päätelmistä ja komission unionin yleiselle tuomioistuimelle esittämistä selityksistä on todettava, että kantajan kalsiumkarbidigranulaatista antamassa ilmoituksessa toimittamien todisteiden lisäarvo oli merkittävä. Kyseessä on seikka, joka on otettava huomioon positiivisesti kantajan toimittamien todisteiden lisäarvoasteen määrittämiseksi. Komission väite siitä, että sillä oli jo kantajan pyynnön esittämishetkellä hallussaan tiettyjä tietoja ja todisteita tästä rikkomisen osasta, ei voi johtaa eri päätelmään, koska komissio on itse myöntänyt, että kantajan toimittamat todisteet vahvistivat sen kykyä todistaa rikkomisen tämä osa.

Kantajan kalsiumkarbidijauheesta toimittamien todisteiden lisäarvo

- 191 Kantaja väittää toimittaneensa todisteita, jotka helpottivat merkittävällä tavalla rikkomisen toteamista myös kalsiumkarbidijauheen osalta. Nämä todisteet koskivat sen mukaan rikkomisen kestoja ja ne mahdollistivat lisäksi sen, että komissio saattoi yksilöidä kartelliin osallistuneet yritykset ja tätä rikkomisen osaa koskeneissa eri kokouksissa käytyjen keskustelujen sisällön.
- 192 Komissio kiistää nämä väitteet. Se väittää, että kantajan toimittamien tietojen lisäarvon arvioimiseksi on otettava huomioon kaikki todisteet, jotka sillä oli hallussaan hetkellä, jona kantaja teki ilmoituksensa, eikä ainoastaan Akzo Nobelin ilmoitusta. Kyseisellä hetkellä komissiolla oli jo käytettävissään riittävät todisteet kalsiumkarbidijauhetta koskevan rikkomisen osan suhteen, joten kantajan osuudella ei ollut merkittävää lisäarvoa tämän tuotteen suhteen. Kantajan perusteluissaan tältä osin esiin tuomat seikat eivät oikeuta suurempaan sakon määrän alentamiseen kuin riidanalaisessa päätöksessä on myönnetty.
- 193 Kantaja tukeutuu kolmeen väitteeseen osoittaakseen, että sen ilmoituksessaan toimittamilla todisteilla oli merkittävä lisäarvo myös kalsiumkarbidijauhetta koskevan kartellin osan suhteen. Ensinnäkin se väittää olleensa ensimmäinen, joka toimitti komissiolle 22.11.2005 ja 25.4.2006 pidetyistä kokouksista tietoja, jotka on mainittu riidanalaisen päätöksen 78 ja 83 perustelukappaleessa, koska oman ilmoituksensa mukaan Akzo Nobel ei ollut osallistunut näihin kahteen kokoukseen.
- 194 Tätä argumenttia ei voida hyväksyä. Pelkästään se seikka, että Akzo Nobel ei ollut osallistunut näihin kahteen kokoukseen, ei merkitse sitä, ettei se voinut toimittaa tätä koskevia tietoja komissiolle. Alaviitteissä nro 188 ja nro 207, joihin edellä mainituissa riidanalaisen päätöksen perustelukappaleissa viitataan, mainitaan komission näihin kahteen kokoukseen liittyvien todisteiden joukossa Akzo Nobelin ilmoitus. Niissä mainitaan lisäksi komission kartelliin osallistuneiden eri yritysten tiloissa suorittamien tarkastusten yhdessä takavarikoimat useammat asiakirjat. Koska nämä tarkastukset suoritettiin ennen kantajan esittämää sakkojen alentamista koskevaa pyyntöä, kyse on jo ennen tätä pyyntöä komission hallussa olleista todisteista. Koska kantaja ei ole kiistänyt yksityiskohtaisesti kaikkien näiden todisteiden merkityksellisyyttä, ei voida myöntää sen olleen ensimmäinen yritys, joka toimitti komissiolle todisteita näistä kokouksista, riippumatta siitä, olisiko tämä seikka – jos se pitäisi paikkansa – riittänyt sen toteamiseen, että se oli toimittanut merkittävän lisäarvon omaavia todisteita myös kalsiumkarbidijauheen osalta.
- 195 Toiseksi kantaja väittää, että – toisin kuin Akzo Nobel – se on ilmoittanut alentamista koskevassa pyynnössään yksityiskohtaisesti, ketkä osallistuivat kuhunkin kartellin kokoukseen. Akzo Nobel jätti erityisesti mainitsematta 4.12.2006 tekemässään ilmoituksessa Novácke chemické závodyn osallistumisen kartelliin. Komissio on voinut todeta vain kantajan antamien tietojen perusteella kaikki kartellin toimenpiteet, ja komissio on myös käyttänyt niitä. Kantaja viittaa tältä osin riidanalaisen päätöksen alaviitteeseen nro 154.
- 196 Myös tämä väite on hylättävä. Riidanalaisen päätöksen 67 perustelukappaleessa viitataan kantajan esille tuomaan alaviitteeseen nro 154. Tämä perustelukappale koskee kalsiumkarbidijauhetta koskevan kartellin osan toista kokousta, joka pidettiin 7.9.2004. Novácke chemické závody kuului mainitussa perustelukappaleessa mainittuihin kokoukseen osallistujiin. Komission todisteet mainitaan alaviitteessä nro 153. Alaviite nro 154, johon kantaja vetoaa, koskee erityisesti tämän kokouksen osallistujien luetteloa, mutta siinä on pelkkä maininta "Idem" ja siinä viitataan siten alaviitteeseen nro 153. Viimeksi mainitussa alaviitteessä luetaan useita todisteita, joihin kuuluvat Akzo Nobelin 29.11.2006 ja 22.12.2006 tekemät ilmoitukset sekä useat asiakirjat, jotka on takavarikoitu kartelliin osallistuneiden eri yritysten tiloista komission suorittaman tarkastuksen yhteydessä. Niiden joukossa ovat muun muassa itse Novácke chemické závodyn tiloista takavarikoituneet asiakirjat. Kuten on jo todettu, nämä tarkastukset suoritettiin ennen kantajan esittämää alentamista koskevaa pyyntöä. Näissä olosuhteissa ja kantajan näiden kaikkien seikkojen horjuttamiseksi esittämien yksityiskohtaisten väitteiden puuttuessa sen väite siitä, että se oli ensimmäinen yritys, joka ilmoitti komissiolle, ketkä olivat osallistuneet kalsiumkarbidijauhetta koskevaan kartellin osaan, on myös hylättävä.

- 197 Kolmanneksi kantaja väittää, että komissio saattoi kantajan sakon määrän alentamista koskevan pyynnön perusteella määrittää samassa kokouksessa tehtyjen sopimusten luonteen. Kantaja viittaa tältä osin riidanalaisen päätöksen alaviitteeseen nro 160 sekä ”yleisesti” alaviitteeseen nro 136. Se lisää toimittaneensa komissiolle yksityiskohtaisen luettelon kyseessä olleista asiakkaista.
- 198 Alaviitteestä nro 136 on todettava, että riidanalaisen päätöksen 62 perustelukappaleessa viitataan siihen sen väitteen tueksi, jonka mukaan ”osallistujat keskustelivat ja sopivat eri kokouksissa markkinoiden jakamisen lisäksi kalsiumkarbidijauheen yleisistä hinnankorotuksista”. Pitää paikkansa, että tässä alaviitteessä viitataan eri yritysten sakkojen alentamista koskeviin pyyntöihin, joihin kuuluu myös kantajan pyyntö, joka on ensimmäinen komissiolle esitetystä mainituista ilmoituksista.
- 199 Ei kuitenkaan voida päätellä, että komissio on kantajan ilmoituksen avulla kuullut ensimmäisen kerran siitä, että kalsiumkarbidijauhetta koskeva kartellin osa koski erityisesti osallistujien soveltamien hintojen nostamista. Riidanalaisen päätöksen 62 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa: ”Komissiolla on todisteita siitä, että hinnoista ja hintojen nostamisesta keskusteltiin ja/tai sovittiin ainakin kuudessa kokouksessa kahdestatoista”. Komission hallussa olleet todisteet luetellaan alaviitteessä nro 137, ja ne sisältävät edellä 196 kohdassa mainitut kaksi Akzo Nobelin ilmoitusta sekä asiakirjat, jotka takavarikoitiin komission Novácke chemické závodyn ja TDR Metalurgijan tiloissa ennen kantajan esittämää sakkojen alentamista koskevaa pyyntöä suorittamissa tarkastuksissa.
- 200 Riidanalaisen päätöksen 160 alaviitteessä mainitaan kantajan ilmoitus riidanalaisen päätöksen 68 perustelukappaleessa olevan väitteen tukemiseksi; sen mukaan 7.9.2004 pidetyssä istunnossa ”[kartelliin osallistuneen toisen yrityksen] (joka oli tehnyt lisenssisopimuksen A:n kanssa, joka on pääasiallinen tavarantoimittaja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan) pyynnöstä on tehty päätös olla toimittamatta tavaraa asiakkaille Yhdistyneeseen kuningaskuntaan”. Tästä on muistutettava komission todenneen, että riidanalainen kartelli ei ulottunut Yhdistyneeseen kuningaskuntaan (ks. edellä 1 kohta). Vaikka oletettaisiin, että komissio on tehnyt tämän päätelmän kartellin maantieteellisestä ulottuvuudesta kantajan antamien tietojen perusteella, kantajan ilmoituksella ei ole merkittävää lisäarvoa kalsiumkarbidijauheen osalta. Komissio ei ollut voinut kantajan ilmoituksen perusteella todistaa mitään, vaan sillä oli enintään osoitettu, että oli mahdotonta todistaa, että kartelli koski myös Yhdistynyttä kuningaskuntaa.
- 201 Kaikkien näiden toteamusten perusteella on pääteltävä, että komissio on perustellusti katsonut, ettei kantajan toimittamilla todisteilla ollut merkittävää lisäarvoa kalsiumkarbidijauheen osalta. Kyseessä on seikka, joka on otettava huomioon negatiivisesti sen määrittämiseksi, mikä on kantajan toimittamien todisteiden lisäarvon merkittävyysaste.

Kantajan toimittamien todisteiden lisäarvo magnesiumgranulaatin osalta

- 202 Kantaja väittää ensinnäkin, että perusteluvollisuutta on laiminlyöty, koska riidanalainen päätös sisältää sen mukaan ristiriitaisia näkemyksiä sen ilmoituksesta saatujen tietojen lisäarvosta magnesiumgranulaatin osalta. Riidanalaisen päätöksen 345 perustelukappale, jonka mukaan se ”on toimittanut vain todisteita, joilla on merkittävä lisäarvo kalsiumgranulaatin osalta”, on kantajan mukaan ristiriidassa 344 perustelukappaleen kanssa, jonka mukaan se oli ollut ”ensimmäinen yritys, joka ilmoitti, että kalsiumkarbidia koskeva salainen yhteistyö oli osa suurempaa kilpailuvastaista suunnitelmaa, joka sisälsi magnesiumgranulaatin”.
- 203 Tämän jälkeen kantaja väittää, että myös tästä perusteluvollisuuden laiminlyönnistä riippumatta se, että sille määrätyn sakon määrän alentamiseksi ei otettu huomioon sen magnesiumgranulaatista esittämien todisteiden merkittävää lisäarvoa, on myös sääntöjenvastaista. Komissio on kantajan mukaan riidanalaisessa päätöksessä nimenomaisesti vahvistanut, että kantaja oli ensimmäinen yritys, joka ilmoitti sille magnesiumgranulaattia koskevan rikkomisen osan olemassaolosta. Akzo Nobelin sakkojen alentamista koskeva pyyntö ei ollut sisältänyt mitään tätä koskevaa viitettä. Tästä seuraa, että

kantaja on toimittanut komissiolle perustavanlaatuisia todisteita, jotka vahvistavat tämän kartellin osan olemassaolon. Siltä osin kuin kantaja oli tuonut komission tietoon tämän rikkomisen osan, voidaan väittää, että tältä osin se oli ensimmäinen sakkojen lieventämistä koskevassa vuoden 2002 tiedonannossa tarkoitettua yhteistyötä tehnyt yritys. Se oli joka tapauksessa mahdollistanut sen, että komissio saattoi kehittää ja vahvistaa yhteissuunnitelmaa ja kolmea eri tuotetta koskevaa yhtenä kokonaisuutena pidettävää rikkomista koskevia perustelujaan. Kantaja katsoo näin ollen edesauttaneensa olennaisesti sitä, että rikkomisen laajuus ja siten sen vakavuus voitiin selvittää ja sakon määrää huomattavasti lisätä.

- 204 Kantaja mainitsee magnesiumgranulaattia koskevasta rikkomisen osasta konkreettisia todisteita, joiden osalta se katsoo antaneensa merkittävän panoksen. Yhtäältä se on siten nimennyt tähän kartellin osaan osallistuneita yrityksiä sekä kyseessä olleita asiakkaita. Toisaalta se on kertonut komissiolle 22.11.2005 ja 11.7.2006 pidettyjen kokousten keskustelujen sisällöstä. Ensin mainitussa kokouksessa kantajaa oli sen mukaan suostuteltu hankkimaan magnesiumia Ecka-konsernilta. Jälkimmäisessä kokouksessa magnesiumgranulaatin tuottajat olivat ilmoittaneet kalsiumkarbidin tuottajille hinnankorotuksesta. Kantaja väittää toimittaneensa komissiolle myös kaikki sillä olleet näitä tietoja koskevat todisteet. Sen toimittamat tiedot ja todisteet täyttivät kaikki merkittävän lisäarvon kriteerit. Sen toimittamien seikkojen merkittävä lisäarvo vahvistetaan sen mukaan myös riidanalaisessa päätöksellä olevilla lukuisilla viittauksilla näihin seikkoihin.
- 205 Kantaja pyytää vastauskirjelmässään unionin yleistä tuomioistuinta vastaanottamaan prosessinjohtotoimena tai tarvittaessa asian selvittämistoimena jäljennöksen sen sakkojen alentamista koskevasta pyynnöstä siinä olevien magnesiumgranulaattia koskevien viitteiden ja todisteiden tutkimiseksi. Kuten edellä 17 kohdassa on jo todettu, kantaja pyysi istunnossa lupaa saada toimittaa otteen samasta ilmoituksesta. Kun kantajalta kysyttiin, oliko olemassa erityisiä ja konkreettisia syitä, joiden vuoksi se oli ollut estynyt jättämästä tätä asiakirjaa kannekirjelmän yhteydessä, se vastasi kieltävästi. Se lisäsi kuitenkin, että sen pyyntö oli perusteltu komission vastineen ja sen vastauksen sisällön perusteella; komissio oli väittänyt sen mukaan siinä, että kantajan väitteet mainitussa ilmoituksessa magnesiumgranulaattia koskevan kartellin osan olemassaolosta olivat moniselitteisiä. Sen tarkoituksena on mainittua ilmoitusta koskevan otteen esittämisellä osoittaa tämän väitteen paikkansapitämättömyys.
- 206 Lopuksi kantaja väittää, että vaikka se oli ollut ensimmäinen yritys, joka paljasti magnesiumgranulaattia koskevan kartellin olemassaolon, komissio oli myöntänyt sakon määrän alennuksen Degussalle tätä osaa koskevien todisteiden perusteella huolimatta siitä, että kuten komissio myöntää riidanalaisen päätöksen 355 perustelukappaleessa, Degussalle määrätty sakko koski vain sen osallistumista kalsiumkarbidijauhetta koskevaan kartellin osaan. Kantajan mukaan tämä Degussan saama suosiollinen kohtelu korostaa vielä enemmän riidanalaisen päätöksen sääntöjenvastaisuutta. Kantaja väittää samalla perusteella vielä, että sen vahingoksi on loukattu yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.
- 207 Aluksi on hylättävä kantajan väite riidanalaisen päätöksen ristiriitaisista perusteluista (ks. edellä 202 kohta). Ote riidanalaisen päätöksen 345 perustelukappaleesta, johon kantaja tältä osin vetoaa, on irrotettu asiayhteydestään. Tämän perustelukappaleen lukemisesta kokonaisuudessaan ilmenee, että komissio toteaa, että kantajalle sakkojen lieventämistä koskevan vuoden 2002 tiedonannon perusteella myönnettävä sakon määrän alentaminen vaikuttaa myös siihen sakon osaan, joka sille on määrättävä sen osallistumisesta kalsiumkarbidijauhetta koskevaan kartellin osaan, sekä myös sakon osaan, joka johtuu sen osallistumisesta kalsiumkarbidigranulaattia koskevaan kartellin osaan, vaikka kantajan ilmoituksen merkittävä lisäarvo koski vain viimeksi mainittua osaa. Tässä asiayhteydessä ei mainita magnesiumgranulaattia koskevaa kartellin osaa, koska kantaja ei ole osallistunut siihen eikä sille määrätty sakko näin ollen koskenut viimeksi mainittua osaa muodostavaa tekijää. Tästä seuraa, että riidanalaisen päätöksen 345 perustelukappaleella ei voida ymmärtää siten, että komissio olisi kiistänyt kantajan ilmoituksen kaiken lisäarvon magnesiumgranulaattia koskevan rikkomisen osan suhteen, eikä sen voida katsoa olevan ristiriidassa saman päätöksen 344 perustelukappaleen kanssa.

- 208 Tämän jälkeen on todettava, että kuten komissio on vahvistanut unionin yleiselle tuomioistuimelle osoittamissaan kirjelmissä, viimeksi mainitusta perustelukappaleesta ilmenee, että komissio on ottanut huomioon positiivisella tavalla kantajalle määrättävän sakon määrän alentamisprosentin vahvistamisen yhteydessä sen, että tämä oli ensimmäinen yritys, joka ilmoitti sille magnesiumgranulaattia koskevan kartellin osan olemassaolosta. Komissio on samoin todennut, ettei se voinut ainoastaan kantajan antamien tietojen perusteella todistaa tämän rikkomisen osan olemassaoloa. Tästä seuraa sen mukaan, että kantajan ilmoituksella on merkittävä lisäarvo vain kalsiumkarbidigranulaatin osalta.
- 209 Ennen kuin otetaan kantaa näihin komission väitteisiin, on tutkittava edellä 204 kohdassa koottuja kantajan väitteitä, joiden mukaan se on toimittanut komissiolle magnesiumgranulaattiin liittyvää rikkomisen osaa koskevia konkreettisia todisteita. Tältä osin on todettava, että riidanalaisen päätöksen 113–135 perustelukappale, joissa esitetään yksityiskohtaisesti kartellin tämän osan kehitys, eivät sisällä mitään viittausta kantajan sakkojen alentamista koskevan pyyntönsä yhteydessä tekemään ilmoitukseen tai mihinkään muuhun sen toimittamaan todisteeseen. Tässä riidanalaisen päätöksen osassa viitataan yksinomaan Degussan ilmoitukseen sekä komission kartelliin osallistuneiden eri yritysten tiloissa suoritettujen tarkastusten yhdessä takavarikoimiin asiakirjoihin.
- 210 Kantajan viittauksista 22.11.2005 ja 11.7.2006 pidettyihin kokouksiin riidanalaisen päätöksen 78 ja 85 perustelukappaleesta ilmenee, että nämä kokoukset kuuluivat kalsiumkarbidijauhetta koskevaan kartellin osaan. Riidanalaisen päätöksen 79 perustelukappaleessa, jossa käsitellään myös 22.11.2005 pidettyä kokousta, ainoastaan toistetaan kantajan väite siitä, että magnesiumgranulaatin toimittajat olivat yrittäneet saada sen hankkimaan magnesiumia Eckalta, eikä siinä oteta kantaa tähän väitteeseen eikä tehdä siitä päätelmiä. Samoin riidanalaisen päätöksen 86 perustelukappaleessa, joka koskee 11.7.2006 pidettyä kokousta, mainitaan kantajan väite siitä, että magnesiumgranulaatin toimittajat olivat ilmoittaneet hinnankorotuksesta, esittämättä tästä kommentteja taikka tekemättä siitä päätelmiä. Näin ollen ei voida myöntää, että näillä kahdella kantajan toteamuksella olisi mitään lisäarvoa ainakaan magnesiumgranulaattia koskeva kartellin osan suhteen.
- 211 Näissä olosuhteissa ei ole tarpeen toteuttaa kantajan vaatimaa prosessinjohtotoimea (tai tarvittaessa asian selvittämistoimea) (ks. edellä 205 kohta). Kuten on todettu, riidanalaisen päätöksen lukeminen vahvistaa sen, että kantaja oli todellakin toimittanut edellä 210 kohdassa mainitut kaksi todistetta. Tältä osin mikään tarkistus ei siis ole tarpeen. Komissio ei kuitenkaan ole riidanalaisessa päätöksessä antanut näille kahdelle todisteelle merkitystä, eikä kantaja ole esittänyt mitään väitettä osoittaakseen näille kahdelle todisteelle kuuluvan merkityksen kyseessä olevan kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevän toiminnan todistamiseksi. Kantaja ei myöskään ole maininnut muita todisteita, jotka liittyvät magnesiumgranulaattia koskevaan kartellin osaan ja jotka se olisi esittänyt ilmoituksessaan ja joita komissio ei olisi ottanut huomioon. Unionin yleisen tuomioistuimen tehtäviin ei kuulu sen pyydettyä kantajaa esittämään ilmoituksen selvittää itse, viittasiko se tällaisiin lisätodisteisiin. Näin ollen kantajan vaatimus prosessinjohtotoimen tai asian selvittämistoimen toteuttamisesta hylätään.
- 212 Edellä esitettyjen näkemysten perusteella on myös perusteltua hylätä kantajan istunnossa esittämä pyyntö saada vedota lisänäyttöön, joka koskee saman ilmoituksen otteen esittämistä. Tältä osin on muistutettava, että työjärjestyksen 48 artiklan 1 kohdassa säädetään, että vastauksessaan asianosainen voi vedota lisänäyttöön, mutta tässä säännöksessä täsmennetään kuitenkin, että asianosaisen on ilmoitettava syy, miksi näyttöön ei ole vedottu aikaisemmin. Oikeuskäytännöstä johtuu, että näytön esittäminen on mahdollista vastauskirjelmän jättämisen jälkeenkin, jos näytön esittäneellä asianosaisella ei olisi voinut olla kyseisiä todisteita käytettävissään ennen kirjallisen käsittelyn päättymistä tai jos vastapuoli on esittänyt omaa aineistoaan myöhään ja asiakirja-aineiston täydentäminen on sallittava kontradiktorisen periaatteen noudattamisen turvaamiseksi. Koska kyseessä on poikkeus näytön esittämistä koskevista säännöistä, työjärjestyksen 48 artiklan 1 kohdassa velvoitetaan asianosaiset perustelemaan, miksi näyttö on esitetty myöhässä. Tällainen velvollisuus merkitsee sitä, että tuomioistuimelle annetaan toimivalta valvoa tämän näytön myöhässä esittämistä koskevien perustelujen hyväksyttävyyttä ja tarvittaessa näytön sisältöä ja hylätä se, mikäli vaatimusta ei ole perusteltu oikeudellisesti riittävällä tavalla. Sama pätee sitä suuremmalla syyllä näyttöön, jota

halutaan esittää vastauskirjelmän esittämisen jälkeen (asia C-243/04 P, Gaki Kakouri v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 14.4.2005, 32 ja 33 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa ja asia T-47/05, Angé Serrano ym. v. parlamentti, tuomio 18.9.2008, Kok.H., s. I-A-2-55 ja II-A-2-357, 55 ja 56 kohta).

- 213 Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja ei ole vedonnut mihinkään syyhyn, joka olisi estänyt sitä esittämästä kyseessä olevaa asiakirjaa kannekirjelmän yhteydessä. Siitä sen väitteestä, jonka mukaan tämä asiakirja osoittaa, etteivät sen väitteet kalsiumkarbidigranulaattia koskevasta kartellin osasta ole moniselitteisiä, riittää, kun todetaan, ettei riidanalaisesta päätöksestä ilmene, että komissio on arvioinut tällä tavoin kantajan ilmoituksia. Kuten jo on todettu, se on päinvastoin ottanut huomioon positiivisesti sen, että kantaja oli ensimmäinen yritys, joka saattoi sen tietoon tämän kartellin osan, mutta se on huomauttanut, ettei kantaja ole toimittanut sille riittäviä todisteita tästä kartellin osasta. Jos oletettaisiin, että komission samasta kysymyksestä unionin yleisessä tuomioistuimessa esittämät perustelut täytyisi ymmärtää siten, että se vetoaa kantajan ilmoitusten moniselitteisyyteen, tämä seikka, jota ei millään tavoin mainita riidanalaisessa päätöksessä, on merkityksetön riita-asian ratkaisemisen kannalta eikä unionin yleinen tuomioistuin voi ottaa sitä huomioon, joten kantajan pyyntöä saada esittää ote ilmoituksestaan ei voitaisi hyväksyä, jos se on esitetty vain viimeksi mainitun väitteen horjuttamiseksi, kuten kantaja on todennut.
- 214 Edellä 210 kohdassa esitetyistä näkemyksistä huolimatta se, että kantaja on ilmoituksellaan ilmoittanut komissiolle ensimmäistä kertaa magnesiumgranulaattia koskevan kartellin osan olemassaolosta, on seikka, joka on otettava huomioon positiivisella tavalla ja jonka komissio todellakin on ottanut huomioon, kuten riidanalaisessa päätöksessä todetaan, kantajalle myönnettävän sakon määrän alennuksen täsmällisen prosenttiosuuden määrittämisessä. Tässä samassa yhteydessä on kuitenkin otettava huomioon negatiivisella tavalla se, ettei komissio voinut kyseisen ilmoituksen perusteella todistaa rikkomisen tämän osan olemassaoloa, mitä kantajan esiin tuomat seikat eivät horjuta.
- 215 Edellä 206 kohdassa esitetty kantajan väite, joka koskee sääntöjenvastaisuutta ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista Degussalle myönnetyn sakon määrän alentamisen suhteen, ei myöskään voi menestyä.
- 216 Tästä on muistutettava, että komissio on todennut riidanalaisessa päätöksessä yhtenä kokonaisuutena pidettävän kilpailusääntöjen rikkomisen, joka koskee kolmea eri tuotetta, eikä kantaja horjuta tätä toteamusta. Komissio sitoutui sakkojen lieventämisestä annetussa vuoden 2002 tiedonannossa yhtäältä vapauttamaan sakoista ensimmäisen yrityksen, joka toimittaa sille todisteita, joiden perusteella se voi tehdä päätöksen tarkastusten määräämisestä tai todeta kilpailusääntöjen rikkomisen, kuten kyseisen tiedonannon 8 kohdasta ilmenee, ja toisaalta sen 20 kohdan ja sitä seuraavien kohtien mukaisesti alentamaan sakon määrää niiden yritysten osalta, jotka ovat toimittaneet sille samassa yhteydessä todisteita, joilla on merkittävä lisäarvo. Viimeksi mainittuun kategoriaan kuuluvien yritysten kesken tehdään porrastus sen järjestyksen mukaan, jossa ne ovat toimittaneet näitä tietoja, jolloin ensimmäisellä niistä on oikeus saada 30–50 prosentin suuruinen alennus, toisella 20–30 prosentin suuruinen alennus, ja muiden alennusosuus voi olla enintään 20 prosenttia.
- 217 Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja oli Akzo Nobelin jälkeen ensimmäinen yritys, joka teki sakkojen alentamista koskevan pyynnön varustettuna todisteilla, joilla on merkittävä lisäarvo, ja sillä oli näin ollen oikeus 30–50 prosentin alennukseen. Se sai lopulta 35 prosentin alennuksen. Degussa oli toinen yritys, joka saattoi vaatia sakkojen alentamista, ja sille myönnettiin riidanalaisessa päätöksessä 20 prosentin alennus. Kyseessä ei siis ole sääntöjenvastaisuus eikä Degussan suotuisampi kohtelu kantajaan verrattuna.
- 218 Siltä osin kuin kantajan perustelut on ymmärrettävä siten, että se oli ensimmäinen yritys, joka saattoi vaatia magnesiumgranulaattia koskevan kartellin osan suhteen sakkojen alentamista, mutta komissio oli myöntänyt tämän alennuksen Degussalle, ne on myös hylättävä. Yhtenä kokonaisuutena pidettävän kilpailusääntöjen rikkomisen osalta kyse ei ollut kartellin tietyille osalle myönnettävästä alennuksesta. Sakon määrän alennuksen täytyi kattaa ja se tosiasiallisesti kattoi kyseessä olevalle yritykselle määrätyn

sakon kokonaismäärän. Kysymys niistä tuotteista, joiden suhteen kyseessä oleva yritys oli toimittanut todisteita, joilla on merkittävä lisäarvo, oli tosin merkityksellinen mutta vain toimitettujen todisteiden edustaman lisäarvon asteen arvioimiseksi, jotta voitiin määrittää myönnettävän sakon määrän alennuksen tarkka määrä. Se, että kantaja oli ensimmäinen yritys, joka ilmoitti komissiolle magnesiumgranulaattia koskevan kartellin osan olemassaolosta, ei merkitse sitä, ettei toinen yritys, tässä tapauksessa Degussa, voinut toimittaa tästä samasta kartellin osasta todisteita, joilla on merkittävä lisäarvo, eikä sitä, ettei se voinut tällä perusteella saada sakon määrän alennusta, joka oli pienempi kuin kantajalle myönnetty alennus.

- 219 Samoista syistä on hylättävä kantajan vastauskirjelmässä esittämä väite, jolla se kyseenalaistaa Akzo Nobelille myönnetyn sakoista vapauttamisen, kun otetaan huomioon se, että kyseisen yrityksen kalsiumkarbidigranulaatista antamaan ilmoitukseen sisältyvät tiedot olivat väitetyksi epämääräisiä ja että magnesiumgranulaattia koskevan rikkomisen osan olemassaolo oli väitetyksi kiistetty. Kantaja ei kiistä sitä, että Akzo Nobel on esittänyt kalsiumkarbidijauheen osalta todisteita, joilla on merkittävä lisäarvo ja joiden perusteella komissio on voinut määrätä tarkastuksista ja sitten todeta yhtenä kokonaisuutena pidettävän kilpailusääntöjen rikkomisen, joka sisältää tätä tuotetta koskevan osan. Nämä seikat itsessään riittivät oikeuttamaan Akzo Nobelille myönnetyn sakoista vapauttamisen.

Kantajalle myönnetyn sakon määrän alennuksen suuruuden asianmukaisuuden arviointi

- 220 Kantaja katsoo toimittaneensa komissiolle kolmesta rikkomisen kohteena olleesta tuotteesta todisteita, joilla on merkittävä lisäarvo, ja sen mielestä sen olisi pitänyt näin ollen saada lähellä säädetyn asteikon ylärajaa (50 prosenttia) oleva alennus.
- 221 Komissio korostaa aluksi, että sakkojen lieventämistä koskeva vuoden 2002 tiedonanto antaa sille harkintavaltaa yritykselle korvauksena sen yhteistyöstä myönnettävän sakon määrän alennuksen määrittämisen suhteen.
- 222 Edellä 58 kohdassa esitetyistä päätelmistä ilmenee kuitenkin, että unionin yleisellä tuomioistuimella on toimivalta korvata omalla asianmukaista alennusta koskevalla arvioinnillaan komission arviointi, ja jos se toteaa, että muu määrä olisi ollut asianmukainen, se voi täyttää harkintavaltaansa käyttäen alentaa tai korottaa komission määräämän sakon määrää sen mielestä asianmukaisen alennuskannan mukaan. Kun otetaan huomioon edellä 59 ja 60 kohdassa esitetyt näkemykset ja se, että kantaja ei ole esittänyt mitään väitettä, joka voisi oikeuttaa sen, että unionin yleinen tuomioistuin poikkeaa kantajaan sakkojen lieventämistä koskevan vuoden 2002 tiedonannon mukaan sovellettavasta alennusasteikosta (30–50 prosenttia), unionin yleinen tuomioistuin päättää pitäytyä tässä asteikossa. Näin ollen on määritettävä, oliko komission valitsema 35 prosentin alennus asianmukainen vai olisiko eri alennuskannan, mahdollisesti lähempänä ylärajaa olevan, soveltaminen ollut perusteltua, kuten kantaja väittää.
- 223 Tältä osin on muistutettava, että kuten edellä on todettu, ajankohta, jona kantaja esitti komissiolle sakon määrän alentamista koskevan pyyntönsä, joka sisälsi rikkomista koskevia todisteita, se merkittävä lisäarvo, joka näillä todisteilla oli kalsiumkarbidigranulaattia koskevan rikkomisen osan toteennäyttämiseksi, sekä se, että kantaja oli ensimmäinen yritys, joka ilmoitti komissiolle magnesiumgranulaattia koskevan rikkomisen kolmannen osan olemassaolosta, ovat kaikki seikkoja, jotka on otettava positiivisella tavalla huomioon tässä arvioinnissa. Sitä vastoin samassa arvioinnissa on otettava negatiivisella tavalla huomioon se, että kantajan esittämillä todisteilla ei ollut mitään merkittävää lisäarvoa kalsiumkarbidijauhetta koskevan kartellin osan osalta, sekä se, että vaikka kantaja ilmoitti komissiolle magnesiumgranulaattia koskevan kartellin osan olemassaolosta, se ei voinut toimittaa komissiolle konkreettisia todisteita, joiden perusteella tämä olisi voinut näyttää tämän rikkomisen osan toteen. Nämä todisteet toimitti myöhemmin Degussa.

- 224 On todettava vielä, että komissio on huomauttanut riidanalaisen päätöksen 34 perustelukappaleessa, että sen jälkeen, kun kantaja oli esittänyt sakon määrän alentamista koskevan pyyntönsä, joka sisälsi todisteita, se ”jatko i yhteistyötä vastaamalla tietojensaantipyyntöihin, mutta se ei toimittanut lisätodisteita vapaaehtoisesti”. Koska komissio ei ole antanut mitään selitystä, josta voitaisiin päätellä, että kantajalla oli muita todisteita, joita se ei antanut vapaaehtoisesti komissiolle, on kuitenkin pääteltävä, että kyseessä on pelkkä komission neutraali huomautus, jonka tarkoituksena on esittää keskeiset tosiseikat kokonaisuudessaan ja jota ei ole otettava huomioon positiivisesti eikä negatiivisesti.
- 225 Kuten on todettu, komissio on huomauttanut riidanalaisen päätöksen 345 perustelukappaleessa, että vaikka kantaja oli toimittanut todisteita, joilla oli merkittävä lisäarvo vain kalsiumkarbidigranulaattia koskevan rikkomisen osan suhteen, sille myönnettävän sakon määrän alentamisella ei ole vaikutusta yksinomaan siihen sakon osaan, joka heijastaa sen osallistumista tähän rikkomisen osaan, vaan myös siihen sakon osaan, joka heijastaa sen osallistumista kalsiumkarbidijauhetta koskevaan osaan. On selvää, että tällä seikalla oli merkitystä kantajalle myönnettävän sakon alentamisprosentin valinnassa.
- 226 Komissio on todennut unionin yleisessä tuomioistuimessa osoittautuneensa mielestään tämän seikan osalta ”enemmän kuin anteliaaksi” myöntäessään kantajalle 35 prosentin alennuksen sakon määrästä. Se on lisännyt, että kantajalle myönnetty 35 prosentin alennuksen sakon määrästä vastaa 2,7 miljoonaa euroa, mikä on 70 prosenttia siitä kantajalle määrätyn sakon osasta, joka vastaa sen osallistumista kalsiumkarbidigranulaattia koskevaan tämän rikkomisen osaan. Vastauksena kantajan huomautukseen, jonka mukaan tällainen perustelu ei lähtökohtaisesti ole yhteensovitettavissa kolmeen eri tuotteeseen kohdistuvan yhtenä kokonaisuutena pidettävää kilpailusääntöjen rikkomista koskevan toteamuksen kanssa, komissio huomauttaa, että yhtenä kokonaisuutena pidettävästä kilpailusääntöjen rikkomisesta huolimatta sen oli mahdollista ”erotella toisistaan tämän kartellin eri osatekijät sille annettujen tietojen lisäarvon mukaan”.
- 227 Tästä komission viimeisestä huomautuksesta, joka on hieman epämääräinen, on täsmennettävä, että edellä 218 kohdassa esitetyistä päätelmistä johtuu, että olisi ollut ristiriidassa sakkojen lieventämistä koskevan vuoden 2002 tiedonannon kanssa soveltaa sakon määrän alentamista vain siihen sakon osaan, joka koskee sitä rikkomisen osaa, josta kantaja oli toimittanut todisteita, joilla oli merkittävä lisäarvo. Komissio on joka tapauksessa istunnossa selittänyt, että tätä huomautusta ei saisi ymmärtää siten, että se väittää päinvastaista.
- 228 Rikkomista koskevien todisteiden merkityksellisyys sellaisen rikkomisen osan suhteen, joihin ne toimittanut yritys on osallistunut, ei kuulu niihin arviointiperusteisiin, jotka on otettava huomioon sakkojen lieventämistä koskevan vuoden 2002 tiedonannon 23 kohdan toisen alakohdan mukaan mainitulle yritykselle myönnettävän sakon määrän alentamiskannan määrittämiseksi.
- 229 Tästä seuraa, että sen alentamiskannan määrittämiseksi, jota on asianmukaista soveltaa kantajalle määrättävän sakon määrään tämän yhteistyön korvaamiseksi, ei pidä ottaa huomioon sitä, että tällä sakolla sanktioidaan paitsi sen osallistuminen siihen rikkomisen osaan, josta se oli toimittanut todisteita, joilla on merkittävä lisäarvo, myös saman rikkomisen toiseen osaan, josta se ei ole toimittanut tällaisia todisteita.
- 230 Lisäksi on otettava huomioon kartellin osallistuneiden yritysten liikevaihtoa koskevat viitteet rikkomisen kohteena olleiden kunkin kolmen tuotteen osalta sellaisina kuin ne ilmoitetaan riidanalaisen päätöksen 288 perustelukappaleessa. Siitä ilmenee, että niiden kalsiumkarbidijauhetta koskeva yhteenlaskettu liikevaihto oli 45–50 prosenttia kokonaisliikevaihdosta, kalsiumkarbidigranulaatin osalta se oli 30–35 prosenttia kokonaisliikevaihdosta ja magnesiumgranulaatin osalta se oli 20 prosenttia. Tästä seuraa, että kantaja on toimittanut komissiolle tämän itsensä mukaan tarvittavat todisteet sellaisen rikkomisen osan toteennäyttämiseksi, joka edustaa noin 30–35 prosenttia rikkomisen kohteena olleesta kokonaisliikevaihdosta, ja lisäksi se on kiinnittänyt komission huomion saman rikkomisen kolmanteen osaan, vaikka se itse voinutkaan toimittaa sille sen olemassaolon toteen näyttämiseksi välttämättömiä todisteita.

231 Näiden kaikkien seikkojen perusteella unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että kolmas kanneperuste on osittain hyväksyttävä, riidanalaisen päätöksen 2 artiklan c alakohta on kumottava siltä osin kuin komissio on siinä vahvistanut sakon määrän 35 prosentin alennuksen perusteella ja jollei kantajan esittämien muiden perusteiden ja väitteiden tutkimisesta muuta johdu, sakon määräksi on vahvistettava 4,35 miljoonaa euroa eli määrä, joka vastaa 43,5 prosentin alennusta 7,7 miljoonan suuruudesta sakon perusmäärästä, joka riidanalaisen päätöksen 308 perustelukappaleessa on mainittu kantajan osalta ja jonka unionin yleinen tuomioistuin katsoo olevan nyt käsiteltävän asian olosuhteissa asianmukainen.

Kantajan yhteistyön huomioon ottaminen lieventävänä seikkana

232 Jäljellä on vielä kantajan väite, jonka mukaan sen yhteistyö komission kanssa olisi pitänyt ottaa huomioon lieventävänä seikkana. Pitää paikkansa, että kantaja on kolmannessa kanneperusteessaan muotoillut tämän perustelun vain toissijaisesti ”siltä varalta, ettei unionin yleinen tuomioistuin hyväksy” sen perusteluja, jotka koskevat sakkojen lieventämistä koskevaa vuoden 2002 tiedonantoa. Kun otetaan huomioon se, ettei näitä viimeksi mainittuja perusteluita ole kokonaan hyväksytty, ja se, että kantaja on muilta osin myös esittänyt samanlaiset perustelut toisen kanneperusteen yhteydessä (ks. edellä 148 kohta), myös tämä väite on tutkittava.

233 Tästä on muistutettava, että suuntaviivojen 29 kohdan neljännen luetelmakohdan mukaan komissio havaitsee lieventäviä seikkoja, kun ”kyseinen yritys tekee komission kanssa tosiasiallista yhteistyötä, joka ylittää sakoista vapauttamista ja sakkojen lieventämistä koskevan tiedonannon soveltamisalan ja menee yrityksen lakisääteisiä yhteistyövelvoitteita pitemmälle”. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sakon alentaminen hallinnollisessa menettelyssä harjoitetun yhteistyön vuoksi on perusteltua vain, jos komissio on yrityksen käyttäytymisen vuoksi voinut todeta kilpailusääntöjen rikkomisen helpommin ja tarpeen vaatiessa saada sen loppumaan (asia C-297/98 P, SCA Holding v. komissio, tuomio 16.11.2000, Kok., s. I-10101, 36 kohta; asia C-328/05 P, SGL Carbon v. komissio, tuomio 10.5.2007, Kok., s. I-3921, 83 kohta ja asia T-311/94, BPB de Eendracht v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok., s. II-1129, 325 kohta).

234 Nyt käsiteltävässä asiassa kantajan väite, joka koskee sen komission kanssa tekemään yhteistyöhön perustuvan lieventävän seikan huomioon ottamista, on hylättävä siltä osin kuin se koskee sen yhteistyötä, joka johtui sakkojen lieventämistä koskevassa vuoden 2002 tiedonannossa tarkoitetun pyynnön jättämisestä. Kyseessä ei selvästikään ole tämän tiedonannon ”soveltamisalan ylittävä” yhteistyö. Komissio on arvioinut tätä yhteistyötä mainitun tiedonannon mukaisesti, ja unionin yleinen tuomioistuin on jo valvonut tätä arviointia korvaamalla omalla arvioinnillaan komission arvioinnin, mikä on johtanut siihen, että kantajalle on myönnetty sille määrätyn sakon määrästä lisäalennus.

235 Kantajan väite on hylättävä myös siltä osin kuin sama väite koskee eri yhteistyötä kuin se, joka johtuu sakkojen lieventämistä koskevaan vuoden 2002 tiedonantoon perustuvan pyynnön esittämisestä. Kantaja ei ole täsmentänyt, mistä tämä väitetty yhteistyö konkreettisesti muodostuu, eikä varsinkaan sitä, millä tavoin komissio olisi sen perusteella voinut todeta rikkomisen olemassaolon helpommin ja tarpeen vaatiessa saada sen loppumaan.

236 Näin ollen kantajan väite on hylättävä ja on rajoitettava edellä 231 kohdassa mainittuun sakon määrän alentamiseen.

Neljäs kanneperuste, joka koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista

237 Kantaja väittää, että sille määrätyn sakon määrää vahvistaessaan komissio loukkasi yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta. Sen tässä yhteydessä esittämät väitteet voidaan ryhmitellä kahden pääasiallisen väitteen ympärille, jotka koskevat yhtäältä sitä, että sakon määrää ei

eriytetty kyseessä olevien yritysten koon ja niiden sekä kokonaisliikevaihdon että rikkomisen kohteena olevilla markkinoilla saavuttaman liikevaihdon perusteella, ja toisaalta Almametin väitettyä edullisempaa kohtelua.

238 Näitä kahta väitettä tutkitaan jäljempänä peräkkäin. Aluksi on kuitenkin huomautettava, että vahvistaakseen nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan sakon määrän komission on noudatettava yleisiä oikeusperiaatteita ja erityisesti yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta sellaisina, kuin niitä on tulkittu unionin tuomioistuinten oikeuskäytännössä (edellä 66 kohdassa mainittu asia *Degussa v. komissio*, tuomion 77 ja 79 kohta ja asia T-69/04, *Schunk ja Schunk Kohlenstoff-Technik v. komissio*, tuomio 8.10.2008, Kok., s. II-2567, 41 kohta). Erityisesti vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhdenvertaisen kohtelun tai syrjintäkiellon periaate edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tilanteita ei kohdella eri tavalla ja että erilaisia tilanteita ei kohdella samalla tavalla, ellei tätä kohtelua voida objektiivisesti perustella (ks. edellä 233 kohdassa mainittu asia *BPB de Eendracht v. komissio*, tuomion 309 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Suhteellisuusperiaate edellyttää, että toimielinten säädöksillä, päätöksillä ja muilla toimenpiteillä ei saa ylittää niitä rajoja, jotka johtuvat siitä, mikä on tarpeellista tavoitellun päämäärän toteuttamiseksi ja tähän soveltuva (ks. edellä 70 kohdassa mainittu asia *Jungbunzlauer v. komissio*, tuomion 226 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

Ensimmäinen väite, joka koskee sitä, että sakon määrää ei ole eriytetty kyseessä olevien yritysten koon ja niiden sekä kokonaisliikevaihdon että sen liikevaihdon perusteella, jonka ne ovat saavuttaneet rikkomisen kohteena olleilla markkinoilla

239 Kantaja väittää, että komissio tukeutuu sakon perusmäärän määrittämiseksi päätöksikäytännössään erityisesti kyseessä olevan yrityksen kokoon, sillä rikkomiseen osallistumisen ollessa yhtä merkittävää sakon määrä voi vaihdella kyseessä olevien yritysten koon perusteella. Unionin tuomioistuimet ovat kantajan mukaan itse katsoneet, että yritysten koko on olennainen arviointiperuste sakon määrittämisessä silloin, kun useampi yritys on osallistunut rikkomiseen. Nyt käsiteltävässä asiassa komissio on kantajan mukaan loukannut räikeästi yhdenvertaisen kohtelun periaatetta kantajan vahingoksi. Vaikka se on kooltaan suhteellisen vaatimaton yritys, sille on määrätty sakko, jonka perusmäärä vastaa noin 4 prosenttia sen vuoden 2006 kokonaisliikevaihdosta. Sitä vastoin Akzo Nobelin ja Degussan sakon perusmäärä vastaa noin 0,05 prosenttia niiden saman vuoden kokonaisliikevaihdosta.

240 Lisäksi kantaja moittii komissiota suhteellisuusperiaatteen loukkaamisesta, koska se ei ole määrittänyt kantajalle määrättävän sakon perusmäärää ainakin pienemmäksi kuin se, joka määritettiin Akzo Nobellelle, Degussalle, Almametille ja Novácke chemické závodylle. Kantaja katsoo, että koska se liikevaihto, jonka se on saavuttanut rikkomisen kohteena olleilla markkinoilla, on pienempi kuin Almametin ja Novácke chemické závodyn saavuttama ja koska muilta osin se on ollut vaikeassa taloudellisessa tilanteessa viidennessä kanneperusteessa esitetyistä syistä, komission olisi pitänyt sen tapauksessa hyväksyä sakon perusmäärän määrittämiseksi rikkomiseen liittyvien myyntien arvon prosentuaaliseksi osuudeksi alle 17 prosenttia.

241 Kantaja väittää myös, että sakon määrä on suhteutettava rikkomiseen, sen vaikutukseen markkinoilla, tarpeeseen estää uudet rikkomiset ja kyseisen yrityksen taloudelliseen kapasiteettiin. Osoittaakseen sen mukaan sille määrätyn sakon määrän suhteettomuuden se vetoaa kyseessä olevien markkinoiden erityiseen tilanteeseen; sen mukaan kyseiset markkinat ovat pikemminkin rajoitetut. Se väittää tässä samassa yhteydessä myös, että sen kaupalliset tulokset tällä alalla ovat suhteellisen vaatimattomat, ja sen vuotuinen liikevaihto kyseisillä markkinoilla on noin 13 miljoonaa euroa vuodessa. Kyseessä olevista tuotteista ei sen mukaan saada suurta tuottoa, kun otetaan myös huomioon, että ne ovat vaarallisia kemiallisia tuotteita, mikä merkitsee merkittäviä kustannuksia turvallisuuden

varmistamiseksi. Siten näiden tuotteiden marginaalit ovat yleensä suppeat. Kantaja katsoo, että sille määrätyn sakon määrä ei ole missään suhteessa niihin marginaaleihin, joita se oli mahdollista saada rikkomisen kohteena olleista tuotteista.

- 242 Kantaja suorittaa lisäksi eri vertailuja sille määrätyn sakon määrästä osoittaakseen sen suhteettomuuden. Se toteaa, että tämä sakko on sen tapauksessa noin 20 prosenttia asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa säädetystä sakon enimmäismäärästä (10 prosenttia edellisen tilikauden liikevaihdosta). Sitä vastoin Akzo Nobelin tapauksessa sille määrättävän sakon määrä (jos sitä ei olisi vapautettu sakoista) olisi vastannut 1,1 prosenttia sen tapausta varten säädetystä sakon enimmäismäärästä. Sama osuus olisi vain 0,5 prosenttia Degussan tapauksessa. Kantaja vetoaa lisäksi rikkomisia koskeviin sellaisiin eri esimerkkeihin menneisyydessä, joiden osalta kyseessä olleille yrityksille määrättyt sakot edustavat paljon pienempää osuutta niiden kokonaisliikevaihdosta ja niihin sovellettavien sakkojen enimmäismäärästä.
- 243 Näitä väitteitä ei voida hyväksyä.
- 244 Ensinnäkin väitteestä, joka koskee rikkomiseen osallistuneiden eri yritysten kokoeroja, on todettava, että kuten komissio on perustellusti huomauttanut, sen päätöskäytäntö, johon kantaja vetoaa, koskee asioita, joihin se on soveltanut vuoden 1998 suuntaviivoja, jotka on sittemmin kumottu. Sama pätee kantajan esiin tuomaan oikeuskäytäntöön, joka myös koskee tapauksia, joihin on sovellettu kyseisiä suuntaviivoja.
- 245 Vuoden 1998 suuntaviivojen 1 kohdan A ja B alakohdassa määrätään sakkojen perusmäärän vahvistamisesta erilaisen järjestelmän mukaan kuin nyt sovellettavissa suuntaviivoissa. Konkreettisesti oli määrätty lähtökohtaisten määrien kolmesta eri asteikosta lieville, vakaville ja erittäin vakaville rikkomisille.
- 246 Tätä järjestelmää soveltaessaan komissio oli päättänyt tietyissä tapauksissa jakaa rikkomiseen osallistuneet yritykset niiden kokonaisliikevaihtojen perusteella eri ryhmiin, joihin kuhunkin sovellettiin eri perusmäärää (ks. esimerkkinä edellä 162 kohdassa mainittu asia Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midlands Ingredients v. komissio, tuomion 13 kohta). Unionin tuomioistuimet hyväksyivät tämän komission käytännön unionin oikeiden yleisten periaatteiden mukaisena (ks. asia T-15/02, BASF v. komissio, tuomio 15.3.2006, Kok., s. II-497, 233 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; ks. myös vastaavasti edellä 162 kohdassa mainittu asia Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients, tuomion 186–188 kohta). Kantaja vetoaa juuri tähän oikeuskäytäntöön väitteidensä tueksi.
- 247 Komissio on kuitenkin kumonnut, kuten sillä oli oikeus tehdä (ks. edellä 74 kohta), vuoden 1998 suuntaviivat ja korvannut ne suuntaviivoilla, joissa määrätään eri järjestelmästä sakon perusmäärän vahvistamiseksi. Kuten edellä on todettu (ks. edellä 106 kohta), tämä uusi järjestelmä merkitsee kullekin rikkomiseen osallistuneelle määrättävää omaa sakon perusmäärää sen rikkomiseen liittyvien myyntien perusteella, joten samaan rikkomiseen osallistuneiden yritysten jakaminen eri ryhmiin niiden koon tai muiden keskeisten arviointiperusteiden mukaan ei enää ole tarpeen.
- 248 Kuten edellä 111 kohdassa on todettu, suuntaviivojen 30 kohdassa määrätään mahdollisuudesta korottaa niille yrityksille määrättävän sakon määrää, joilla on huomattavan suuri liikevaihto, siitä riippumatta, kuinka suuri osa siitä kertyy rikkomiseen liittyvien tavaroiden ja palvelujen myynnistä, jotta tämän sakon riittävä pelotevaikutus varmistetaan. Yrityksen koon ja kokonaisliikevaihdon huomioon ottaminen sakon perusmäärän vahvistamiseksi ei siis ole kokonaan pois suljettua suuntaviivojen soveltamisalalla.
- 249 Ei kuitenkaan voida myöskään vaatia, että komissio ottaa järjestelmällisesti huomioon nämä tekijät sakon määrän vahvistamiseksi.

- 250 Suuntaviivojen 30 kohdasta todellakin ilmenee, että yritykselle määrätyn sakon korottaminen voi osoittautua tarpeelliseksi sen varmistamiseksi, että kyseisen sakon pelotevaikutus on riittävä, mutta siitä ei sitä vastoin seuraa, että sakolla, joka ei edusta huomattavaa prosenttiosuutta asianomaisen yrityksen kokonaisliikevaihdosta, ei olisi riittävää pelotevaikutusta tähän yritykseen. Tästä on todettava, että suuntaviivoissa määriteltyä menetelmää noudattaen vahvistettu sakko edustaa lähtökohtaisesti huomattavaa prosenttiosuutta yrityksen, jolle on määrätty seuraamus, myynnin arvosta alalla, jota rikkominen koskee. Sakon vuoksi asianomaisen yrityksen voitto kyseisellä alalla siis pienenee huomattavasti tai se jopa kirjaa tappioita. Vaikka kyseisen yrityksen liikevaihto alalla olisi vain pieni osuus sen kokonaisliikevaihdosta, ei voida lähtökohtaisesti sulkea pois sitä, että kyseisellä alalla saadun voiton pienenemisellä tai jopa sen muuttumisella tappioksi on pelotevaikutus, koska lähtökohtaisesti kaupallinen yritys toimii tietyllä alalla voittoa saadakseen. Tämän vuoksi suuntaviivojen 30 kohdassa annetaan komissiolle perustellusti oikeus muttei velvollisuutta korottaa sellaiselle yritykselle määrättyä sakkoa, jonka liikevaihto muista kuin niistä tavaroista ja palveluista, joihin rikkominen liittyy, on erityisen merkittävä (edellä 74 kohdassa mainittu asia Novácke chemické závody, tuomion 62–63 kohta).
- 251 Tästä seuraa myös edellä 112 kohdassa mainitun oikeuskäytännön perusteella, että kantajan suorittamat vertailut, jotka koskevat riidanalaiseen rikkomiseen osallistuneille yrityksille määrättyjen sakkojen määrää niiden kulloistenkkin kokonaisliikevaihtojen prosentuaalisena osuutena, eivät riitä osoittamaan sitä, että komissio on nyt käsiteltävässä asiassa loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta.
- 252 Siitä väitteestä, jonka mukaan kantajalle määrätyn sakon perusmäärän täytyisi olla absoluuttisina lukuina pienempi kuin tietyille muille rikkomiseen osallistuneille yrityksille määrätyn sakon perusmäärä (ks. edellä 240 kohta), riidanalaisen päätöksen 308 perustelukappaleesta ilmenee, että vain kahteen kantajan mainitsemaan yritykseen eli Degussaan ja Almametiin sovellettiin absoluuttisina lukuina pienempää sakon perusmäärää kuin kantajaan.
- 253 Yhtäältä Degussan tapauksessa tämä seikka selittyy sen rikkomiseen osallistumisen kestolla, joka oli merkittävästi lyhyempi (neljä kuukautta) kuin kantajan tapauksessa, ja sillä, että tämä osallistuminen koski vain yhtä ainoaa kartellin osaa (kalsiumkarbidijauhetta).
- 254 Toisaalta Almametin osalta riidanalaisen päätöksen 15 perustelukappaleesta ilmenee, että sen riidanalaisen päätöksen tekoa edeltäneen täyden tilikauden kokonaisliikevaihdon määrä oli noin 40–50 miljoonaa euroa (kun taas kantajan tapauksessa vastaava luku oli 257 miljoonaa euroa; ks. riidanalaisen päätöksen 17 perustelukappale). Lisäksi riidanalaisen päätöksen 288 perustelukappaleesta ilmenee, että Almametin rikkomiseen liittyneiden myyntien arvo oli pienempi kuin kantajan myyntien arvo. Sama pätee Almametin kartelliin osallistumisen kestoon (ks. riidanalaisen päätöksen 304 perustelukappale). Näiden seikkojen perusteella vain se, että näihin kahteen yritykseen on sovellettu absoluuttisina lukuina alhaisempaa sakon perusmäärää kuin kantajaan, ei merkitse yhdenvertaisen kohtelun periaatteen eikä suhteellisuusperiaatteen loukkaamista. Samassa yhteydessä on todettava, että kantajan väitteitä sen väitetysti vaikeasta taloudellisesta tilanteesta tutkitaan jäljempänä viidennen kanneperusteen analyysin yhteydessä.
- 255 Myöskään kantajan perustelut relevanttien markkinoiden väitetysti rajoitetusta luonteesta, joka sallii vain pienten marginaalien toteutumisen, eivät voi menestyä.
- 256 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee tosin, että kilpailusääntöjen rikkomisen tapauksessa määrättävien sakkojen suuruuden määrittämiseksi on otettava huomioon kilpailusääntöjen rikkomisen kesto ja kaikki muut tekijät, jotka voivat vaikuttaa kilpailusääntöjen rikkomisten vakavuuden arviointiin, kuten kunkin yrityksen käyttäytyminen, kunkin yrityksen osuus yhdenmukaistetun menettelytavan luomisessa, hyöty, jonka ne ovat saaneet näistä menettelytavoista, yritysten koko,

kyseisten tavaroiden arvo sekä se vaara, joka tällaisista kilpailusääntöjen rikkomisista aiheutuu (ks. asia C-272/09 P, KME ym. v. komissio, tuomio 8.12.2011, Kok., s. I-12789, 96 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen,).

- 257 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee kuitenkin, että vaikka määrätyn sakon määrän on oltava oikeassa suhteessa kilpailusääntöjen rikkomisen keston ja muihin sen vakavuuden arviointiin vaikuttaviin seikkoihin, kuten hyötyyn, jonka yritys on voinut saada menettelytavoistaan, se, että yritys ei ole hyötynyt millään tavoin kilpailusääntöjen rikkomisesta, ei estä sakon määräämistä, koska muuten sakot menettäisivät pelotevaikutuksensa (ks. edellä 233 kohdassa mainittu asia BPB de Eendracht v. komissio, tuomion 441 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 258 Tästä seuraa, että vaikka se hyöty, jonka kyseessä oleva yritys on voinut saada rikkomisesta, ja yleisemmin ottaen ne hyödyt, jotka se on saanut rikkomisen kohteena olevilla markkinoilla, muodostavat muiden joukossa tekijän, joka voidaan ottaa huomioon sakon määrän määrittämiseksi, komissiolla tai unionin tuomioistuimilla näiden käyttäessä täyttä harkintavaltaansa sakkojen alalla ei ole mitään velvollisuutta varmistaa, että tämä määrä olisi suoraan suhteutettu kyseessä olevan yrityksen kyseisillä markkinoilla saamiin hyötyihin tai että se ei ylitä niitä.
- 259 Merkityksettömiä ovat myös kantajan suorittamat eri vertailut riidanalaiseen kartelliin osallistuneille eri yrityksille määrätystä sakkojen määrästä kuhunkin niihin asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti sovellettavan sakon enimmäismäärän prosentuaalisena osuutena. Kuten oikeuskäytännöstä ilmenee, tämä enimmäismäärä on tasoitusraja, jonka ainoana mahdollisena seurauksena on se, että näiden rikkomisen vakavuutta ja kestoja koskevien arviointiperusteiden perusteella laskettua sakon määrää alennetaan korkeimmalle sallitulle tasolle. Sen soveltaminen merkitsee sitä, että kyseessä oleva yritys ei maksa sakkoa, joka näiden arviointiperusteiden perusteella toteutetusta arvioinnista lähtökohtaisesti seuraa (edellä 112 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomion 283 kohta). Tästä seuraa, että pelkästään se, että kantajalle määrätyn sakon määrä on lähempänä enimmäismäärää eli kymmentä prosenttia sen kokonaisliikevaihdosta kuin muiden kartelliin osallistuneiden tapauksessa, ei voi merkitä yhdenvertaisen kohtelun periaatteen tai suhteellisuusperiaatteen loukkaamista. Tämä seurauksena liittyy erottamattomasti kymmenen prosentin enimmäismäärän tulkintaan pelkkänä tasoitusrajana, jota sovelletaan sen jälkeen, kun sakon määrää on mahdollisesti alennettu lieventävien seikkojen perusteella tai suhteellisuusperiaatteen vuoksi (ks. edellä 74 kohdassa mainittu asia Novácke chemické závody, tuomion 163 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 260 Kaikkien edellä estettyjen näkemysten perusteella ensimmäinen väite on hylättävä.

Toinen väite, joka koskee Almametin väitettyä edullisempaa kohtelua

- 261 Kantaja väittää, että yhdenvertaisen kohtelun periaatetta on loukattu, koska komissio ei ole myöntänyt sille 20 prosentin alennusta sakon määrästä, kuten se on tehnyt Almametin osalta. Kantaja väittää tässä samassa yhteydessä, että perusteluvollisuus on laiminlyöty.
- 262 Komissio on todennut riidanalaisen päätöksen 372 perustelukappaleessa, että on otettava huomioon, että Almamet on kooltaan hyvin pieni riippumaton kauppias, joka ei kuulu mihinkään konserniin. Almamet toimii kallisarvoisten materiaalien kaupan alalla, sen voittomarginaali on sangen pieni ja sillä on ”erittäin kohdennettu tuotekokonaisuus”. Komissio lisäsi, että huomioon otettiin myös ”se, että määrättyllä sakolla olisi ollut varsin merkittävä vaikutus tämäntyyppisen yhtiön taloudelliseen tilanteeseen”. Komissio totesi lopuksi, että Almametin ”erityiset ominaispiirteet” huomioiden se katsoi, että 20 prosentin sakon määrän alennus oli asianmukainen, koska tämänsuuruisella sakolla olisi joka tapauksessa riittävä pelotevaikutus siihen.

263 Komissio on viitannut alaviitteessä nro 685 suuntaviivojen 37 kohtaan, joka kuuluu seuraavasti:

”Vaikka näissä suuntaviivoissa esitellään yleiset sakon laskentamenetelmät, erityistapauksissa voi olla kuhunkin asiaan liittyvien erityispiirteiden vuoksi tai pelotevaikutuksen aikaansaamiseksi perusteltua, että komissio poikkeaa näistä menetelmistä tai 21 kohdassa vahvistetuista raja-arvoista.”

264 Tästä seuraa, että myöntääkseen 20 prosentin alennuksen Almametille sakon määrästä komissio on poikennut omista suuntaviivoistaan. Kuten vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, tällaisen poikkeamisen täytyy olla yhteensoveltuva muun muassa yhdenvertaisen kohtelun periaatteen kanssa (edellä 112 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomion 211 kohta; edellä 238 kohdassa mainittu asia Schunk ja Schunk Kohlenstoff-Technik v. komissio, tuomion 44 kohta ja asia T-446/05, Amann & Söhne ja Cousin Filterie v. komissio, tuomio 28.4.2010, Kok., s. II-1255, 146 kohta).

265 On todettava, että komissio on luetellut riidanalaisen päätöksen 372 perustelukappaleessa tietyt Almametin ”erityiset ominaispiirteet” perustellakseen sille myönnetyn sakon määrän alennusta. Kuten edellä 74 kohdassa mainitussa asiassa Novácke chemické závody (tuomion 137–141 kohta) on katsottu, yritys, jolla on tällaiset ominaispiirteet, on sakon määrän mahdollisen alentamisen kannalta suuntaviivoissa erityisesti määrättyjen tapausten ulkopuolella eri tilanteessa kuin yritys, jolla ei ole tällaisia ominaispiirteitä.

266 Aluksi on muistutettava, että asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdassa säädetään muun muassa, että kunkin EY 81 artiklan rikkomiseen osallistuneen yrityksen osalta sakko on enintään kymmenen prosenttia edellisen tilikauden kokonaisliikevaihdosta. Oikeuskäytännön mukaan liikevaihdosta laskettavan enimmäismäärän tarkoituksena on estää se, että komission määräämät sakot olisivat suhteettomia kyseessä olevan yrityksen kokoon nähden (yhdistetyt asiat C-100/80-C-103/80, Musique Diffusion française ym. v. komissio, tuomio 7.6.1983, Kok., s. 1825, 119 kohta ja asia C-76/06 P, Britannia Alloys & Chemicals v. komissio, tuomio 7.6.2007, Kok., s. I-4405, 24 kohta).

267 Tämä enimmäismäärä ei kuitenkaan riitä siihen, että voitaisiin välttää sellaisen sakon mahdollinen suhteettomuus, joka on määrätty Almametin kaltaiselle kallisarvoisten materiaalien kaupan alalla toimivalle tukkukauppiaalle, jonka voittomarginaali on pieni. Materiaalien kallisarvoisuuden vuoksi tällaisella yrityksellä voi nimittäin olla suhteettoman suuri liikevaihto suhteessa sen voittoon ja varoihin, joita yksinomaan käytetään sakon maksamiseen.

268 Toiseksi on todettava, että koska suuntaviivojen menetelmän mukaan sakko vahvistetaan ottamalla lähtökohdaksi kyseessä olevan yrityksen rikkomiseen liittyvillä markkinoilla suorittamien myyntien arvo, vaara sen vuoksi suhteettomasta sakosta, että tämä edustaa hyvin merkittävää osuutta kyseisen yrityksen kokonaisliikevaihdosta, on sitäkin suurempi Almametin kaltaisen yrityksen, jolla on ”erittäin kohdennettu tuotekokonaisuus”, tapauksessa.

269 Kolmanneksi sillä, että Almamet oli hyvin pienikokoinen yritys, joka ei kuulunut mihinkään suureen konserniin, on myös merkitystä, sillä sen oli vastattava yksin sakosta, koska mikään muu yritys ei ollut yhteisvastuussa sen kanssa kyseisen sakon maksamisesta tai yleisemmin sanottuna koska mikään muu yritys ei voinut auttaa sitä tässä tarkoituksessa.

270 Näiden näkemysten perusteella on aluksi todettava, että toisin kuin kantaja väittää, komission päätös myöntää Almametille alennus sakon määrästä oli oikeudellisesti riittävän perusteltu.

271 Lisäksi on hylättävä merkityksettömänä kantajan väite siitä, ettei Almamet täyttänyt suuntaviivojen 35 kohdassa määrättyjä edellytyksiä alennuksen saamiseksi sakon määrästä maksukyvyttömyyden vuoksi, kuten komissio on itse asiassa todennut riidanalaisen päätöksen 371 perustelukappaleessa. Tältä osin riittää, kun muistutetaan, että komissio on päättänyt myöntää Almametille alennuksen sakon määrästä suuntaviivojen 37 kohdan perusteella. Merkityksetön on myös se kantajan esiin tuoma

- seikka, että kuten riidanalaisen päätöksen 152 perustelukappaleesta ilmenee, Almamet oli osittain kiistänyt rikkomisen. Kantajan väite siitä, että Almamet on rikkomisen alkuunpanija, ei pidä paikkaansa (ks. edellä 97–104 kohta), ja vaikka se pitäisikin paikkansa, myös se on merkityksetön.
- 272 Näissä olosuhteissa on tutkittava kantajan esittämiä väitteitä sen osoittamiseksi, että se oli Almametin tilanteeseen verrattavassa tilanteessa ja ansaitsi saman sakon määrän alennuksen kuin tämä.
- 273 Ensinnäkin kantaja väittää, että Almametin tavoin se itse toimii kyseessä olevilla markkinoilla itsenäisenä ja ”suhteellisen pienenä” yrityksenä. Se lisää, että todellisuudessa se on pienempi toimija kuin Almamet kyseessä olevilla markkinoilla; sen näillä markkinoilla suorittamat myynnit ovat komission mukaan 10–15 miljoona euroa, kun taas Almametin myynnit ovat 20–25 miljoonaa euroa.
- 274 Tämä väite on riittämätön sen päätelmän perustelemiseksi, jonka mukaan kantaja olisi samanlaisessa tilanteessa kuin Almamet. Ensinnäkään komissio ei ole ottanut huomioon vain Almametin pientä kokoa vaan sen, että se oli kooltaan pieni kauppias. Kauppiaina sillä ei ollut mitään vaikutusta sen hankkimien ja myymien tuotteiden hintaan vaan ainoastaan sen voittomarginaaliin ja näin ollen siihen loppuhintaan, jolla se myi tuotteita asiakkailleen. Tämän vuoksi rikkomiseen liittyvien Almametin myyntien arvo ja yleisemmin sen kokonaisliikevaihto saattoivat vaikuttaa suurilta, vaikka suurin osuus näin saaduista tuotoista oli määriä, jotka täytyi maksaa suoraan kolmansille eli Almametin toimittajille. Kantaja ei ole kauppias, vaan se saattaa markkinoille itse valmistamiaan tuotteita, eikä se siten ole samassa tilanteessa.
- 275 Tämän jälkeen on todettava, että vaikka kantaja tosin on kokonaiskooltaan selvästi pienempi kuin muut suuret kartelliin osallistuneet yritykset, sen ja Almametin kokonaisliikevaihdon välillä on kuitenkin suuri ero (ks. edellä 254 kohta). Lisäksi komissio huomauttaa perustellusti, että kantajan kannekirjelmään liittämästä taulukosta ilmenee, että rikkomisajanjakson aikana se työllisti yli 600 henkilöä. Sitä ei siis helposti voida luokitella pieneksi yritykseksi.
- 276 Toiseksi kantaja väittää, että aivan kuten Almamet se käyttää kalliita aineita ja toimii erittäin pienellä voittomarginaalilla. Myös sen tuotevalikoima on sen mukaan erittäin kohdennettu.
- 277 On todettava, että kantajan tämä väite on esitetty erittäin lyhytsanaisesti, eivätkä sitä tue yksityiskohtaiset selitykset eivätkä merkitykselliset todisteet. Kantaja ei erityisesti ole toimittanut yksityiskohtia eikä todisteita voittomarginaalistaan. Se on lisäksi vaiennut vastauksessaan siitä komission väitteestä, jonka mukaan sen tuotevalikoima ei ollut verrattavissa Almametin tuotevalikoimaan.
- 278 Lisäksi se, että Almamet myy tuotteita, jotka se hankkii muilta yrityksiltä, kun taas kantaja saattaa markkinoille itse valmistamiaan tuotteita, on jälleen kerran merkityksellinen seikka. Kuten edellä 274 kohdassa on todettu, juuri tästä syystä Almametin myymien tuotteiden suuri arvo ja sen hyvin pieni voittomarginaali ovat merkityksellisiä. Kantajan tapauksessa näillä kahdella tekijällä ei ole samaa merkitystä kuin Almametin tapauksessa, koska kantaja ei ole kauppias vaan valmistaja eikä se ole toimittanut yksityiskohtaisia selityksiä tuotantokustannuksistaan.
- 279 Kolmanneksi kantaja väittää, että sille määrätyllä sakolla on myös suhteellisen voimakas vaikutus sen taloudelliseen tilanteeseen. Se väittää, että sen täytyy vastata korkeista tuotanto-, kunnossapito-, varastointi- ja investointikuluista ja siten suuri sakko vaikuttaa siihen paljon enemmän kuin Almametiin.
- 280 Tämä väite, joka on muilta osin hyvin yleinen eikä mitenkään yksityiskohtainen, on myös hylättävä edellä 278 kohdassa mainituista syistä.

281 Koska kantaja ei ole esittänyt muita väitteitä osoittaakseen, että se on samanlaisessa tilanteessa kuin Almamet, on siis pääteltävä, että kun otetaan huomioon niiden tilanteiden välinen ero, komissiota ei voida moittia yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamisesta sillä perusteella, että se on myöntänyt Almametille, muttei kantajalle, alennuksen sakon määrästä riidanalaisen päätöksen 372 perustelukappaleessa mainituista syistä. Näin ollen on hylättävä toinen väite, kuten myös neljäs kanneperuste kokonaisuudessaan. Koska lisäksi kaikki edellä tutkitut kantajan väitteet on hylättävä, unionin yleisen tuomioistuimen ei ole perusteltua käyttää täyttä harkintavaltaansa alentaakseen kantajalle määrätyn sakon määrää enemmän kuin edellä 231 kohdassa on mainittu.

Viides kanneperuste, joka koskee sitä, että komissio jätti lainvastaisesti alentamatta kantajan sakon määrää sen puuttuvan maksukyvyyn ja asiaan liittyvien erityispiirteiden perusteella

282 Kantaja väittää, että edellytykset sille määrätyn sakon määrän merkittäväksi alentamiseksi suuntaviivojen 35 kohdan tai ainakin samojen suuntaviivojen 37 kohdan perusteella olivat täyttyneet, kun otetaan huomioon sen tilanteen erityispiirteet. Se moittii komissiota siitä, ettei tämä ollut ottanut riittävästi huomioon sen vähentynyttä maksukykyä kantajan sille esittämistä kumoamattomista perusteluista huolimatta. Se katsoo näin ollen, että komissio on rikkonut suuntaviivoja ja tehnyt ilmeisen arviointivirheen evätessään siltä sakon määrän alentamisen. Näin on sitäkin suuremmalla syyllä, koska komissio oli alentanut Almametin sakon määrää, vaikka kantajan yksilöllinen taloudellinen tilanne merkitsi paljon suuremman riskin vaaraa.

Suuntaviivat

283 Suuntaviivojen 35 ja 37 kohta kuuluvat seuraavasti:

”35. Poikkeustilanteissa komissio voi pyynnöstä ottaa huomioon yrityksen maksukyvyttömyyden erityisissä sosiaalisissa ja taloudellisissa olosuhteissa. Komissio ei alenna sakkoa tämän seikan perusteella pelkästään epäedullisen tai tappiollisen taloudellisen tilanteen vuoksi. Alennus voidaan myöntää vain sillä perusteella, että esitetään objektiiviset todisteet siitä, että sakon määrääminen näissä suuntaviivoissa vahvistetuina edellytyksin vaarantaisi väistämättä kyseisen yrityksen elinkelpoisuuden ja muuttaisi sen omaisuusarvot täysin arvottomiksi.

– –

37. Vaikka näissä suuntaviivoissa esitellään yleiset sakon laskentamenetelmät, erityistapauksissa voi olla kuhunkin asiaan liittyvien erityispiirteiden vuoksi tai pelotevaikutuksen aikaansaamiseksi perusteltua, että komissio poikkeaa näistä menetelmistä tai 21 kohdassa vahvistetuista raja-arvoista.”

Riidanalainen päätös

284 Kuten riidanalaisen päätöksen 363 ja 373 perustelukappaleiden lukemisesta yhdessä ilmenee, kantaja oli yksi niistä yrityksistä, joka oli vedonnut suuntaviivojen 35 kohtaan hallinnollisessa menettelyssä. Komissio esitti riidanalaisen päätöksen 364–368 perustelukappaleessa tiettyjä kaikkiin tähän kohtaan vedonneisiin yrityksiin sovellettavia yleisiä näkemyksiä, ja se viittasi riidanalaisen päätöksen 373 ja 374 perustelukappaleessa erityisesti kantajan tapaukseen todeten seuraavaa:

”(373) Donau Chemien ilmoittamien taloustietojen analyysi – – johtaa päätelmään siitä, että yritys on kannattava ja sen konkurssiriski on pieni. Sakko ei siis ole luonteeltaan sellainen, että sen taloudellinen kannattavuus vaarantuisi korjaamattomalla tavalla ja sen omaisuus menettäisi arvonsa. Näin ollen Donau Chemien pyyntö maksukyvyttömyyden toteamisesta hylätään.

(374) Donau Chemie on usein vedonnut katastrofaaliseen vuoteen 2005, jolloin sen sähkökeskus oli tuhoutunut, mutta tämä tapahtuma ei vaaranna enää sen kannattavuutta siten, ettei se voisi maksaa sille tällä päätöksessä määrättyä sakkoa.”

Suuntaviivojen 35 kohtaa koskevat alustavat huomautukset

- 285 Toistuvasti on todettu, ettei komissio ole lähtökohtaisesti velvollinen ottamaan sakon suuruutta määrittäessään huomioon asianomaisen yrityksen tappiollista taloudellista tilannetta, sillä tällaisen velvollisuuden hyväksyminen merkitsisi perusteettoman kilpailuedun antamista niille yrityksille, jotka ovat vähiten sopeutuneita markkinatilanteeseen (edellä 112 kohdassa mainittu asia Dansk Rørindustri ym.v. komissio, tuomion 327 kohta; asia T-213/00, CMA CGM ym. v. komissio, tuomio 19.3.2003, Kok., s. II-913, 351 kohta ja edellä 110 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Tokai Carbon ym., tuomion 370 kohta).
- 286 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee lisäksi, että se, että unionin viranomaisen toteuttama toimenpide johtaa tietyn yrityksen konkurssiin tai selvitystilaan, ei sellaisenaan ole unionin oikeuden mukaan kiellettyä. Vaikka sillä voidaan vahingoittaa omistajien, osakkeenomistajien tai osakkaiden taloudellisia etuja, yrityksen selvitystilaan asettaminen kyseisessä oikeudellisessa muodossaan ei merkitse kuitenkaan sitä, että myös yrityksen edustamat henkilöstöä sekä aineellisia ja aineettomia tekijöitä koskevat seikat menettäisivät arvonsa (edellä 110 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Tokai Carbon ym., tuomion 372 kohta; asia T-64/02, Heubach v. komissio, tuomio 29.11.2005, Kok., s. II-5137, 163 kohta ja asia T-452/05, BST v. komissio, tuomio 28.4.2010, Kok., s. II-1373, 96 kohta).
- 287 Ei voida katsoa, että suuntaviivojen 35 kohdan hyväksyessään komissio olisi asettanut itselleen jonkinlaisen velvoitteen, joka olisi vastoin kyseistä oikeuskäytäntöä. Tästä on osoituksena se, että kyseisessä kohdassa ei viitata yrityksen konkurssiin vaan se koskee tilannetta, joka tapahtuu ”erityisissä sosiaalisissa ja taloudellisissa olosuhteissa”, joissa sakon määrääminen ”vaarantaisi väistämättä kyseisen yrityksen elinkelpoisuuden ja muuttaisi sen omaisuuserät täysin arvottomiksi” (edellä 74 kohdassa mainittu asia Novácke chemické závody v. komissio, tuomion 188 kohta ja edellä 139 kohdassa mainittu asia Ecka Granulate ja non ferrum Metallpulver v. komissio, tuomion 96 kohta).
- 288 Tästä seuraa, että pelkästään se, että sakon määrääminen kilpailusääntöjen rikkomisen vuoksi saattaa aiheuttaa asianomaisen yrityksen konkurssin, ei riitä, kun on kyse suuntaviivojen 35 kohdan soveltamisesta. Edellä 286 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä nimittäin ilmenee, että vaikka konkurssi vahingoittaisi asianomaisten omistajien tai osakkeiden taikka osuuskäyttöön omistajien taloudellisia etuja, se ei merkitse kuitenkaan välttämättä sitä, että asianomainen yritys häviäisi. Yritys voi jatkaa olemassaoloaan sellaisenaan joko tilanteessa, jossa konkurssiin julistettu yritys pääomitaan, kyseisen yrityksen toiminnan ylläpitämisestä vastaavana oikeushenkilönä tai tilanteessa, jossa toinen yksikkö ottaa haltuunsa kaikki sen omaisuuserät ja siis yrityksen, taloudellista toimintaa harjoittavana yksikkönä. Tämä voi tapahtua joko konkurssissa olevan yhtiön omaisuuserien ostamisella vapaaehtoisesti tai niiden pakkomyynnillä siten, että toiminnan harjoittaminen jatkuu (edellä 74 kohdassa mainittu asia Novácke chemické závody, tuomion 189 kohta ja edellä 139 kohdassa mainittu asia Ecka Granulate ja non ferrum Metallpulver v. komissio, tuomion 97 kohta).
- 289 Suuntaviivojen 35 kohta on näin ollen erityisesti siinä olevan viittauksen, joka koskee asianomaisen yrityksen omaisuuserien muuttumista täysin arvottomiksi, osalta ymmärrettävä siten, että se koskee tilannetta, jossa edellä 288 kohdassa tarkoitettu yrityksen tai ainakin sen omaisuuserien ostaminen kokonaan vaikuttaa epätodennäköiseltä tai jopa mahdottomalta. Tällaisessa tilanteessa konkurssissa olevan yrityksen omaisuuserät muodostavat tekijät tarjotaan yksitellen myyntiin, ja on todennäköistä, että monet niistä eivät löydä ostajaa tai ne myydään parhaimmassa tapauksessa vain huomattavasti alennettuun hintaan, joten vaikuttaa perustellulta puhua niiden muuttumisesta arvottomiksi, kuten

suuntaviivojen 35 kohdassa tehdään (edellä 74 kohdassa mainittu asia Novácke chemické závody v. komissio, tuomion 190 kohta ja edellä 139 kohdassa mainittu asia Ecka Granulate ja non ferrum Metallpulver v. komissio, tuomion 98 kohta).

- 290 On myös muistutettava, että suuntaviivojen kyseistä kohtaa sovelletaan sen sanamuodon mukaisesti ”erityisissä sosiaalisissa ja taloudellisissa olosuhteissa”. Oikeuskäytännön mukaan tällaiset olosuhteet muodostuvat seurauksista, joita sakon maksamisella voisi olla etenkin työttömyyden kasvun tai kyseisen yrityksen ala- ja yläpuolella tuotantoketjussa olevien talouden alojen heikentymisen kannalta (asia C-308/04 P, SGL Carbon v. komissio, tuomio 29.6.2006, Kok., s. I-5977, 106 kohta ja edellä 74 kohdassa mainittu asia Novácke chemické závody v. komissio, tuomion 192 kohta).
- 291 Jos 289 ja 290 kohdassa esitetyt edellytykset täyttyvät, on todellakin todettava, että sakon määräämisellä, joka saattaa aiheuttaa asianomaisen yrityksen häviämisen, loukataan suhteellisuusperiaatetta, jota komission on noudatettava aina, kun se päättää määrätä sakkoja kilpailuoikeuden perusteella (edellä 74 kohdassa mainittu asia Novácke chemické závody v. komissio, tuomion 193 kohta ja edellä 139 kohdassa mainittu asia Ecka Granulate ja non ferrum Metallpulver v. komissio, tuomion 100 kohta).
- 292 Koska komissio lisäksi viittaa perusteluissaan suuntaviivojen 35 kohdassa sille annettuun laajaan harkintavaltaan, yhtäältä on todettava, ettei pidä antaa liikaa merkitystä sille, että mainitussa kohdassa käytetään ilmaisua ”voidaan” ilmaisun ”täytyy” sijaan. Tätä ilmaisua ei voida ymmärtää siten, että komissio voi mielivaltaisesti kieltäytyä myöntämästä sakon määrään alennusta, kun kaikki kyseisessä kohdassa mainitut edellytykset ovat täyttyneet ja kun tällainen alentaminen on niiden yleisten oikeusperiaatteiden mukaista, joita on noudatettava sakon määrän vahvistamisessa. Se muodostaa ennemminkin lisäviitteen siitä joustosta, joka komissiolle on jätettävä, kun se vahvistaa suuntaviivojen kaltaiset ohjeelliset menettelysäännöt (edellä 139 kohdassa mainittu asia Ecka Granulate ja non ferrum Metallpulver v. komissio, tuomion 48 kohta).
- 293 Toisaalta on muistutettava, että unionin yleinen tuomioistuin voi sillä sakkoasioissa olevan täyden harkintavaltansa nojalla (ks. edellä 58 kohta) korvata omalla arvioinnillaan komission arvioinnin myös tutkittaessa kysymystä siitä, onko kantajan saatava sakon määrään alennusta suuntaviivojen 35 kohdan perusteella.
- 294 Näin ollen on kaikki edellä esitetyt näkemykset huomioon ottaen tutkittava, oikeuttavatko kantajan komissiolle esittämät perustelut sakon määrän alentamisen kyseisen kohdan perusteella, kuten se väittää.

Suuntaviivojen 35 kohdan soveltaminen

- 295 Kantaja väittää, että koko sen konserni on erittäin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Tämä heijastuu sen mukaan tavallisten toimintojen tuloksessa, joka oli laskenut vuoden 2007 tilikauden 7,016 miljoonasta eurosta vain 1,686 miljoonaan euroon vuoden 2008 tilikautena. Kantajan konsernin vuotuinen konsolidoitu tulos oli myös selvästi heikentynyt, ja tilikauden 30.9.2007–30.9.2008 tilinpäätös oli yli 2 miljoonaa euroa tappiollinen. Lisäksi kantajan konsernin nettovelka oli kasvanut vuoden 2005 tilikauden 14,2 miljoonasta eurosta vuoden 2008 tilikautena 30,4 miljoonaan euroon. Se lisää, että erityisesti sen yrityksen kalsiumkarbidituotannossa toimiva osa on jo vuosia ollut tappiollinen. Vuosina 1999–2006 syntyneet tappiot ovat 15,94 miljoonaa euroa.
- 296 Kantaja muistuttaa lisäksi, että se oli jo hallinnollisessa menettelyssä kiinnittänyt huomion siihen, että tulva oli täysin tuhonnut sen yksityisen vesivoimalan Wiesbergissä (Itävalta) kesällä 2005. Sen Landeckissä (Itävalta) sijaitsevan kalsiumkarbidituotantolaitoksen toiminta riippuu Wiesbergin voimalan tuottamasta sähköstä, ja kyseinen laitos oli voitu pelastaa vain Itävallan viranomaisten taloudellisen avun ansiosta. Kantajan itsensä oli kuitenkin täytynyt vastata suuresta osasta tämän

sähkövoimalan jälleenrakennuskustannuksia. Kantajalle oli tämän luonnonkatastrofin vuoksi aiheutunut vuonna 2005 noin 20 miljoonan euron vahinko, joka tuntuu Landeckin tehtaan negatiivisessa tuloksessa, joka vuonna 2005 oli -11,92 miljoonaa euroa, millä on edelleen vaikutusta kantajan taloudelliseen terveyteen.

- 297 Lisäksi kantaja antaa yksityiskohtia merkittävistä investointihankkeista, jotka tulevat lähiaikoina tarpeellisiksi useammassa sen yrityksen sijoittautumispaikassa. Landeckin tuotantolaitokselle vuoteen 2016 asti suunnitellut investoinnit ovat kokonaisuudessaan 20,17 miljoonaa euroa ja ne ovat kantajan mukaan ehdottaman välttämättömiä tämän laitoksen ylläpitämiseksi ja pitkällä aikavälillä siitä riippuvien työpaikkojen säilyttämiseksi. Kantajan omien varojen puuttuessa ne on rahoitettava lainoilla. Riidanalainen sakko, joka kantajan myös on rahoitettava lainarahalla, estää sitä saamasta tarvittavia luottoja, vaikeuttaa sen jo tukalaa taloudellista tilannetta ja johtaa sen merkittävään heikentymiseen kilpailijana kyseessä olevilla kalsiumkarbidimarkkinoilla. Sakko aiheuttaa lisäksi kantajan tärkeiden tuotantolaitosten osittaisen tai täydellisen sulkemisen ja siten lukuisten työpaikkojen menetyksen.
- 298 Kantaja viittaa erityisesti sen Landeckin tuotantolaitoksen tilanteeseen; se työllistää suoraan 70 henkilöä ja siitä riippuvat välillisesti myös muut työpaikat. Kantaja väittää, että se oli vuonna 2006 tehnyt vertailevan laskelman niistä taloudellisista tuloksista, joita se saisi jatkaessaan laitoksensa toimintaa ja sen sulkemistapauksessa myymällä kolmansille Wiesbergin voimalan tuottaman sähkön, joka on tavallisesti tarkoitettu Landeckin tuotantolaitoksen käyttöön. Tämä laskelma oli kantajan mukaan osoittanut, että tämän laitoksen toiminnan jatkaminen johtaisi 513 000 euron suuruisiin tappioihin, kun se taas sen sulkemalla ja myymällä sähkön kolmansille olisi saanut 773 000 euron positiivisen tuloksen. Koska se kuitenkin on tietoinen sosiaalisesta vastuustaan, se ei vielä ole sulkenut Landeckin tuotantolaitosta. Riidanalaisen sakon määrääminen kuitenkin poistaa kalsiumkarbidituotannolta kaiken perustan Landeckin tuotantolaitoksessa ja johtaa sen sulkemiseen.
- 299 Näistä kantajan perusteluista on muistutettava, että edellä 139 kohdassa mainitussa asiassa Ecka Granulate ja non ferrum Metallpulver vastaan komissio (tuomion 112 kohta) on katsottu, että suuntaviivojen 35 kohdan soveltamiseksi ei riitä, että osoitetaan, että kyseessä oleva yritys joutuisi konkurssiin, jos sakko määrätään. Kyseisen kohdan sanamuodon mukaan on oltava olemassa ”objektiiviset todisteet siitä, että sakon määrääminen - - vaarantaisi väistämättä kyseisen yrityksen elinkelpoisuuden ja muuttaisi sen omaisuuserät täysin arvottomiksi”, mistä ei automaattisesti ole kyse sellaisen yhtiön konkurssitapauksessa, joka harjoittaa asianomaista yritystoimintaa. Kantaja voi siten vaatia suuntaviivojen tämän kohdan soveltamista vain, jos se on toimittanut objektiivisia todisteita tästä mahdollisuudesta, mikä on olennainen edellytys se soveltamiseksi.
- 300 Nyt käsiteltävässä asiassa on kuitenkin todettava, ettei kantaja ole edes väittänyt tai osoittanut, että riidanalaisen sakon määrääminen johtaisi sen konkurssiin. Vielä vähemmän se on osoittanut tai edes väittänyt, että tällaisessa konkurssitapauksessa sen omaisuuserät tulisivat täysin arvottomiksi, kuten suuntaviivojen 35 kohdassa edellytetään.
- 301 Kantajan omista väitteistä, sellaisina kuin ne on koottu edellä 295 kohdassa, ilmenee, että sen tavallisten toimintojen tulos on pysynyt positiivisena vuonna 2008, vaikka se onkin laskusuunnassa. Toisin sanoen kantaja on saanut voittoja eikä tappioita. Sekä vuoden 2007 että vuoden 2008 negatiivisen konsolidoidun tuloksen osalta ja riippumatta siitä, onko sallittua ottaa se huomioon suuntaviivojen 35 kohdan soveltamiseksi siltä osin kuin se ei koske vain kantajaa oikeudellisenä yksikkönä vaan myös muita sen konsernin yksiköitä, joiden integroitumista kantajan yrityksen muodostamaan taloudelliseen kokonaisuuteen ei ole täsmennetty, näiden kantajan kannekirjelmään liittämästä kahden tilikauden taseen vertailusta ilmenee, että kantajan konsernin pääoma on pysynyt koskemattomana kirjatusta tappioista huolimatta, koska vararahastot olivat suurelta osin riittäviä tappioiden sulautumiseksi. Samasta asiakirjasta ilmenee lisäksi, että tilanne on parantunut hieman vuonna 2008, jolloin taseeseen kirjattu tappio on pienentynyt 2,63 miljoonasta eurosta noin 2,17 miljoonaan euroon.

- 302 Niiden kantajan väitteiden osalta, jotka koskevat sen kalsiumkarbidituotannon alalla toimivan yrityksen osan tappiollisuutta, Wiesbergin vesivoimalan tuhoutumista ja Landeckin tuotantolaitoksen tilannetta, kantaja ei selitä niiden merkitystä suuntaviivojen 35 kohdan soveltamiselle. Kyseisessä kohdassa viitataan kyseessä olevan koko yrityksen eikä sen tiettyjen sektoreiden maksukykyyn. Kantaja ei ole väittänyt, että Landeckin tuotantolaitoksen väitetyt taloudelliset vaikeudet voisivat johtaa konkurssiin. Lisäksi on todettava, että vaikka oletettaisiin, että kantajalle myönnettäisiin alennus sakon määrästä, mikään ei takaa sitä, ettei se vastikkeena tästä sulje Landeckin tuotantolaitosta, ja näin on sitäkin suuremmalla syyllä, koska se itse väittää, että se hyötyisi siitä.
- 303 Lopuksi kantaja toteaa itse, että vuonna 2005 tuhoutunut Wiesbergin vesivoimala on tällä välin voitu kunnostaa osittain Itävallan viranomaisten myöntämän taloudellisen tuen avulla. Komissiota ei siis voida moittia siitä, että se on riidanalaisen päätöksen 374 perustelukappaleessa todennut, ettei tämä tapahtuma voi enää vaarantaa kantajan kannattavuutta.
- 304 Edellä esitetyistä päätelmistä johtuu, että komissio on perustellusti ja suuntaviivojen 35 kohtaa rikkomatta hylännyt pyynnön kantajan sakon määrän alentamisesta. Tässä tilanteessa on tutkittava myös, olisiko tällainen alentaminen voinut olla perusteltu suuntaviivojen 37 kohdan perusteella, johon kantaja myös vetoaa perusteluissaan.

Suuntaviivojen 37 kohdan soveltaminen

- 305 Kantaja väittää edellä 296–298 kohdassa koottujen väitteiden perusteella, että komission olisi pitänyt myöntää sille ainakin sen tilanteen ”erityispiirteiden” vuoksi alennus sakon määrästä suuntaviivojen 37 kohdan perusteella, kuten se on tehnyt Almametin tapauksessa. Kantaja toistaa lisäksi samassa yhteydessä sen väitteet, jotka koskevat yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista ja perusteluvollisuuden laiminlyöntiä, koska siltä on evätty alennus sakon määrästä, kun taas tällainen alennus on myönnetty Almametille. Nämä väitteet on kuitenkin hylättävä jo edellä 261–281 kohdassa esitetyistä syistä.
- 306 Tästä on muistutettava, että suuntaviivoissa vahvistetaan käytännesääntöjä, joissa ilmaistaan noudatettava käytäntö ja joista komissio voi poiketa yksittäistapauksessa vain, jos se perustelee kyseisen poikkeamisen syyllä, jotka ovat sopusoinnussa yhdenvertaisen kohtelun periaatteen kanssa (asia C-397/03 P, Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komissio, tuomio 18.5.2006, Kok., s. I-4429, 91 kohta ja edellä 58 kohdassa mainittu asia KME Germany ym. v. komissio, tuomion 127 kohta). Ei siis voida sulkea pois sitä, että komissiolla olisi erityistapauksessa velvollisuus poiketa omista suuntaviivoistaan edellyttäen, että se ilmoittaa syyt, jotka ovat sopusoinnussa niiden yleisten oikeusperiaatteiden kanssa, joita sen täytyy noudattaa sakon määrää määrittäessään, mukaan lukien erityisesti yhdenvertaisen kohtelun periaate (edellä 139 kohdassa mainittu asia Ecka Granulate ja non ferrum Metallpulver v. komissio, tuomion 42 kohta).
- 307 Normihierarkian mukaisesti unionin toimielin ei voi itselleen asettamansa sisäisen käytännesäännön avulla kokonaan luopua käyttämästä harkintavaltaa, joka sille on annettu asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan kaltaisella säännöksellä, kuten nyt käsiteltävässä asiassa (ks. edellä 139 kohdassa mainittu asia Ecka Granula ja non ferrum Metallpulver v. komissio, tuomion 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 308 On myös muistutettava, että kilpailusääntöjen rikkomisesta määrättävien sakkojen vahvistamiseksi komissiolla on velvollisuus noudattaa muun muassa suhteellisuusperiaatetta. Sakkojen vahvistamisesta annetut suuntaviivat, joissa ei annettaisi komissiolle mitään joustoa kussakin yksittäistapauksessa asianmukaisen summan valitsemiseksi, eivät olisi suhteellisuusperiaatteen mukaiset, koska ne voisivat johtaa sellaisten sakkojen määräämiseen, jotka ylittävät suuresti sen, mikä on asianmukaista ja

välttämätöntä tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi, tai päinvastoin sellaisten sakkojen määräämiseen, jonka määrä on selvästi riittämätön tähän tarkoitukseen (edellä 139 kohdassa mainittu asia Ecka Granulate ja non ferrum Metallpulver v. komissio, tuomion 45 kohta).

- 309 Siten komissio on perustellusti varannut itselleen suuntaviivojen 37 kohdassa oikeuden poiketa siinä mainitusta sakon määrän vahvistamista koskevasta menetelmästä ja siten tietyssä tapauksessa vahvistaa sakon eri määrän kuin joka olisi seurannut tämän menetelmän soveltamisesta, jos kyseisen tapauksen erityispiirteet sitä vaativat. Tällainen määrä voi kuitenkin olla suurempi tai pienempi kuin suuntaviivoissa määrätyn menetelmän mukaan laskettu.
- 310 Unionin yleinen tuomioistuin, jolla on täysi harkintavalta alalla, jolla se voi korvata omalla arvioinnillaan komission arvioinnin, ja joka ei lisäksi ole sidottu suuntaviivoihin vaan voi poiketa niistä selittämällä tämän tuomiossaan (ks. edellä 60 kohta), voi alentaa sakon määrää siitä, mikä se on suuntaviivojen soveltamisen perusteella, jos sen ratkaistavana olevan asian olosuhteet oikeuttavat tämän. Kantajan on kuitenkin vielä vedottava merkityksellisiin syihin, jotka voivat oikeuttaa tällaisen alentamisen, ja sen on tuettava niitä näytöllä (ks. vastaavasti edellä 58 kohdassa mainittu asia KME Germany ym., tuomion 131 kohta).
- 311 Nyt käsiteltävässä asiassa mikään kantajan tämän kanneperusteen yhteydessä esittämistä perusteluista ei kuitenkaan oikeuta unionin yleisen tuomioistuimen väliintuloa sakon määrän alentamiseksi. Jos katsottaisiin, että kantajan väittämät taloudelliset vaikeudet olisi näytetty toteen, ne eivät osoita, kuten jo on todettu, että sillä olisi vaara joutua konkurssiin ja vielä vähemmän vaara sen omaisuuserien arvon menettämistä kokonaisuudessaan. Kun otetaan huomioon myös edellä 285 ja 286 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö, ne eivät yksinään voi oikeuttaa sitä, että unionin yleinen tuomioistuin täyttää harkintavaltaansa käyttäen alentaisi sakon määrää.
- 312 Muista kantajan esittämistä Landeckin tuotantolaitoksen vaikeuksia koskevista perusteluista on todettava, ettei kantaja ole osoittanut todellista yhteyttä vaaditun sakon määrän alentamisen ja kyseessä olevan laitoksen ja siitä riippuvien työpaikkojen säilymisen välillä. Kuten jo on todettu, mikään ei estä kantajaa päättämästä milloin tahansa tämän tuotantolaitoksen sulkemisesta silloinkin, jos sille olisi myönnetty sakon määrän alennus. Näissä olosuhteissa on katsottava, että unionin yleisen tuomioistuimen ei ole perustelua myöskään näiden väitteiden vuoksi käyttää täyttä harkintavaltaansa sakon määrän alentamiseksi.
- 313 Koska kaikki kantajan viidennen kanneperusteen yhteydessä esittämät väitteet on hylättävä, tämä kanneperuste on hylättävä ja on todettava, ettei unionin yleisen tuomioistuimen ole perusteltua käyttää täyttä harkintavaltaansa myöntääkseen tällä perusteella kantajalle alennuksen sille määrätyn sakon määrästä.
- 314 Kaikkien edellä esitettyjen päätelmien perusteella riidanalaisen päätöksen 2 artiklan c alakohta on kumottava siltä osin kuin komissio on vahvistanut siinä sakon määrän ottamalla huomioon sakon määrän 35 prosentin alennuksen, kantajalle määrätyn sakon määräksi on muutettava 4,35 miljoonaa euroa, jonka unionin yleinen tuomioistuin katsoo asianmukaiseksi, kun otetaan huomioon nyt käsiteltävän asian olosuhteet ja erityisesti ne, jotka koskevat komission toteaman kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta ja kestoa sekä kantajan kokonaisvarallisuutta, ja kanne on hylättävä muilta osin.

Oikeudenkäyntikulut

- 315 Työjärjestyksen 87 artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan.

316 Koska kanne on hyväksytty osittain, unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että se arvioi asiassa esiintyneitä seikkoja oikeudenmukaisesti velvoittaessaan kantajan vastaamaan 90-prosenttisesti omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan 90 prosenttia komission oikeudenkäyntikuluista. Komissio vastaa 10-prosenttisesti omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan 10 prosenttia kantajan oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Donau Chemie AG:lle [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/39.396 – Teräs- ja kaasuteollisuuden käyttämät kalsiumkarbidi- ja magnesiumpohjaiset reagenssit) 22.7.2009 tehdyn komission päätöksen C (2009) 5791 lopullinen 2 artiklan c alakohdassa määrätyn sakon määräksi vahvistetaan 4,35 miljoonaa euroa.**
- 2) **Kanne hylätään muilta osin.**
- 3) **Donau Chemie vastaa 90-prosenttisesti omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se korvaa 90 prosenttia Euroopan komission oikeudenkäyntikuluista. Komissio vastaa 10-prosenttisesti omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se korvaa 10 prosenttia Donau Chemien oikeudenkäyntikuluista.**

Czúcz

Labucka

Gratsias

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä toukokuuta 2014.

Allekirjoitukset

Sisällys

Asian tausta	1
Menettely ja asianosaisten vaatimukset	3
Oikeudellinen arviointi.....	4
Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee sakon perusmäärän virheellistä määrittämistä	4
Alustavat huomautukset	5
Ensimmäinen osa, joka koskee kartelliin osallistuneiden yhteenlasketun markkinaosuuden virheellistä arviointia, joka johtuu relevanttien markkinoiden määritelmässä olevasta virheestä	5
Toinen osa, joka koskee sitä, että komissio ei ole ottanut huomioon rikkomisen vaikutuksen puuttumista markkinoilla	13
Kolmas osa, joka koskee kyseessä olevien markkinoiden taloudellisen merkityksen virheellistä arviointia.	15

Neljäs osa, joka koskee kantajan rikkomiseen osallistumisen vakavuuden virheellistä arviointia	16
Viides osa, joka koskee sitä, ettei komissio ole ottanut huomioon sitä, että kantaja osallistui vain tiettyihin rikkomisen osiin	20
Kuudes kanneperuste, joka koskee oikeudellista virhettä ja perusteluvollisuuden laiminlyöntiä lisämaksun määrittämisessä	21
Toinen kanneperuste, joka koskee sitä, että komissio on jättänyt lainvastaisesti ottamatta huomioon kantajan hyväksi luettavat lieventävät seikat	23
Alustavat huomautukset	24
Ensimmäinen osa, joka koskee sitä, että riidanalaisia sopimuksia ei ole pantu täytäntöön, kantaja ei ole rikastunut eikä kuluttajille ole aiheutunut vahinkoa	26
Toinen osa, joka koskee sitä, että kantajan tehokasta yhteistyötä ei ole otettu huomioon	25
Kolmas osa, joka koskee sitä, että ei ole otettu huomioon kantajan tunnustusta ja katumusta.....	26
Neljäs osa, joka koskee sitä, että kantajan toteuttamia toimenpiteitä sen toiminnan saattamiseksi kilpailulainsäädännön mukaiseksi ei ole otettu huomioon.....	27
Viides osa, joka koskee sitä, että kalsiumkarbidin tuotantoalan ja kantajan itsensä kriisitilannetta ei ole otettu huomioon	29
Kolmas kanneperuste, joka koskee sakkojen lieventämistä koskevan vuoden 2002 tiedonannon rikkomista	30
Sakkojen lieventämistä koskeva vuoden 2002 tiedonanto	31
Riidanalainen päätös.....	32
Alustavat huomautukset	32
Päivä, jona kantaja ilmoitti todisteet komissiolle	33
Kantajan kalsiumkarbidigranulaatista toimittamien todisteiden lisäarvo	33
Kantajan kalsiumkarbidijauheesta toimittamien todisteiden lisäarvo	34
Kantajan toimittamien todisteiden lisäarvo magnesiumgranulaatin osalta	35
Kantajalle myönnetyn sakon määrän alennuksen suuruuden asianmukaisuuden arviointi	39
Kantajan yhteistyön huomioon ottaminen lieventävänä seikkana	41
Neljäs kanneperuste, joka koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista	41
Ensimmäinen väite, joka koskee sitä, että sakon määrää ei ole eriytetty kyseessä olevien yritysten koon ja niiden sekä kokonaisliikevaihdon että sen liikevaihdon perusteella, jonka ne ovat saavuttaneet rikkomisen kohteena olleilla markkinoilla.....	42
Toinen väite, joka koskee Almametin väitettyä edullisempaa kohtelua	45

Viides kanneperuste, joka koskee sitä, että komissio jätti lainvastaisesti alentamatta kantajan sakon määrästä sen puuttuvan maksukyvyyn ja asiaan liittyvien erityispiirteiden perusteella	52
Suuntaviivat	48
Riidanalainen päätös	48
Suuntaviivojen 35 kohtaa koskevat alustavat huomautukset	49
Suuntaviivojen 35 kohdan soveltaminen	50
Suuntaviivojen 37 kohdan soveltaminen	52
Oikeudenkäyntikulut	53